

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Eliška SZCZYGIELOVÁ

**REGIONÁLNĚ GEOGRAFICKÁ STUDIE OBCE
PETROVICE U KARVINÉ**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena SMOLOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2013

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Eliška Szczygielová (R110145)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Regionálně geografická studie obce Petrovice u Karviné

Title of thesis: Regional geographical study of the village Petrovice u Karviné

Vedoucí práce: doc. RNDr. Irena SMOLOVÁ, Ph.D.

Rozsah práce: 140 stran, 16 vázaných příloh, 1 volná příloha

Abstrakt: Předmětem diplomové práce je regionálně geografická studie zájmového území obce Petrovice u Karviné v hranicích jejího katastrálního území v rámci základních analýz a regionalizací fyzicko-geografických, sociálních a ekonomických poměrů. Za účelem vyhodnocení rizikových jevů a vymezení významných krajinných prvků, především drobné církevní architektury, vodohospodářských staveb, ale také vývoje osídlení v obci a současného využití ploch byl proveden terénní výzkum, mapování a inventarizace vybraných tvarů. Součástí práce je také dotazníkové šetření zaměřené na národnostní problematiku, pracovní příležitosti, život a rizika v obci, které probíhalo s místními obyvateli.

Klíčová slova: Petrovice u Karviné, obec, obyvatelstvo, povodně, drobná církevní architektura, Polsko, národnost, dotazníkové šetření

Abstract: The subject of the submitted thesis is a regional geographical study of the researched area - the municipality Petrovice u Karviné within the borders of its cadastral municipality. The research is conducted using the fundamental analysis as well as the regionalization of the physic geographical, social, and economic status. The field survey, mapping and stocktaking of selected shapes was performed in order to assess the risk phenomena and to specify significant landscape features, especially the small sacral architecture, water management structures, but also the development of the settlement in the municipality and the present time use of land. The questionnaire survey among local residents focusing on the issues of nationality, job opportunities, and the life and risks in the municipality is also a part of this thesis.

Key words: Petrovice u Karviné, municipality, inhabitants, floods, small sacral architecture, Poland, nationality, questionnaire survey

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením paní doc. RNDr. Ireny Smolové, Ph.D a veškerou použitou literaturu a jiné informační zdroje jsem řádně uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci dne 14. 4. 2013

.....

Podpis

Touto cestou bych ráda poděkovala doc. RNDr. Ireně Smolové, Ph.D za odborné vedení práce a cenné rady. Děkuji také všem těm, kteří byli ochotni poskytnout informace a materiály, bez nichž by tato diplomová práce nemohla vzniknout, stejně jako osloveným obyvatelům Petrovic u Karviné, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Zvláštní poděkování patří rodině a přátelům, především rodičům za pomoc, podporu a trpělivost.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eliška SZCZYGIELOVÁ**
Osobní číslo: **R110145**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Regionálně geografická studie obce Petrovice u Karviné**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Předmětem diplomové práce je na základě studia literatury, pramenů, terénního výzkumu a dotazníkového šetření vypracovat regionálně geografickou studii o zájmovém území obce Petrovice u Karviné v hranicích jejího katastrálního území. Práce bude zahrnovat základní analýzy a regionalizace fyzicko-geografických, sociálních a ekonomických poměrů v zájmovém území. Autorka se zaměří na rizikové zóny v území, současné i historické využití ploch, znečišťovatele ovzduší a vybavenost obce. Jednou z dílčích metod využitých při zpracování diplomové práce bude vlastní dotazníkové šetření zaměřené na otázky v tématice sociální geografie a rozvoje území.

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- HAMPL, M. a kol. (1989): Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 255 s.
- HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v ČR: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 147 s.
- HAMPL, M., BLAŽEK, J. (1993): Územní organizace a vývoj společnosti: (teoreticko-metodologická diskuse). Praha, Univerzita Karlova, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 29 s
- HANÁKOVÁ, L. (2007): Boskovicko - regionálně geografická studie. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 72 s.
- HOLEČEK, J. a kol. (2009): Obec a její rozvoj v širších souvislostech. Brno: GaREP, 2009. 71 s.
- KUČERA, P. (2000): Valašsko-Kloboucko a Luhačovicko: regionální geografická studie. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 140 s.
- KUČERA, P. (2001): Možnosti rozvoje obce Sehradice z pohledu jejích obyvatel - nástroj řízení rozvoje obce. Bakalářská práce. Brno: MU v Brně,
- MAIER, K., DRDA, F., MULÍČEK, O., SÝKORA, L. (2007): Dopravní dostupnost funkčních městských regionů a urbanizovaných zón v České republice. Urbanismus a územní rozvoj, 10, č. 3, s. 75-80.
- NOVÁK, J., SÝKORA, L. (2007): A City in Motion: Time-space activity and Mobility patterns of Suburban Inhabitants and Structuration of Spatial Organisation in the Prague Metropolitan Area. In: Geografiska Annaler B: Human Geography, 89, č. 2, s. 147-167.
- SÝKORA, L. (2007) Rezidenční segregace - důvod k zamyšlení nebo zárodek budoucích konfliktů - Obec a finance 2007, 1, s. 38-39.
- SÝKORA, L. (2007) Separace sociálně silných: Postavíme mezi sebe oddělující závory- Obec a finance 2007, 2, s. 60-61.
- SÝKORA, L. (2007): Výzvy postsocialistického města. In: Era 21, 7, č. 2, s. 54-57.
- SÝKORA, L., POSOVÁ, D. (2007): Specifika suburbanizace v post-socialistickém kontextu: nová bytová výstavba v metropolitní oblasti Prahy 1997-2005. In: Geografie - Sborník ČGS, 112, č. 3, s. 334-356.
- SÝKORA, L., SÝKOROVÁ, I. (2007): Růst a úpadek metropole: věčné téma výzkumu měst. In: Geografie - Sborník ČGS, 112, č. 3 s. 237-249.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **Doc. RNDr. Irena Smolová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **14. prosince 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2013**

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

L.S.

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 14. prosince 2011

Obsah

Úvod	9
1. Cíle	10
2. Metodika	11
3. Vymezení zájmového území	19
4. Historický vývoj zájmového území	21
5. Základní fyzicko-geografická charakteristika zájmového území	26
6. Rizikové jevy a ochranná opatření	39
7. Současná krajinná struktura a její vývoj	49
7.1 Významné krajinné prvky	50
8. Socio-ekonomická charakteristika zájmového území	66
8.1 Základní demografické charakteristiky	66
8.2 Základní ekonomická charakteristika	82
9. Obec Petrovice u Karviné a vazby s Polskem	88
10. Závěr	96
11. Summary	98
12. Zdroje	99
Přílohy	

Úvod

„Petrovice jsou nejhezčí kout Karvinska. Pustíte-li se na zdařbůh kteroukoli z mnoha cest a cestiček, ocitnete se jako v začarovaném kraji. Takový klid a mír a zeleně dosyta, lesy, rybníčky zarostlé orobincem a puškvorcem a uprostřed toho všeho chalupy a chaloupky s velkými zahradami, pískoviště a březové háje.“ Citace z kroniky obce Petrovice u Karviné, jež vypovídá o malebnosti této obce, společně s dobrou znalostí místních poměrů a blízkým vztahem k zájmovému území přispěli k volbě tématu a stanovení řešeného území. Petrovice u Karviné jsou významné také tím, že tvoří zázemí pro přesídlování obyvatel ze sousedních oblastí postižených těžbou uhlí, jelikož tato obec mezi ně nepatří. Taktéž samotná atraktivita obce je důležitou pohnutkou, k níž zajisté přispívá množství zeleně, vodních ploch a sít' vyznačených cykloturistických tras, stejně jako bohatý kulturní život v obci.

Předkládaná diplomová práce se věnuje katastrálnímu území obce Petrovice u Karviné v rámci regionálně geografické studie. Cílem regionální analýzy je hodnocení územně stanovených souborů statistických dat a informací fyzicko-geografické a socioekonomické povahy a jejich procesů a jevů. Odborná literatura se zabývá převážně socioekonomickými analýzami větších územních celků (ORP, mikroregiony, okresy apod.) z důvodu většího množství zdrojů dostupných informací. Také proto tato práce řeší území menší a neopomíjí ani fyzicko-geografické charakteristiky.

Nedílnou součástí práce bylo dotazníkové šetření s obyvateli obce, které mělo za úkol postihnout problematiku národnostního složení a česko-polské vztahy v této příhraniční obci, stejně jako rizikové jevy a život v obci. Výsledkem je ucelení dostupných dat a informací o obci Petrovice u Karviné v rovině humánních i fyzicko-geografických ukazatelů a také výzkum na základě výsledků anketárního průzkumu.

1. Cíle

Cílem diplomové práce je na základě studia literatury, pramenů, terénního výzkumu a dotazníkového šetření vypracovat regionálně geografickou studii zájmového území obce Petrovice u Karviné v hranicích jejího katastrálního území.

Cílem práce bude provedení základních analýz a regionalizací fyzicko-geografických, sociálních a ekonomických poměrů v zájmovém území včetně vyhodnocení rizikových zón, zejména ve vztahu k hydrologickým rizikovým faktorům (povodní) či znečištění ovzduší, dále mapování významných krajinných prvků v rámci drobné církevní architektury, ale také hodnocení vývoje osídlení v obci, současné využití ploch společně s vybaveností obce.

Jednou z výzkumných metod využitých při zpracování této diplomové práce bude dotazníkové šetření realizované mezi obyvateli v zájmovém území, které se zaměří na národnostní problematiku, pracovní příležitosti, život a rizika v obci.

2. Metodika

Základní metody využité při zpracování diplomové práce zahrnovaly studium odborné i regionální literatury, historických pramenů a mapových děl, terénní výzkumu a dotazníkové šetření s cílem vypracovat regionálně geografickou studii o zájmovém území obce Petrovice u Karviné v hranicích jejího katastrálního území.

Rešerše literatury

Kromě jiného bylo ke zpracování této diplomové práce využito metody studia pramenů, odborné i regionální literatury, bakalářských a diplomových prací, internetových zdrojů, výzkumných a odborných studií, statistických dat, lexikonů a mapových podkladů a plánů.

Státní okresní archiv Karviná umožnil studium pramenů v archivních fondech, ale k řešení problematice se zde nachází nemnoho informací. Proto bylo využito všech kronik obce Petrovice u Karviné k podrobnému studování, jelikož se jedná o hodnotný a kvalitní zdroj informací, který má i přes svá různá zpracování velkou vypovídací hodnotu.

Odbornou literaturu zastupují na obecně fyzicko-geografické úrovni knihy, které byly použity zejména pro zpracování fyzicko-geografické charakteristiky zájmového území. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny* (Demek, J., Mackovčín, P., eds., 2006) sloužil pro vymezení geomorfologických jednotek. Ke zpracování dalších fyzicko-geografických charakteristik byly využity publikace např. mapa *Klimatických oblastí 1:500 000* (Quitt, E., 1975) a *Klimatická klasifikace* (Quitt, E., 1971) či *Atlas podnebí* (Tolasz, R. a kol., 2007), která je vhodná i díky seznamu klimatologických a srážkoměrných stanic.

Zeměpisný lexikon ČSR: Vodní toky a nádrže (Vlček, V. a kol., 1996) obsahuje základní údaje o vodních tocích s mapami řek, jež jsou doplněny o čísla hydrologického pořadí. Další informace o řekách protékajících zájmovým územím byly čerpány z knihy *Povodí Odry* (Brosch, O., 2006) a z oficiálních webových stránek státního podniku Povodí Odry (www.pod.cz), které podávají informace o průměrném ročním průtoku řek, současných vodních stavech, průtocích a stupních povodňové aktivity. Kapitola

Vodohospodářství byla sepsána na základě terénního šetření, informací obsažených v Manipulačních řádech jednotlivých rybníků a díky ústnímu sdělení pana Durčáka, Smiecha, Szczygiela a Morcinka.

Pedologické, geologické a biogeografické poměry byly zpracovány za pomoci děl předních českých geografů zabývajících se těmito problematikami: *Atlas půd České republiky* a *Půdní mapy České republiky* (Tomášek, M., 1995), *Uhelné hornictví v Ostravsko – karvinském revíru* (Černý, I. a kol., 2003) a *Biogeografické členění České republiky* (Culek, M. a kol., 1996). V půdních mapách Tomáška jsou kartograficky zobrazeny půdní typy, půdní zrnitost, výškopisné vegetační a klimatické poměry v území. *Uhelné hornictví* se zájmovým územím zabývá pouze okrajově, ale součástí díla je i soubor map, které jsou velice zdařilé a zobrazují i území Petrovic u Karviné. V Culkově knize jsou bioregiony vymezeny z hlediska polohy, podnebí, reliéfu, půd a hornin a zároveň je podrobně zdokumentována fauna i flóra. Součástí je i popis aktuálního stavu krajiny a ochrany přírody.

Tématice ochrany přírody se věnují především internetové zdroje, důležitá a také hodnotná je však i publikace *Chráněná území ČR – Ostravsko* (Weissmannová, H. a kol., 2004). O Evropsky významné lokalitě rozmnožiště kuňky ohnivě podává informace portál *Natura 2000* (www.nature.cz) a *Informační systém životního prostředí – Moravskoslezský kraj* (<http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz>). *Natura* má zdařile vytvořené stránky, zvláště pak o Ptačích oblastech. Mimo základní vymezení zde nalezneme mnoho informací o biotopech i s výskytem příslušné fauny a flóry. Dalšími důležitými zdroji byli i *Integrovaný registr znečišťování* (www.irz.cz) či *Český hydrometeorologický ústav* (www.chmi.cz).

Příklady odborné literatury zaměřené na socio-ekonomickou geografii sloužily ke zpracování kapitoly socio-ekonomická charakteristika zájmového území. *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960* (Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 2011) je zdařilým historickým přehledem všech obcí s číselným vyjádřením počtu obyvatel určité národnostní a náboženské příslušnosti, počtem domů, ale i výsledků voleb. Rozsáhlým zdrojem informací je Český statistický úřad (www.czso.cz), konkrétně především *Sčítání lidu, domů a bytů¹ 2001 a 2011*, *Malý lexikon obcí ČR* nebo *Městská a obecní statistika* či *Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005*. Mezi jiné

¹ Dále také SLDB

podnětné zdroje patří *Územně identifikační registr ČR* (www.uir.cz) a *Regionální informační servis* (www.risy.cz). Pro zpracování podkapitoly Základní ekonomická charakteristika bylo mimo jiné použito také *Územně analytických podkladů pro správní obvod úřadu územního plánování Karviná 2012*².

Řešenou problematikou regionálně geografickým studiím se věnoval například Hampl v knize *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR* (1989) a Holeček v publikaci *Obec a její rozvoj v širších souvislostech* (Holeček, J., 2009).

K příležitosti 50. výročí spojení čtyř obcí, které daly vzniknout Petrovicím u Karviné, vydal v roce 2002 obecní úřad Petrovice u Karviné a Státní okresní archiv Karviná publikaci *Pohledy do Petrovic u Karviné* (Hajzlerová, I., 2002). Toto dílo se věnuje historii i současnosti obce, nalezneme zde i zmínky o významných kulturních památkách, budovách, spolcích, ale i událostech všech čtyř částí obce. Jedná se převážně o souhrn archivního materiálu (dokumentů a fotografií) z fondu Státního okresního archivu Karviná, ale i z archivu soukromých osob. Kniha *Petrovice u Karviné* (Hajzlerová, I., 2006) věnována výročí 700 let od první písemné zmínky volně navazuje na předešlou publikaci. V této knize se autorka zabývá především přírodou, včetně zvláštních, chráněných a dokonce i ohrožených zástupců živočišné a rostlinné říše. Některé kapitoly pojednávají o obyvatelích Petrovic u Karviné, kteří se určitým způsobem věnují přírodě. Jiné popisují životní osudy živnostníků, kteří provozovali v obci své živnosti od pol. 19. století. Oba zmíněná vydání, společně s dílem *Chráněná území ČR – Ostravsko* (Weissmannová, H. a kol, 2004), oficiálními internetovými stránkami obce Petrovice u K. (www.petroviceuk.cz) a knihou *Pamětihodnosti města Fryštátu* (Bayer, J., 1879) sloužili ke zpracování historického vývoje zájmového území. Poslední jmenované dílo J. Bayera, jež je hodnotným historickým zdrojem informací, posloužilo ke zpracování kapitoly o historii obce. Autor píše o dějinách města, ale i jeho částech, předměstích a vesnicích a osadách patřící k okresu, o živnostech a řemeslech, důležitých budovách a institucích a také o významných událostech.

Regionální literatura vztahující se k zájmovému území není početná, pouze místní periodikum *Petrovický zpravodaj* často informuje o aktuálním dění v obci o

² Dále také jen UAP SO Karviná

plánovaných i probíhajících výstavbách, úpravách a obnovách. V některých vydáních se objevují i články pojednávající o historických významných událostech obce.

Ve vlastivědném zpravodaji *Těšínsko* lze dohledat několik odborných článků zabývajících se zájmovým územím obce Petrovice u Karviné, jde zpravidla o přírodně i historicky zaměřené příspěvky, které se nacházejí většinou ve starších číslech časopisu. V *Pojednání K dějinám obce Závady v letech 1906 – 1908* (Grobelný, A., 1986) se dočteme i o nemalých povodních způsobených regulací řeky Olše. Z článku je patrné, že autor byl silně ovlivněn tehdejšími režimem. V *Těšínsku z roku 1987* (Benatzký, J., 1987) se píše o loveckém zámečku v Prstné, jeho historii, rekonstrukci a tehdejšímu využití MNV Petrovic u Karviné jako obřadní síně. Rozsáhlý příspěvek *Petrovice a první povstání na Horním Slezsku roku 1919* (Grobelný, A., 1989) je dokonce doplněn o názorný pláněk. Studii o Lazecké remíze, o unikátní přírodní lokalitě lužního lesa a jejím druhovém složení flóry a fauny uveřejnilo *Těšínsko* v roce 1994 (Švendová, K., 1994). *Floristický výzkum mokřadních společenstev na katastru obce Petrovice u Karviné* (Švendová, K., 1998) popisuje zejména vzácné rostliny vyskytující se v meandrujících tocích, tůních, rybnících a mokřadech.

Stejnou problematikou regionálně geografických studií, týkající se jiných obcí a území, se v bakalářských a diplomových pracích zabývalo poměrně mnoho studentů z různých univerzit. Proto byla provedena rešerše obhájených prací na Univerzitě Palackého v Olomouci a na Masarykově Univerzitě v Brně. Diplomová práce *Regionálně geografická studie Hlučínska* (Lišková, V., 2006) se věnuje fyzickým i socioekonomickým charakteristikám území Hlučínska, ale i bohaté historii a nářečí tohoto regionu. Součástí je i dotazníkové šetření s obyvateli i představiteli obcí, které zkoumá vybavenost a spokojenost občanů s místem bydliště. *Regionálně geografická analýza Osoblažska se zaměřením na vývoj po roce 1989* (Potůček, R., 2011) pojednává o podmínkách a životě ve sdružených obcích Osoblažska a řízené rozhovory se zástupci veřejné správy vhodně doplňují anketární šetření s místními obyvateli. Práci řešící oblast správního obvodu ORP Břeclav zpracoval jako diplomovou práci Pichler na Masarykově Univerzitě v Brně (Pichler, P., 2008). Práce *Regionálně geografická studie Židlochovicka a Hustopečska* (Nevěděl, L., 2006) postihla všechny aspekty humánních i fyzicko-geografických znaků zájmového území. Nedílnou součástí byla dotazníková analýza s obyvateli a interviu se starosty jednotlivých obcí. Diplomové práce

Kuřimsko: regionálně geografická studie (Gross, M., 2008) a *Boskovicko: regionálně geografická studie* (Hanáková, L., 2007) mají podobnou strukturu a zaměřují se na trend poklesu porodnosti, stárnutí obyvatelstva, sníženou míru koncentrace obyvatelstva a zaměstnanost ve spojitosti s dojížděnkou do blízkého Brna. Problematiku vymezení hranic správních obvodů obcí s rozšířenou působností Luhačovice a Valašské Klobouky, společně s anketárním výzkumem se starosty obcí řeší Kučera ve své diplomové práci *Valašsko - Kloboucko a Luhačovicko: regionálně geografická studie* (Kučera, P., 2010). V práci: *Možnosti rozvoje obce Sehradice z pohledu jejích obyvatel – nástroj řízení obce* (Kučera, P., 2011) jsou diskutovány výsledky dotazníkového šetření postojů obyvatel Sehradic k rozvoji obce. Lucie Manová se ve své regionální analýze zabývala mikroregionem Vizovicko (Manová, L., 2009) a Regionální analýzu mikroregionu Holešovska zpracovala také Dana Jurášková (Jurášková, D., 2007).

Diplomové a bakalářské práce týkající se zájmového území byly vypracovány z pohledu rozličných fakult a oborů: dopravní stavby - *Železniční trať Petrovice u Karviné – Karviná město - optimalizace provozu* (Svoboda, J., 2012), technologie a hospodaření s vodou - *Návrh koncepce odkanalizování obce Petrovice u Karviné* (Klučár, M., 2012), městské stavitelství a inženýrství - *Návrh novostavby penzionu s restaurací v Petrovicích u Karviné* (Kovalová, J., 2012), Sociologie – Andragogika - *Edukační příležitosti pro seniory v Petrovicích u Karviné* (Morcinková, K., 2011), fyzická geografie a geoekologie - *Multitemporální analýza vývoje krajiny v katastrálních územích Petrovice u Karviné, Prstná a Dolní Marklovice od pol. 19. stol.* (Mička, M., 2010), *Analýza vývoje krajiny v katastrálních územích Staré Město u Karviné, Koukolná a Závada nad Olší od poloviny 19. století* (Bašanda, P., 2010), Aplikovaná a krajinná ekologie - *Sledování druhového a početního zastoupení obojživelníků (Amphibia) a plazů (Reptilia) v oblasti Dolní Marklovice* (Nytra, L., 2010). Za zdařilé a přínosné považují především diplomové práce M. Mičky a P. Bašandy, ve kterých vyhodnocují dynamiku změn krajinného pokryvu v pěti časových řadách.

Doplňujícím zdrojem informací se stal rovněž televizní dokument české televize *Nedej se* (2004) o záměru napřímení vodního toku Petrůvky, dále manipulační řády jednotlivých rybníků a *Aktualizace dokumentace pro stavební povolení Hráz na*

Petrůvce, Petrovice u Karviné km 9,900 – 11,500, etapa I., vypracované společností Klasik (2009).

Mezi základní zdroje informací patří vedle literatury **mapové podklady**, především základní, topografické a tematické současné i historické mapy. Císařské otisky stabilního katastru Moravy a Slezska společně se Základními mapami ČR a elektronickými daty ZABAGED poskytl Český úřad zeměměřičský a katastrální. Historické mapové podklady a letecké snímky byly vhodné ke studiu a následnému vyhodnocení vývoje osídlení, změn reliéfu a landuse v zájmovém území. K tomuto účelu byla studována vojenská mapování na internetových stránkách Laboratoře geoinformatiky Fakulty životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně: Prezentace starých mapových děl z Čech, Moravy a Slezska (<http://oldmaps.geolab.cz/>) a historické letecké snímky WGHMÚř Dobruška dostupné na portálu Cenie (<http://kontaminace.cenia.cz/>). Mapové listy ze souboru *Základní mapy ČR* v měřítku 1: 10 000 (15 – 42 – 24, 15 – 42 – 23, 15 – 42 - 19) sloužily k charakteristice zájmového území a přesné lokalizace dané problematiky v terénu.

Terénní průzkum probíhal od června 2012 do března 2013 a byl orientován na mapování současné krajinné struktury a vymezení významných krajinných prvků v zájmovém území, současné s tím byla provedena fotodokumentace a lokalizace jednotlivých fyzicko-geografických a socio-ekonomických jevů v krajině se zaměřením na vodohospodářské antropogenní tvary, využití ploch a inventarizaci významných krajinných prvků v rámci sakrálních a cerebrálních staveb. Cíl zmapovat všechny sakrální a celebrální struktury znesnadnila absence jakéhokoli seznamu či inventáře těchto památek. Z tohoto důvodu byla využita znalost místních poměrů a na základě vlastního terénního průzkumu bylo provedeno mapování. Ke studiu reliéfu a jeho změn přispěly historické mapy a letecké snímky. Výsledkem terénního šetření je tedy také strukturovaný *Katalog sakrální architektury a celebrálních antropogenních tvarů v obci Petrovice u Karviné* zařazený jako Příloha č. 17, jehož součástí je fotodokumentace a popis jednotlivých prvků. Pořadové číslo jednotlivých staveb v katalogu se pro lepší orientaci shoduje s jejich označením v mapách *Významných krajinných prvků* v Přílohách č. 3, 4, 5, 6, 7 a 8.

Důležitou část této práce tvoří **tematické mapy** vymezující zájmové území z hlediska kraje i okresu, geomorfologických jednotek, dále mapy povrchových vrtů,

průzkumného území, záplavových oblastí, protipovodňového opatření, vybraných vodních ploch v řešeném území, územní soustavy Natura 2000, landuse, vývoje osídlení Petrovic u Karviné a mapu významných krajinných prvků. Pro lepší přehlednost je většina map zařazena ve větším formátu do příloh. Datové sady ZABAGED polohopis, Císařské otisky stabilního katastru Moravy a Slezska a ZM10 (Základní mapy ČR 1:10 000) byly společně s vrstvami DIBAVOD, ArcČR 500 a www.geoportal.cenia.cz zpracovány v programu ArcGis 9.3 .

Velkou část informací důležitých k tvorbě této práce tvořilo ústní podání a to z důvodu nepřístupnosti či absence některých zdrojů informací v publikacích či veřejných institucích. Proto byla velice intenzivně využívána **metoda výzkumu formou interview**. Kvalitním informace poskytl pracovníci obecního úřadu obce Petrovice u Karviné, především tajemnice Eva Michlová. Mimo rozhovorů s pracovníky veřejné správy bylo stěžejní navštěvovat soukromé osoby, podniky a organizace. Důležitým zdrojem informací byl především pan Michael Šafránko ze státního podniku Povodí Odry, který poskytl aktuální zprávy o protipovodňových opatřeních v obci, také poskytl podklady a plány k projektu protipovodňových hrází. Manipulační řády většiny rybníků zapůjčil předseda Českého rybářského svazu, místní organizace Karviná Ing. Vladimír Durčák. Pan Alois Adamecki, který postavil sám několik staveb spadající do drobné církevní architektury, podal informace o těchto krajinných prvcích. Kněz petrovické farnosti pan Jindřich Lorisz ochotně poskytl data o počtech sňatků, křtů a církevních pohřbech za jednotlivé roky z církevní matriky. Většina dotazovaných byla nápomocná poskytnout potřebná data i z důvodu dřívější spolupráce.

Dotazníkové šetření

Důležitou součástí a dílčím cílem této diplomové práce bylo dotazníkové šetření a jeho následná analýza. Dotazování probíhalo od září 2012 do ledna 2013 a k tomuto účelu byl vytvořen dotazník určený pro obyvatele Petrovic u Karviné (součást přílohy). Předmětem výzkumu byla problematika národnostního složení a česko-polské vztahy v této příhraniční obci, stejně jako rizikové jevy, život v obci a pracovní příležitosti. Anketární šetření si kladlo za cíl také porovnání odlišných názorů, návrhů a řešení občanů v jednotlivých částech obce.

Anonymní dotazník byl sestaven na základě konzultace s vedoucí práce a skládal se z 28 otázek a z 5 doplňujících dotazů v rámci základních údajů o dotazovaném. V první části se dotazník zaměřuje na vztah trvale bydlícího obyvatelstva k místu bydliště a faktorům, které ovlivňují setrvání či rozhodnutí odstěhovat se, v druhé části jsou otázky cíleny na vazby se sousedním Polskem (otázky 4 - 19). Označení Polák, jenž se vyskytuje v dotazníku, je chápáno jako obyvatel polské národnosti. Třetí část dotazníku je věnována rizikovým jevům v obci (otázky 20 – 23), kde jsou otázky cíleny na hydrologická rizika, čtvrtá část je věnována životu v obci (otázky 24 - 25) a závěrečná část hodnocení pracovních příležitostí.

Respondenti odpovídali na otázky převážně v rámci nabízených možností, ale také formou otevřené odpovědi, kde měli možnost formulovat své názory. Dotazník byl předložen 200 obyvatelům (asi 3,8 % z celkového počtu obyvatel) starších 15 let náhodným výběrem, v některých případech také na základě osobních vazeb, avšak s ohledem na co největší diferenciaci osob.

Tab. 1: Základní demografické údaje respondentů

pohlaví	%	věk	%	vzdělání	%
a) muž	41,9	a) 15-19	3,9	a) ZŠ	8,9
b) žena	57,0	b) 20-29	20,1	b) SŠ bez maturity	19,0
		c) 30-39	13,4	c) SŠ s maturitou	36,3
		d) 40-49	27,4	d) VŠ	29,6
		e) 50-59	17,3		
		f) 60+	15,1		

Tab. 2: Základní demografické údaje respondentů

kategorie povolání	%	odvětví zaměstnání	%
a) dělník	9,5	a) zemědělství	0,0
b) zaměstnanec	31,3	b) průmysl	17,9
c) úředník	10,6	c) stavebnictví	3,4
d) vedoucí pracovník	8,4	d) obchod a služby	16,8
e) podnikatel	7,3	e) doprava a spoje	4,5
f) student	12,8	f) veřejné služby	11,7
g) žena v domácnosti nebo na MD	3,4	g) ostatní činnosti	15,1
h) důchodce	15,6		
i) nezaměstnaný	1,7		

Většina dotazovaných byla oslovena osobně, ostatní dotazníky byly rozesílány a rozdávány do jednotlivých rodinných domů. Šetření se zúčastnilo a dotazník vyplnilo 179 respondentů, což představuje 3,4 % všech obyvatel a návratnost tak činí 89,5 %.

Poslední dotazník byl získán 1. února 2013. Základní demografické charakteristiky respondentů: pohlaví, věk, nevyšší ukončené vzdělání, kategorie povolání a odvětví zaměstnání ukazuje tab. 1 a 2 v procentuálním vyjádření.

Ženy tvořily větší polovinu dotázaných (57 %), věkově převažovala kategorie občanů ve čtvrté dekádě života a se středoškolským vzděláním s maturitou. Většina účastníků šetření byla ekonomicky aktivních v zaměstnaneckém poměru. Nejvíce respondentů bylo zaměstnáno v průmyslu a obchodu a službách, což je dáno regionem s průmyslovou tradicí. Zajímavým jevem v dříve zemědělské obci je nulový počet pracujících v zemědělství. Avšak struktura vzdělanosti, kategorie povolání a odvětví zaměstnání, jež byla zjištěna anketární analýzou, koresponduje se vzdělanostní i ekonomicky aktivní strukturou obyvatelstva celé obce.

První otázka byla zaměřena na část obce, ve které respondenti žijí. Z celkového počtu dotázaných se výzkumu zúčastnilo 30,7 % z části Petrovice, v Dolních Marklovicích odpovědělo 36,9 %, v Závadě 17,3 % a Prstnou zastupuje vzorek dotázaných podílem 15,1 %.

3. Vymezení zájmového území

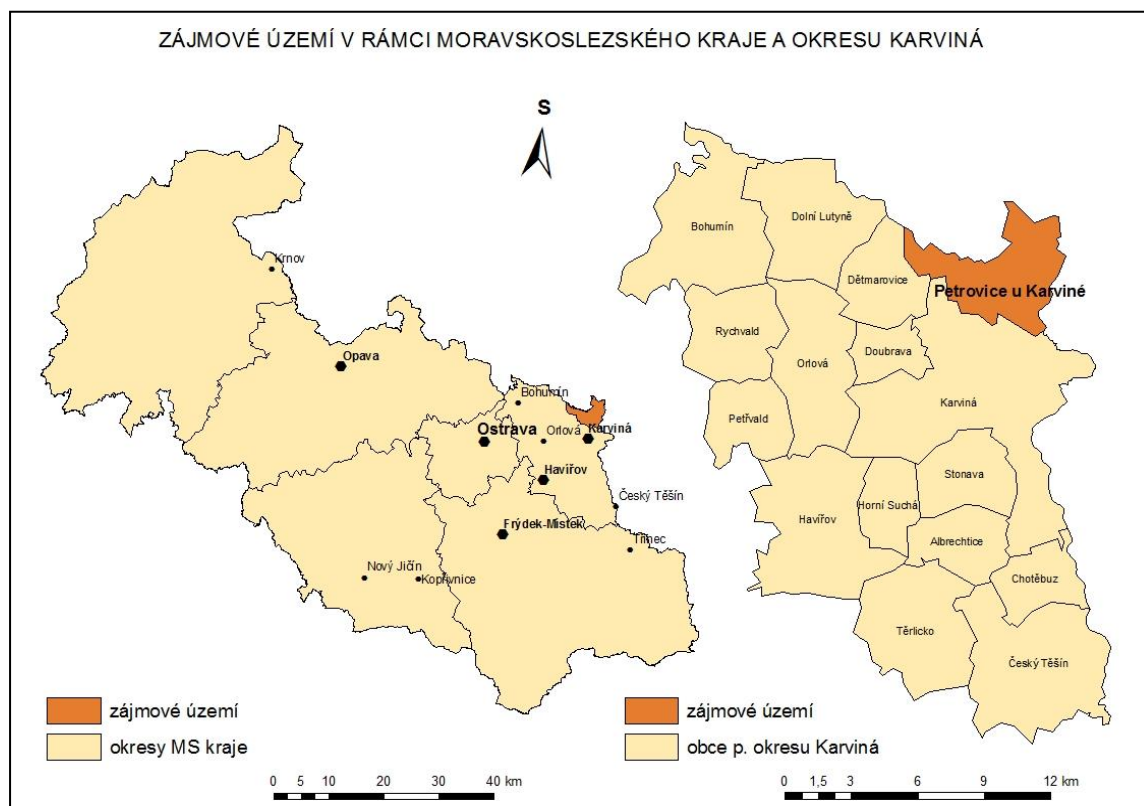
Obec Petrovice u Karviné³ leží v severovýchodní části Moravskoslezského kraje při hranicích s Polskem a spadá do politického okresu Karviná a obce s rozšířenou působností Karviná. Celková rozloha obce činí 2047 ha v průměrné nadmořské výšce 225 m (ČSÚ, 2012). Počtem obyvatel se Petrovice řadí mezi největší obce české republiky, 1. ledna 2012 zde žilo 5 259 občanů (ČSÚ, 2012). Čtyři části obce: Petrovice, Dolní Marklovice⁴, Závada nad Olší⁵ a Prstná (obr. 3), bývaly v minulosti samostatnými vesnicemi, několikrát byly spojovány a zase rozdělovány. K definitivnímu sloučení v obec Petrovice u Karviné došlo 16. února 1952 výnosem Ministerstva vnitra ČSR. První dochovaná písemná zmínka o této příhraniční obci se nachází ve Vratislavském desátku z roku 1305. Jsou zde sepsány obce, které mají

³ Dále také jen Petrovice u K.

⁴ Dále také jen Marklovice

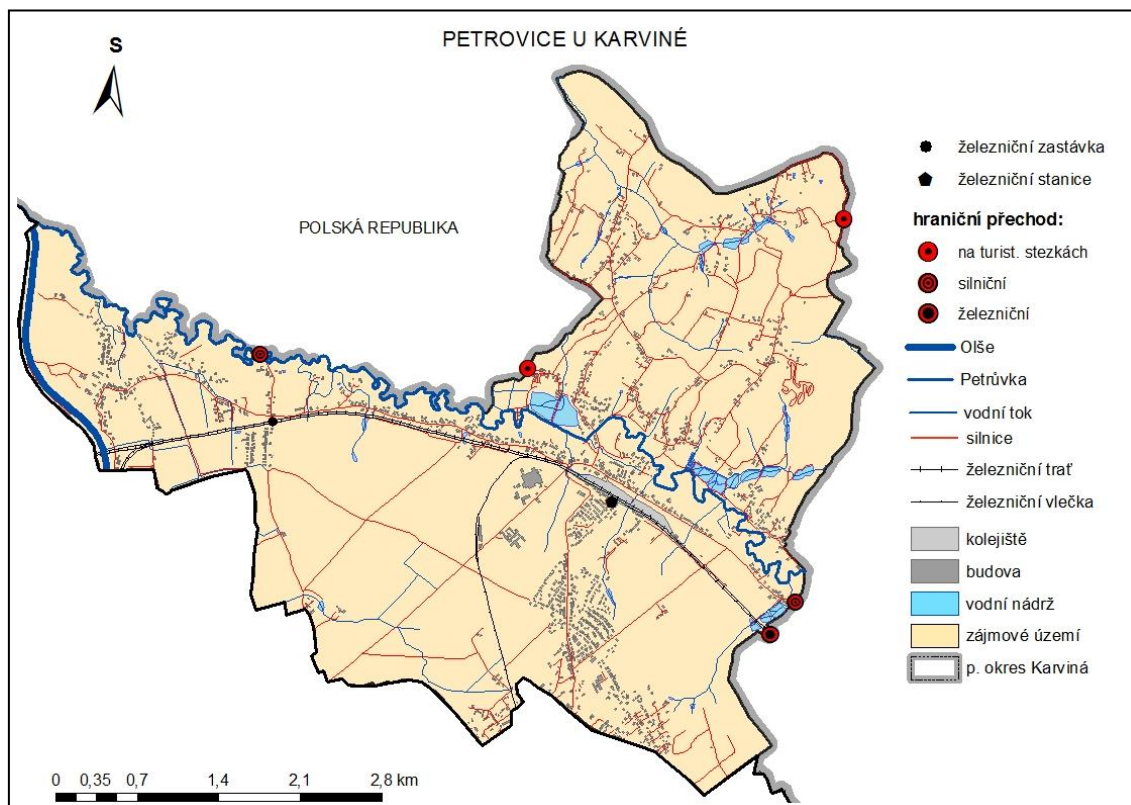
⁵ Dále jen Závada

povinnost platit desátek (desátý díl úrody a produkce zemědělců a řemeslníků) vřatislavskému biskupovi Jindřichovi z Vrba. (Hajzlerová, I., 2002)

Obr. 1: Poloha zájmového území v rámci MS kraje a politického okresu Karviná (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Obec je důležitá pro železniční uzel evropského významu na II. tranzitním železničním koridoru Břeclav – Petrovice u Karviné – Warszawa. Vedle železničního hraničního přechodu jsou zde situovány ještě dva silniční přechody v Dolních Marklovicích a v Zavadě a dva přechody na turistických stezkách v Petrovicích a Prstné. Jižně obec hraničí s městem Karviná, na západě s obcí Dětmarovice. Ze severozápadu, severu a východu obklopují Petrovice obce Polské republiky: Godów, Jastrzembie – Zdrój a Zebrzydowice. K cestovnímu ruchu přispívá petrovická kotlina známá každoročním mezinárodním mistrovstvím ČR v motokrosu, dřevěný kostel z 18. století či empírový Lovecký zámek s parkem.

Obr. 2: Zájmová oblast v hranicích katastrálního území obce Petrovice u Karviné (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

4. Historický vývoj zájmového území

Problémem je málo zmapovaná historie regionu, zvláště pak období nejstarších dějin, proto jsou dějiny zpracovány v kontextu celého Těšínského knížectví. Až do středověké kolonizace toto zalesněné území bylo součástí moravskoslezského pomezního hvozdu. Do období rozvoje Karvinska spojeného s industrializací ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace v 19. století se zájmová oblast vyvíjela v rámci celého Těšínského knížectví. Koncem 10. století, kdy tato oblast spadala pod Velkou Moravu, osídlovali Těšínské knížectví převážně Slované, od poloviny následujícího století již Těšínsko náleželo polské královské dynastii Piastovců. Ve 13. století zde, s přispěním kolonizace celé oblasti, začaly vznikat první osady a postupně se tak vytvářelo souvislé osídlení. Tato kolonizace byla řízená benediktinským řádem z Týnce u Krakova. V roce 1327 byly české země těšínským knížetem předány jako léno českému králi. V této historické etapě již existovalo několik měst jako například Fryštát.

V průběhu 14. a 15. století se dotvářela sídelní struktura a postupně přibývalo obyvatelstvo⁶. Obrovský rozvoj byl však zaznamenán až v souvislosti s objevením a dobýváním černého uhlí, umocněné budováním systému železničních drah. V Karviné byly první vrty na uhlí založeny v roce 1776 a do roku 1850 vzniklo na Karvinsku 35 vrtů a 13 šachet. V souvislosti s prudkou industrializací, investicemi do průmyslu a i díky silnému přistěhovalectví rostla místní populace a tak se začala formovat ostravsko-karvinská aglomerace. Přistěhovalectví z Moravy, zbytku rakouského Slezska, Haliče i ze zemí celé Evropy logicky vytvářelo etnicky pestré prostředí s převahou Poláků, silným podílem Čechů a menšinou Němců. Po první světové válce připadla větší část Těšínska Polsku a samotné Petrovice u Karviné byly přičleněny k Československé republice. Celý okres Karviná pak v průběhu druhé světové války byl zabrán Polskem a následně se stal součástí německé říše. Po konci války byl stav navrácen do původního stavu z roku 1938. (Weissmannová, H., 2004) Po roce 1948 došlo ke slučování obcí a vznikl tak poměrně malý, ale nejhustěji obydlený region, který měl k 31. prosince 2011 hustotu zalidnění 740 obyvatel na km², (ČSÚ, SLDB 2011) zatímco průměr České republiky je 130 obyvatel na km². Zajímavostí je také velký počet měst v okrese Karviná, kromě sedmi měst (Bohumín, Český Těšín, Havířov, Karviná, Orlová, Petřvald, Rychvald) se zde nachází 10 obcí.

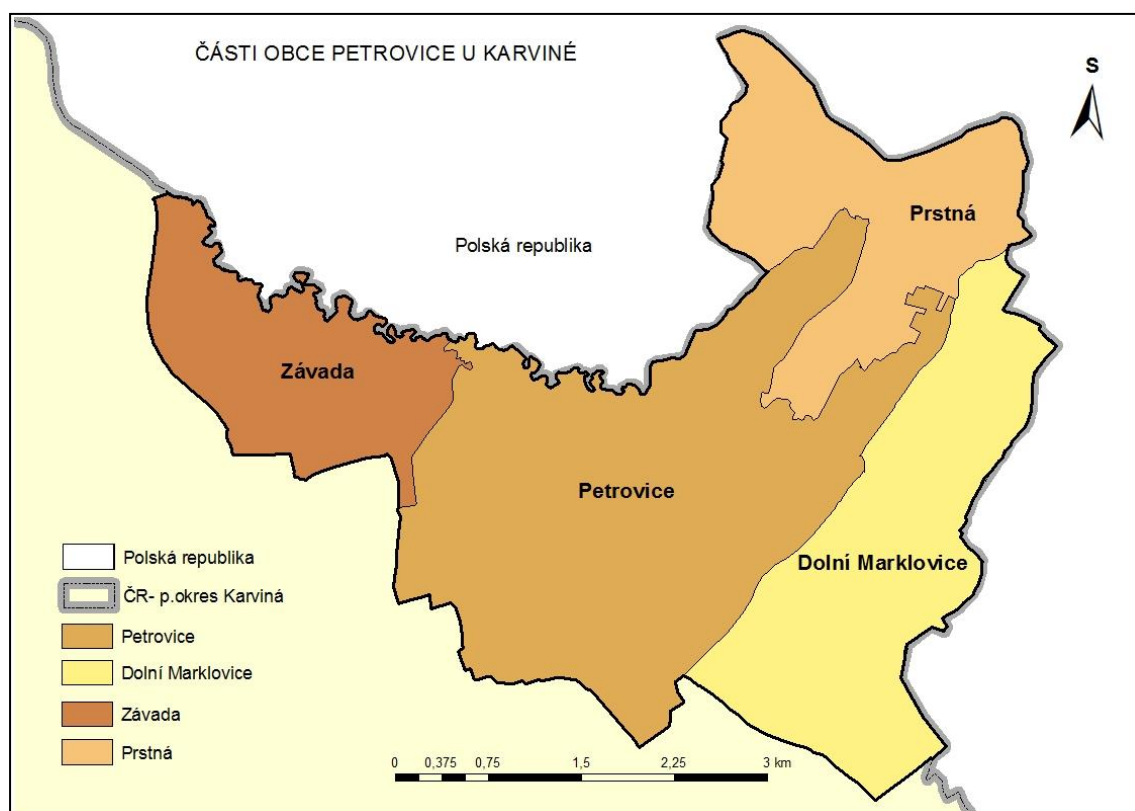
Jak již bylo zmíněno, první písemná zmínka o obci Petrovice u Karviné se nachází v dokumentu Vratislavský desátek z roku 1305, kde lze najít seznam obcí, které jsou povinny platit desátek⁷ vratislavskému biskupovi Jindřichovi z Vrba. Tento dokument tedy dokládá existenci dvou původních obcí, které byly později sloučeny v obec Petrovice u Karviné a to Petri vila a Marklowitz. O téměř 150 let později se dochovaly první zmínky o Zavadě (z roku 1447) a o Prstné (z roku 1448). Po několika sloučeních a osamostatněních se tyto obce 16. února 1952 výnosem Ministerstva vnitra spojily v jednu obec Petrovice u Karviné. Název obce se v průběhu vývoje měnil, z Petri vila v roce 1305 na Petrowitz v letech 1394, roku 1443 se setkáváme s názvem Petersdorf, mezi léty 1447-1454 Petisdorf, v 17. století Pietrowicz, poté Pietrowitz, v 19. století Pietrowicze a Piotrowice, od roku 1906 Pietrowice a posléze také Petrovice u Bohumína. (Hajzlerová I., 2002)

⁶ Město Fryštát mělo přibližně 1000 obyvatel

⁷ Desátý díl z úrody a produkce zemědělců a rolníků

První majitelé Petrovic jsou zmíněni v listině z roku 1394 a byli jimi Jašek a Pašek z Petrovic. Od roku 1440 je majitelem Miklík a poté jeho syn Mikuláš, v roce 1569 kníže Bedřich Kazimír Petrovice spolu se Závadou zastavil městu Fryštát. Ten spolu s okolními vesnicemi koupil Václav Cikán ze Slupska roku 1572, Petrovice po jeho smrti převzal jeho nejstarší syn, zatímco Marklovice, Závada a Prstná zůstaly součástí fryštátského panství. V 18. století se Petrovice staly pohraniční obcí avšak stále zemědělskou a poddanskou. (Bayer, J., 1879; Hajzlerová, I., 2002)

Od poloviny 19. století se díky přistěhovalectví do průmyslově se rozvíjejícího regionu mění sociální stratifikace obyvatel. Význam této obce vzrostl také díky c.k. Severní dráze Ferdinanda, která zde byla vystavěna.

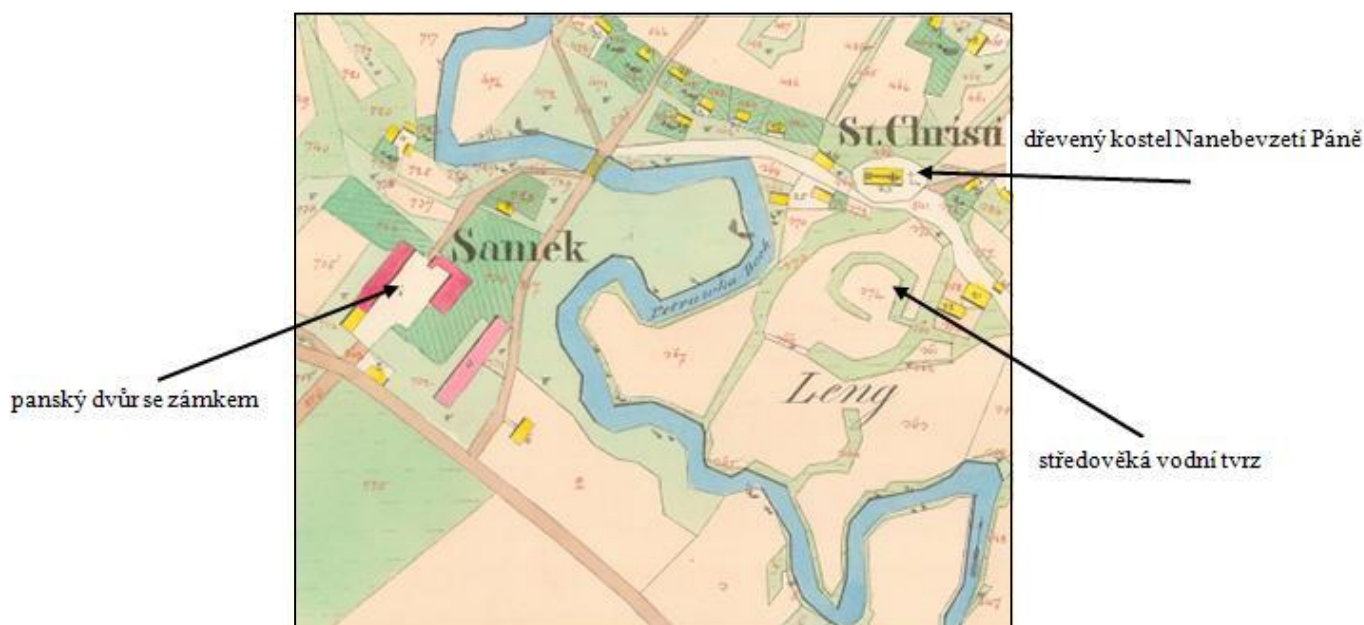
Obr. 3: Části katastrálního území obce Petrovice u Karviné k 31.12. 2012 (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Po definitivním určení mezistátní hranice mezi Polskem a Československou republikou v roce 1920 byla zřízena v obci pobočka hlavního policejního komisařství, telegrafní, poštovní a hlavní celní úřad.

Hospodářská krize na počátku třicátých let vyústila v druhou světovou válku a dne 8. října 1938 polská vojska obsadila Petrovice u Karviné, rok na to vstoupilo do obce německé vojsko. Obyvatelé Petrovic u K. byli poslání na nucené práce do Říše, do

koncentračních táborů a na 800 mužů sloužilo v německé armádě. První oddíly sovětské armády do obce přišly 1. května 1945. Na ústupu Němci zničili veškeré kolejnice, mosty, nádraží, silnice a budovy. (Bayer, J., 1879; Hajzlerová, I., 2002)

V první dochované zmínce o Dolních Marklovicích v soupisu desátků z roku 1305 se připomínají také bratři Václav a Stanislav jako majitelé vesnice. V souvislosti s těmito bratry se ve výčtu příjmů vratislavského biskupství nachází zmínka o středověké vodní tvrzi. Jižně pod dřevěným kostelem Nanebevstoupení páně se nacházela kamenná nebo zděná věž na ostrůvku, která byla obehnána asi 10 m vysokým a 14 m širokým vodním valem, okolo kterého byl pravděpodobně ještě jeden vodní příkop, napojen na řeku Petrůvku.

Obr. 4: Lokalizace středověké tvrze a panského dvoru se zámkem na Císařských otiscích stabilního katastru Moravy a Slezska (zdroj: geoportal.cuzk.cz)

Toto jádro tehdejších Marklovic, jež se ztratilo při hospodářsko-technických úpravách půdy v padesátých a šedesátých letech 20. století je dnes již zcela zaniklé, avšak při důkladném průzkumu lze na nynějším poli vidět drobné terénní nerovnosti původního pahorku obklopeného příkopem. (Bayer, J., 1879; Musil, F., Plaček, M., Úlovec, J., 2005) Jelikož se jedná o záplavovou oblast Petrůvky lze si v době povodní

povšimnout jistých depresí (původní vodní příkopy), které voda zalije nejdříve a pak zůstane nepatrná vyvýšenina, díky které lze odvodit rozměry pevnosti.

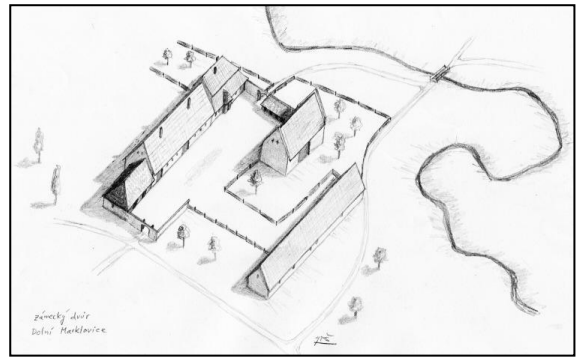

Obr. 5: Lokace zaniklé tvrze při povodni řeky Petrušky
(foto: Krajča, T., 2011)

Do roku 1592 byl držitelem Marklovic rod Lišků, po něm Petr Marklovský, Bernard a Vilém Barský z Baště, František Xaver Mattencloit a od roku 1847 byl majitelem této vsi hraběcí rod Larish-Mönnichů. Na přelomu 17. a 18. století byl na západ od staré tvrze založen panský dvůr s obytnou budovou krytou mansardovou střechou, která byla nazývána zámekem, v němž se zdržovali příslušníci rodu Mattencloit. Residenční funkci však ztratil po příchodu Larischů v polovině 19. stol. a následně sloužil jen jako byt správce dvora. Při revizi pozemkové reformy v roce 1947 přešel do majetku státu. Poté sloužil různým zemědělským organizacím, udržován však nebyl. Po restituci v roce 1990 chátral a v roce 2004 bylo přistoupeno k demolici, dnes je na tomto místě jen hromada sutin. V roce 1920 bylo provedeno rozdělení Marklovic na Horní (Marklowice Górne) v Polsku a Dolní v Československé republice, známé především významnou stavbou z roku 1739 – dřevěným roubeným kostelem Nanebevstoupení Páně. (Bayer, J., 1879; Musil, F., Plaček, M., Úlovec, J., 2005)

Obr. 6: Panský dvůr se zámek v roce 2005
(zdroj: Musil, F., Plaček, M., Úlovec, J., 2005)

Obr. 7: Dobový náčrt Panského dvora se zámek
(zdroj: www.hrady.cz)

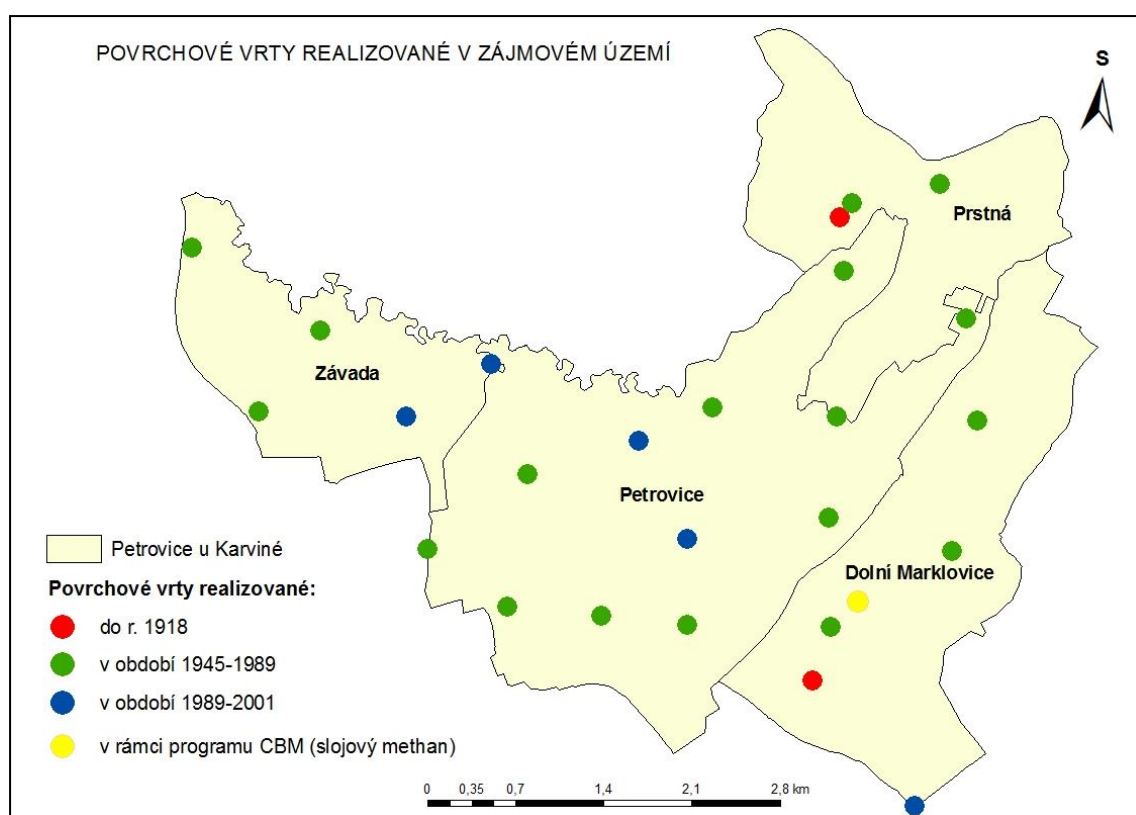
Majitelem Závady byl v roce 1487 Mikuláš Brodecký, poté Bartoloměj Tamfeld z Tamfeldu a roku 1572 byla Závada prodána Fryštátu, tak se stal majitelem Závady Václav Cikán ze Slupska. Následně byl prodán dvůr a část vsi hrabětem Janem Larischem Vojtěchu Gussnarovi. (Bayer, J., 1879; Hajzlerová, I., 2002)

Nejméně osídlenou Prstnou v roce 1447 zdědil po smrti těšínské kněžny Ofky kníže Přemek II. Tuto kopcovitou část Petrovic u Karviné drželi Pilarové z Pilhu od roku 1573. Po nich se majitelé střídali, až v roce 1796 získal Prstnou Vojtěch Gussnar z Komorné a vystavěl na úbočí jednoho z prstenských kopců zámeček s anglickým parkem. V 19. století ves připadla starému slezskému rodu Larisch-Mönnichům. (Bayer, J., 1879; Hajzlerová, I., 2002)

5. Základní fyzicko-geografická charakteristika zájmového území

Z geologického hlediska je katastrální území obce Petrovice u Karviné součástí Českého masivu, který tvoří podloží celého karvinského okresu. Pokryvnými útvary jsou pleistocénní sedimenty a významnými podložními horninami jsou karbonská souvrství s ložisky černého uhlí. Pokryv je tvořen glaciálními, fluvio-glaciálními a fluviálními sedimenty v podobě písků, písčitých štěrků a jílu. Jelikož bylo území opakovaně pokryto ledovcem, nacházejí se zde glaciální usazeniny z dob elsterského a

sálského zalednění. Svědkem poslední doby ledové je bludný balvan z červené švédské žuly, který se po tisíciletí nacházel na kraji lesa v Prstné⁸. Značný rozsah na území obce Petrovice u Karviné mají údolní a pořiční nivy s říčními terasami. Území Závady tvoří říční a nivní sedimenty řeky Olše a Petrůvky, složené z písku, šterku a hlíny. Zatímco glaciální, fluviální a lankustrinní jíly tvoří západní část Prstné, východní oblast je utvořena navátým sprašem a sprašovou hlínou. Proto jsou pahorky Prstné, obsahující silné vrstvy jemného písku již 1 m pod povrchem, dodnes předmětem povrchové těžby⁹. Zbytek zájmového území tvoří nivní usazeniny po celém toku Petrůvky a ve vyšších polohách sprašové hlíny. (Weissmannová, H., 2004, Hajzlerová, I., 2005)

Obr. 8: Povrchové vrty realizované na území katastru obce Petrovice u Karviné (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; Černý, I. a kol. 2003; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Ačkoli se černé uhlí vyskytuje v podloží celého zájmového území, nebyla nikdy tato obec postižena těžbou, jelikož by zde byla těžba nerentabilní. Surovinovou rezervu představuje ložisko Dětmarovice – Petrovice, kde bylo provedeno několik průzkumných vrtů (obr. 8). První vrty na výhradním ložisku černého uhlí Dětmarovice – Petrovice

⁸ V roce 1973 byl použit jako památník padlým a umučeným sedmi občanům polské národnosti za 2. světové války, který se dnes nachází u kostela sv. Martina v Petrovicích

⁹ Těžební organizace na nevýhradních ložiskách – Vladislav Durczok – pískovna Petrovice

byly provedeny v letech 1910 - 1911. Systematičtější vyhledávací průzkum byl realizován v letech 1960 - 1961, ve kterém se uskutečnilo 5 - 6 vrtů, v rámci etapy v průzkumném poli Fryštát – Darkov. Přehodnocení zásob proběhlo v polovině 80. let 20. století a poté v období 1978 - 1993. Vyhledávacím průzkumným vrtem provedeným v 70 - 80. letech 20. století byla prokázána existence detritu a rozsáhlého tělesa pestrých vrstev mocného 250 m. U posledního průzkumu v polovině 90. let byla na základě dalších provedených vrtů sledována koksovateľnost uhlí, plynodajnost uhelných slojí a možnosti samovznícení. Kromě uhlí byl předmětem průzkumu také hořlavý zemní plyn (tzv. slojový metan). Celkové množství zásob na ložisku bylo vyčísleno 987,9 mil. tun černého uhlí. (Černý, I. a kol., 2003; Obecní úřad Petrovice u Karviné, ústní sdělení¹⁰)

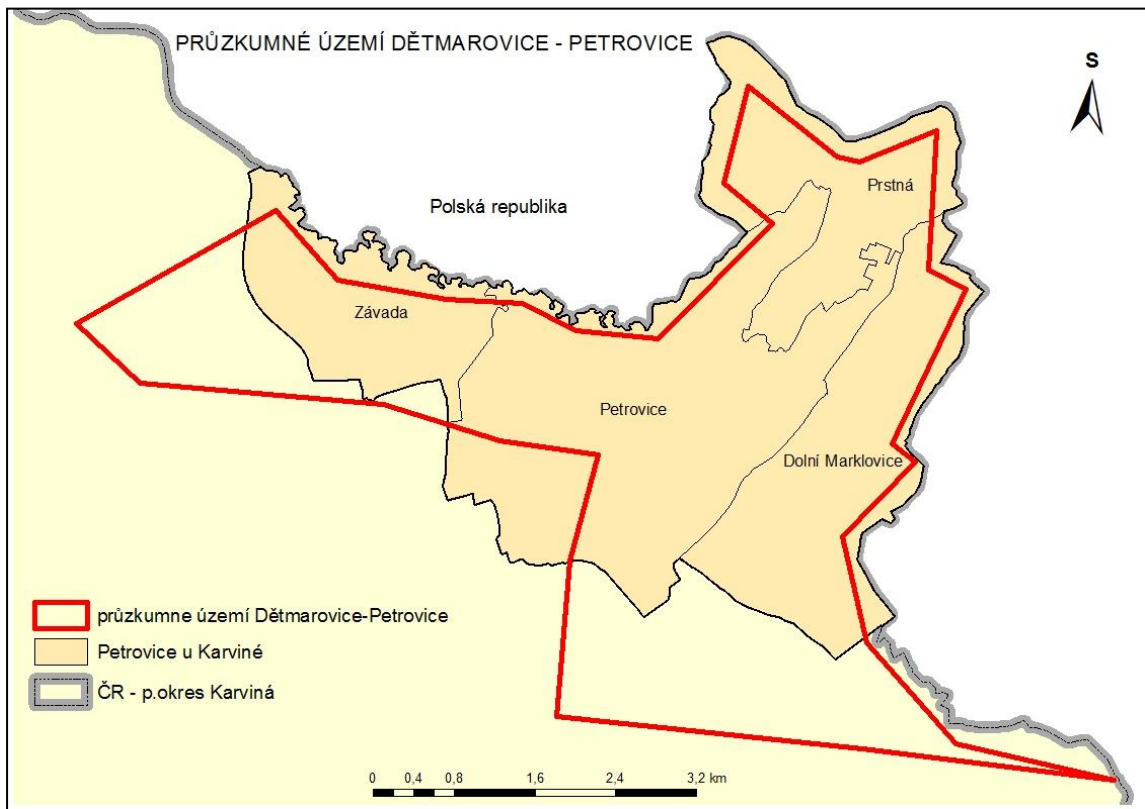
Perspektivní a v současné době **plánované je průzkumné území Dětmarovice – Petrovice**, o jehož stanovení si v roce 2011 podala žádost australská firma Wildhorse Energy CZ (obr. 9). Cílem tohoto záměru jsou geologické práce v Karviné, Dětmarovicích a Petrovicích u Karviné za účelem ověření vhodnosti použití metody zplyňování v ploše výhradního ložiska černého uhlí. Ale také zjištění jakosti suroviny a upřesnění poznatků o geologické stavbě, geofyzikálních, strukturních, tektonických a hydrogeologických poměrech na lokalitě. Princip dobývání uhlí jeho podzemním zplyňováním spočívá v otvírce ložiska pomocí vrtů do uhelné sloje a vydobytím metodou UCG.¹¹ Zplyňování je řízený proces oxidace uhlí s cílem získání hořlavého plynu. Tato metoda umožňuje vydobytí zásob, které jsou klasickými způsoby prakticky nedobyvatelné např. z hlediska velké hloubky uložení ložiska. Zplyňování probíhá tak, že se do místa zánětu uhelné sloje se napustí kyslík a vodní pára, která umožní samovznícení uhlí. Syntetický plyn tzv. Syngaz vznikající tímto procesem je vrty odváděn na povrch k dalšímu zpracování. Využívá se obdobně jako zemní plyn. Dotčené obce vyslovily zásadní nesouhlasné stanoviska s průzkumem, natož pak s případnou těžbou.

Obecní úřad v Petrovicích u Karviné argumentuje nedostatkem údajů a informací o geologických pracích, jejich rozsahu či lokalizaci vrtů. Také uvádí negativní dopady na kvalitu života obyvatel v obci. Průzkumné území zaujímá 80,5% rozlohy obce, což by pro místní obyvatele znamenalo také nejistotu z následného vývoje budoucího dobývání. Petrovice u K. taktéž tvoří zázemí pro přesídlování obyvatel ze sousedních obcí v důsledku těžby uhlí. S tím by bylo spojené prohlubování

¹⁰ Dále jen OÚ Petrovice u K., ú.s.

¹¹ Underground coal gasification

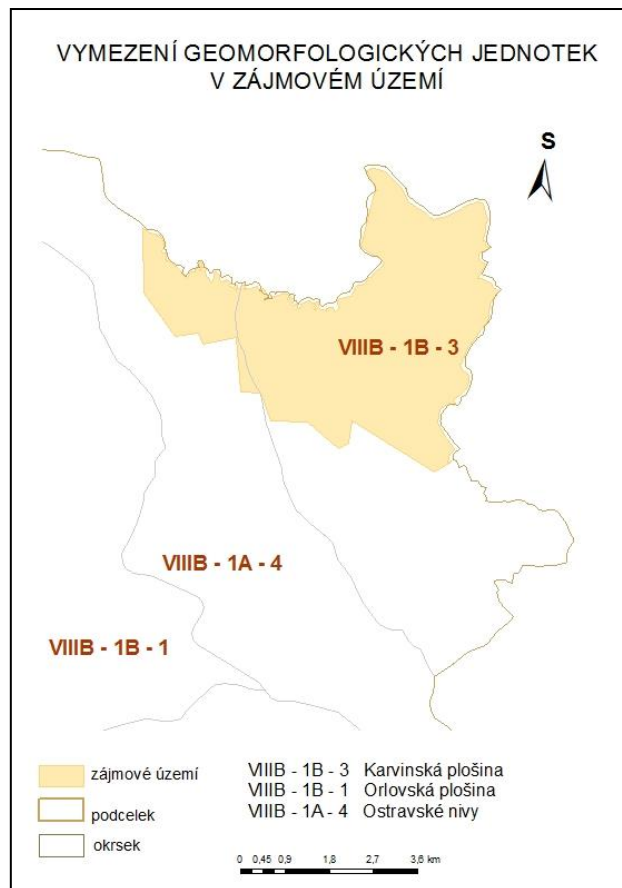
demografických problémů v oblasti a negativní socioekonomické dopady na Karvinsku. Kromě toho se na území obce nachází Územní systém ekologické stability. Riziko těžby je také ve vzniku jedovatých zplodin, v případě porušení sloje nebezpečí jejich úniku, narušení horniny během pálení, poklesem terénu a také ve znečištění podzemních vod.

Obr. 9: Plánované průzkumné území Dětmárovice – Petrovice
(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; OU Petrovice u Karviné; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

O povolení stanovení průzkumného území Dětmárovice – Petrovice rozhoduje Ministrestvo životního prostředí. Aktuálně obec uspěla se svým rozkladem proti rozhodnutí krajského pracoviště Ministerstva životního prostředí ve věci průzkumných vrtů za účelem jeho těžby zplyňováním. (OÚ Petrovice u K. ú.s.)

Zájmové území katastrálního území obce Petrovice u Karviné se z **geomorfologického hlediska** řadí do provincie Západní Karpaty, soustavy Vněkarpatské sníženiny, podsoustavy Severní vněkarpatské sníženiny. Je součástí celku Ostravská pánev, podcelku Ostravské roviny (okres Ostravské nivy) a Ostravské plošiny (okres Karvinská plošina). (Demek, J., Mackovčín,P., 2006)

Obr. 10: Vymezení geomorfologických jednotek v zájmovém území
(zdroje: Arc ČR ESRI I; www.geoportal.cenia.cz; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Téměř celé zájmové území spadá do okrsku Karvinská plošina (podcelek Ostravské plošiny) území Závady je součástí okrsku Ostravské nivy (podcelek Ostravské roviny). Při poklesu Českého masívu pod Karpaty vznikla Severní vněkarpatská sníženina a na jihozápadě této sníženiny se nachází celek Ostravská pánev, která má rozlohu 483,08 km². Široká niva řeky Odry tvořící osu území je vyplněná souvrstvími mořských třetihorních sedimentů a čtvrtohorních glaciálních, fluviálních i eolických usazenin. V pánvi se těží černé uhlí obsažené v karbonských sedimentech v podloží. Krajina je zde výrazně ovlivněna hornickou i průmyslovou činností, čímž vznikly četné antropogenní průmyslové tvary a poklesy. Nejvyšším bodem jsou Kouty s nadmořskou výškou 332,9 m.

Podél vodních toků Odry, Ostravice, Vrbičky a Olše se rozkládá podcelek Ostravské roviny s nejvyšším bodem Hůra 274 m n.m. Ostravské roviny zahrnují okrsky: Novobělská rovina, Porubská plošina, Antošovická rovina a Ostravské nivy.

Okrsek ostravské nivy je charakteristický četnými antropogenními tvary a rybníky. Ostravské nivy mají rozlohu 144,86 km² a jsou nejnižší částí Ostravské pánve. Toto území je málo zalesněné převážně lužními porosty se spodním šterkopísčítým souvrstvím a svrchním holocenním souvrstvím písčítých hlín.

Podcelek Ostravské plošiny se nachází mezi údolím u řek Ostravice, Olše a jeho součástí je Orlovská, Havířovská a Karvinská plošina. Karvinská plošina je plochá pahorkatina tvořena eolickými, fluviálními a glaciofluviálními sedimenty a nachází se v jihovýchodní části Ostravských plošin. Na rozloze 37,55 km² se vyskytují periglaciální a humidní modelace, asymetrická údolí, časté sesuvy a strže. Tato oblast je středně zalesněna převážně smrky a místy bukovými porosty. (Demek, J., Mackovčín, P.ed., 2006).

Schéma geomorfologického členění (Demek, J., Mackovčín, P.ed., 2006)

Provincie: Západní Karpaty

Soustava: VIII Vněkarpatské sníženiny

Podsoustava: VIIIB Severní Vněkarpatské sníženiny

Celek: VIIIB - 1 Ostravská pánev

Podcelek: VIIIB – 1A Ostravské roviny

Okrsek: VIIIB – 1A – 4 Ostravské nivy

Podcelek: VIIIB – 1B Ostravské plošiny

Okrsek: VIIIB – 1B – 1 Karvinská plošina

V zájmovém území se nachází také antropogenní tvary zastoupené především vodohospodářskými, které společně s komunikačními formami modelují zdejší krajinu. Komunikační tvary prezentuje velká plocha kolejiště, železniční násep, odkop a průkopy. Mezi industriální tvary patří průmyslová halda bývalé chemické továrny na sodu. Montánní tvar se zde nachází ve formě pískovny v Prstné, kde se těží písek, šterk a jíl. Dva hřbitovy u místních kostelů zastupují funerální antropogenní tvary a cerebrální tvary se vyskytují v podobě několika památníků a pomníků.

Z hlediska **klimatologické charakteristiky** E. Quitta se zájmové území řadí do jednotky MT10 do oblasti mírně teplé, která je charakterizována dlouhými, teplými a

mírně suchými letními měsíci a krátkými, mírně teplými, velmi suchými zimními měsíci s krátkým trváním zimní pokrývky (průměrně 50 až 60 dní v roce). Období jara a podzimu je krátké a mírně teplé. Průměrný roční úhrn atmosférických srážek v této klimatické jednotce dosahuje 700 – 800 mm a průměrné roční teploty vzduchu se pohybují nejčastěji v rozmezí 8 až 9° C. Nejbližší klimatologická stanice je situována v Karviné a srážkoměrná v Dolní Lutyni. (Quitt, E., 1971; Tolasz, R. a kol., 2007)

Zájmové území je charakteristické četnými vodními plochami, kde se uskutečňuje především intenzivní chov ryb a rekreační rybolov. Tyto plochy zaujímaly k 31. prosinci 2011 4,3 % rozlohy řešené obce a dvakrát tak převyšují celorepublikový průměr¹² (ČSÚ, 2011). **Hydrologická charakteristika** je postavena na řece Petrůvce, která protéká celou obcí od jihovýchodu na severozápad a je známá častými povodněmi, jež ohrožují část zástavby obce.

Petrůvka (číslo hydr. pořadí 2–03–03–69) je 37,9 km dlouhá řeka III. řádu, která pramení v Polsku jihozápadně od obce Zamarski v nadmořské výšce 375 m. Odtud odtéká v délce 23,6 km polským územím severozápadním směrem (km 14, 3 - 37,9), kde jsou břehy Petrůvky upraveny na rychlý průtok. Na českém území (km 0,0 - 14,3) je řeka ve správě s. p. Povodí Odry a na úseku 0,0 – 8,3 tvoří přirozenou státní hranici mezi Českou a Polskou republikou. Ústí zprava do Olše v nadmořské výšce 205 m a patří tak do úmoří Baltského moře. Z celkové plochy povodí 153 km² zasahuje pouze 21 km² na naše území. Průměrná velikost splavenin je 12 - 25 mm, dlouhodobý průměrný průtok Petrůvky je 1,27 m³/s a průměrný vodní stav je 41 cm. (Vlček, V. a kol., 1996; Brosch, O., 2006; www.pod.cz)

Tab. 3: Hodnoty N-letých průtoků pro profil Petrůvky v Zebrzydowicích, Petrovicích u Karviné a ústí do Olše v m³/s .

Profil	Q ₁ (m ³ /s)	Q ₂ (m ³ /s)	Q ₅ (m ³ /s)	Q ₁₀ (m ³ /s)	Q ₂₀ (m ³ /s)	Q ₅₀ (m ³ /s)	Q ₁₀₀ (m ³ /s)
Zebrzydowice	11	16	24	30,4	35,1	41	59,1
Petrovice u Karviné	13,9	22,3	34,7	44,9	55,6	70,8	83,1
ústí do Olše	14,1	22,6	35,2	45,5	56,5	71,9	84,4

(zdroj: Dokumentace pro stavební povolení akce Hráz na Petrůvce; www.pod.cz; vlastní zpracování
poznámky: Q₁ = jednoletý průtok; Q₂ = dvouletý průtok; Q₅ = pětiletý průtok; Q₁₀ = desetiletý průtok; Q₂₀ = dvacetiletý průtok; Q₅₀ = padesátiletý průtok; Q₁₀₀ = stoletý průtok)

¹² K 31.12. 2011 vodní plochy v celé ČR zaujímaly 2,1 % celkové rozlohy

Monitorovací stanice Povodí Odry v Zebrzydowicích každou hodinu hodnotí aktuální stav a průtok na Petrůvce. Přítoky Petrůvky je Radecký potok, který napájí většinu marklovických rybníků a jiné malé bezejmenné toky.

Tab. 4: Stupně povodňové aktivity na řece Petrůvce a jejich vodní stavy

1. stupeň povodňové aktivity	200 [cm]
2. stupeň povodňové aktivity	240 [cm]
3. stupeň povodňové aktivity	280 [cm]
3. stupeň povodňové aktivity (extrémní povodeň)	306 [cm] (Q ₅₀)

(zdroje: www.pod.cz; vlastní zpracování; poznámky: Q₅₀ = padesátiletý průtok)

Řeka na českém území silně meandruje, na 7,5 kilometrech dlouhé nivě tak tvoří 14,3 km dlouhý vodní tok. Je unikátní svým glaciálním původem a ekologickým významem. Ve svých strmých hlinitých březích nachází útočiště ledňáček říční a břehule říční. Naproti tomu pozvolné břehy řeky vytváří nivní louky a lesy umožňující pestrý život vzácným živočichům a ekosystémům. Oproti holým a nezalesněným břehům Petrůvky v Polsku, zde v okolí řeky přežily staleté lipové doubravy a letité porosty dubu, jasana a střemchy. Prof. RNDr. Josef Rusek, DrSc., zdejší rodák, v meandrech Petrůvky našel osm nových druhů chvostoskoků a objevil zde také reliktní druhy z dob ledových, které jsou popsány pouze ve Finsku, Švédsku a jejich třetí lokalita ve světě je u Petrůvky v Petrovicích u Karviné. Proto také toto území ekologicky a biologicky velice vzácné a významné bylo začleněno do Natury 2000, je zde vyhlášena Evropsky významná lokalita rozmnožiště kuňky ohnivá a ptačí oblast Heřmanský stav, Odra - Poolší. (Hajzlerová, I., 2005; www.pod.cz)

Petrůvka je na polském území historicky upraveným tokem a v roce 2012 bylo asi na 16 km uváděno koryto do původního projektovaného stavu. Čehož bylo dosaženo především vytěžením nánosů na dně a březích řeky, kde se během několika let usadily (Příloha č. 16 – Obr. 1). Na českém území nebyl tento vodní tok nikdy soustavně upravován, vyjma krátkého úseku podél rybníku Urbanczyk II (km 9,7 – 9,3), který byl upraven podle historických map v časovém rozmezí 1850 - 1878. Na přelomu 18. a 19. století došlo k rozdělení Petrůvky v místní části Půstky, z toku v původním korytě se tak stal pouze malý potok zvaný Mlýnka a nově vyhloubené meandrující koryto řeky bylo vedeno pod loveckým zámečkem. V nedávné době byly zásahy do koryta prováděny pouze v podobě sanací břehových nátrží u ústí do Olše a úpravy zpevněním

břehů kolem mostů¹³ pomocí kamenných patek, pohožů svahů aj.. Konkrétně jde o vybudování kamenné patky u ústí Petrůvky do Olše na délce 60 m. Haťošterkového válce bylo použito na km 1,7. Na úseku km 8,315 – 8,405 proběhla stabilizace zvýšeného levého břehu a v délce 693 m na km 9,245 byla provedena ochrana rybníčních hrází. Od 12,395 do 12,585 km byla realizována kamenná patka s vrbovým krytem. Na 30 m kamenném pohožu na svahu za silničním mostem (km 13,310) navazuje opět kamenný pohož a také zához a patka v délce 20 m. V 70. letech minulého století měla Polská republika snahu upravit hraniční úsek Petrůvky ve zcela nové trase a zabránit tak proměnlivosti meandrů za účelem stabilizace státní hranice. Od tohoto projektu bylo později upuštěno z důvodu finanční náročnosti. (Šafránko, ústní sdělení)

Pro místní krajinu jsou typické četné vodohospodářské antropogenní tvary. Nachází se zde přes 25 vodních ploch, přibližně 10 z nich se využívá pro intenzivní chov sladkovodních ryb. Rybníky zde ve většině případů vznikaly hloubením, proto mají téměř všechny zemní homogenní hráze často zpevněné vysazenými stromy, vyřazenými dopravními pásy a dřevěnými kůly. Této problematice je věnováno více prostoru v podkapitole Významné krajinné prvky.

Pedologickou charakteristiku zájmového území tvoří na soutoku Petrůvky s Olší půdy nivní, avšak převážnou část obce tvoří ilimerizované půdy s ilimerizovanými půdami oglejenými. Z hlediska půdních druhů jde o půdy hlinité s výrazným zastoupením prachu (Tomášek M., 1995).

Podle Culkova **Biogeografického členění** České republiky spadá obec Petrovice u K. do Ostravského bioregionu vyjma Závady, jež je součástí Pooderského bioregionu. Území tak patří do podprovincie Polonské. Jak již bylo zmíněno, jedná se o biologicky, ekologicky i krajinářsky velmi významné a hodnotné území. Nivu řeky Petrůvky tvoří střemchová jasanina místy s mokřadními olšinami a dále jsou nejvíce rozšířené podmáčené dubové bučiny s ostřicí třeslicovitou, luhy a olšiny. V krajině převažují vlhké louky, bažinné olšiny, vodní plochy, olšové lesy a orná půda, která nepatří mezi intenzivně zemědělsky využívané. V lesních porostech roste např. blatouch bahenní, krabilice chlupatá, mokřýš střídavolistý, kozlík celolistý, v keřovém patře kalina planá, krušina olšová, svída krvavá, tuřice třeslicovitá, na mokřích loukách kvete kontryhel žlutozelený, pcháč potoční, škadra bahenní, svízel lysá, kakost bahenní, pryskyřník

¹³ Řeku křižují komunikace na 4 místech silničními mosty a 3 lávkami pro pěší

prudký, kozlík lékařský. Mezi ohrožené druhy vyskytující se na katastru Petrovic u Karviné patří d'áblík bahenní, stulík žlutý, prstnatec májový, kozlík celolistý, puškvorec obecný, kriticky ohrožený vaz obecný, kosatec žlutý, nepukalka plovoucí a silně ohrožený žabník trávovitý. Pro vodní a zamokřené prostředí je charakteristické bohaté zastoupení obojživelníku a ptačí fauny. Z těch vzácnějších druhů zde lze pozorovat žlunu šedou, potáplici severní, slavíka tmavého, motáka pochopa, morčáka, orla mořského, včelojeda lesního, rarocha velkého atd. Vodní toky patří do pstruhového pásma, kromě lipanového až parmového pásma Olše. (Culek, M. a kol., 1996; Hajzlerová, I., 2005)

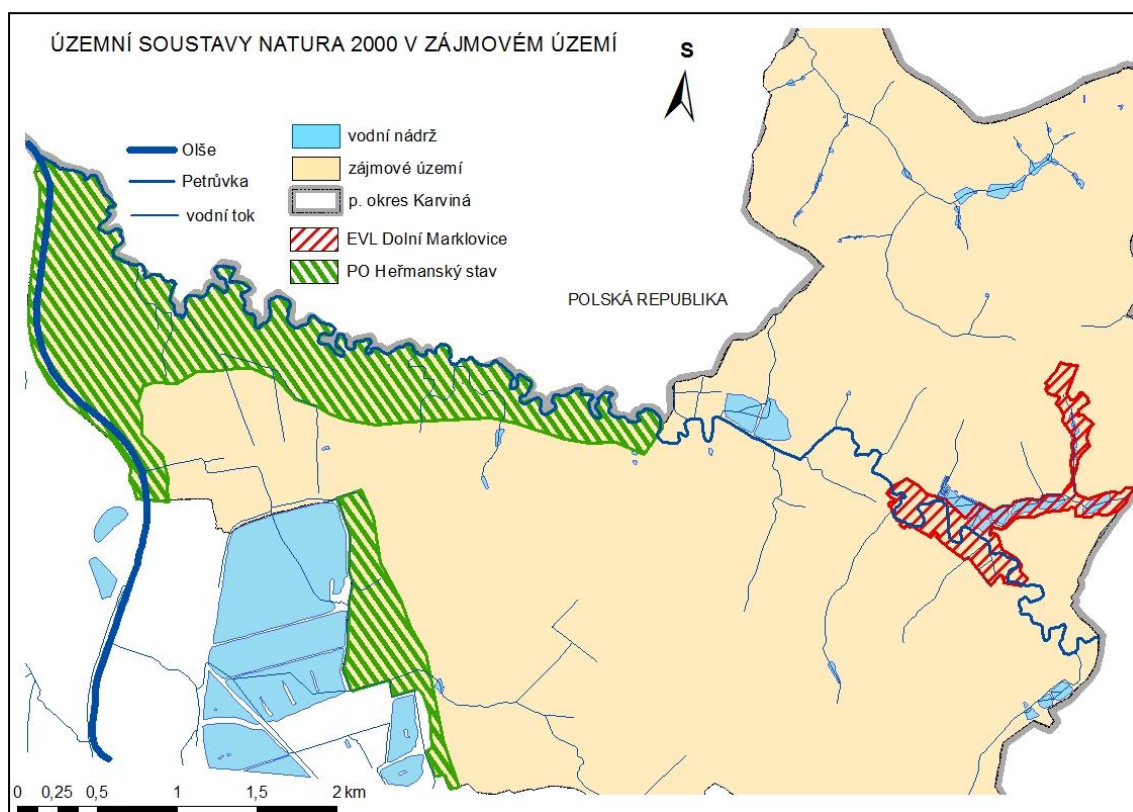
Ochrana přírody probíhá v zájmové oblasti v rámci územní soustavy Natura 2000 vyhlášením evropsky významné lokality a ptačí oblasti, jejichž lokalizace je patrná z obr. 11.

Stabilní rozmnožiště kuňky ohnivé v Dolních Marklovicích CZ 0813442 se rozkládá na ploše 41,22 ha v břehových porostech nivy řeky Petruvky, jejích přítoků a v okolí intenzivně a extenzivně obhospodařovaných rybníků s rákosinami stojatých vod. Předmětem ochrany je silně ohrožená Kuňka ohnivá (*Bombina bombina*), nachází se zde také chráněné druhy jako: čolek obecný, blatnice skvrnitá, ropucha obecná, rosnička zelená, skokan ostronosý, zelený, krátkonohý, užovka obojková a ještěrka živorodá. Základním biotopem kuňky jsou mělké a zarostlé okraje extenzivně obhospodařovaných a neobhospodařovaných vodních ploch. Proto je potencionálním ohrožujícím faktorem intenzivní rybářské hospodaření způsobující horšenou kvality vody v důsledku hnojení a přikrmování. Ve snaze omezit tuto činnost byl vydán již zmíněný *Plán péče o Evropsky významnou lokalitu CZ0813442 Dolní Marklovice*.

Šrafurou je na obr. 11 zakreslena Ptačí oblast Heřmanský stav - Odra - Poolší¹⁴, která zasahuje na území Závady a Petrovic. Tato územní soustava Natury 2000 jež byla vyhlášena v roce 2007 je charakteristická komplexem mokřadů a rybníků s rozsáhlými rákosinami a lužními porosty, jimiž protéká řeka Odra s četnými přítoky, včetně Olše. Jde o oblast patřící mezi ty s nejvyšším potencionálem pro hnízdění, tah a zimování ptáků v České republice. V Poolší celkem hnízdí 25 ptačích druhů, z nichž je hlavním

¹⁴ ptačí oblast v Dolní Lutyni a rekreační oblast v Šilheřovicích ohrožovala plánovaná výstavba průmyslové zóny, avšak právníci P. Franc a J. Nezhyba v soudním sporu s Hyundai, krajem a Ministerstvem průmyslu a obchodu nakonec dojednali ukončení přípravy průmyslové zóny na zelené louce, čímž byly tyto lokality uchráněny. (www.mzp.cz)

předmětem ochrany bukáček malý, ledňáček říční, moták pochop a slavík modráček.
(www.nature.cz; <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz>)

Obr. 11: Územní soustava Natura 2000 v zájmové území katastru obce Petrovice u K.
(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; www.nature.cz; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

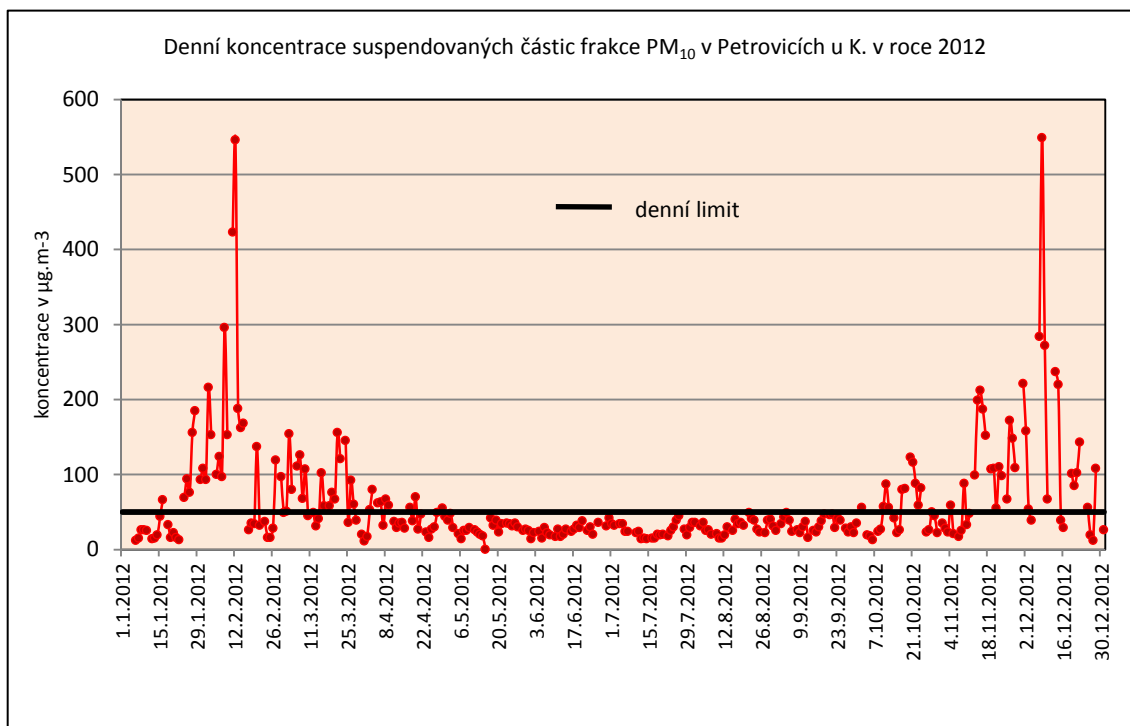
Avšak tyto lokality stejně jako celou obec negativně ovlivňuje znečištěné ovzduší v souvislosti s vysokou koncentrací těžkého průmyslu na Ostravsku. S touto skutečností se region potýká již několik desítek let. Také v kronice obce Petrovice u Karviné je zmínka z roku 1973, kdy byla opakovaně podávána stížnost na neustále rostoucí znečištění ovzduší zplodinami zinku z tehdejší společnosti NHKG v Karviné (dnešní ArcelorMittal Tubular Products a.s.). Exhalace, jež se šířily až do vzdálenosti 2 km od zdroje, měly katastrofální následek ve formě zničených ovocných stromů, trávy, pěstované zeleniny, květin, polních plodin ale i uhynutí zvířat.

V současnosti je zde pravidelně překračován limit pro poléťavý prach (PM₁₀) a další znečišťující látky. Největším znečišťovatelem na Ostravsku je společnost ArcelorMittal¹⁵ a jejich železářny, které se nachází především v Polsku¹⁶ a produkují

¹⁵ V Karviné a Ostravě

¹⁶ Sosnowiec, Świętochłowice

velké množství pevných částic a benzopyrenu. Po vstupu do Evropské unie si Polsko, oproti České republice, vyjednalo mnohem mírnější limity pro znečištění. Příkladem je Arcelor Mittal, který má v Ostravě limit 20, zatímco stejná továrna v Polsku má limit 100. (www.mzp.cz) V zájmovém území se zdroje znečištění REZZO¹⁷ nenachází, ale v nedaleké Karviné je situace odlišná. Ovzduší v Petrovicích je tak ovlivňováno činností podniků: ArcelorMittal Tubular Products Karviná a.s., Czech plastic production s.r.o, Dalkia ČR a.s. s provozovnou v Lázních Darkov, teplárnou ČSA a teplárnou Karviná, tiskárna Sapler a.s., laminovna Polytex composit s.r.o, sušárna flotačních kalů OKD a.s. Důl Darkov a tepelná elektrárna ČEZ a.s. v sousedních Dětmarovicích. Nejhorší situace nastává v zimním období, pro které je typické inverzní počasí, navíc se na špatné kvalitě ovzduší výrazně podílí také nevhodné spalování lokálními topeništi. V důsledku zhoršených rozptylových podmínek jsou tak limity polévatého prachu mnohdy překračovány až několikanásobně. V roce 2011 bylo v Petrovicích u K. prováděno měření a vyhodnocování imisních koncentrací SO₂ a NO₂. Maximální hodinová koncentrace oxidu siřičitého byla naměřena 248,6 a maximální denní koncentrace 58,8.

Obr. 12: Denní koncentrace suspendovaných částic frakce PM₁₀ v Petrovicích u Karviné během roku 2012
(zdroj: www.chmi.cz; vlastní zpracování)

¹⁷ Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší

Oxid dusičitý v maximální hodinové koncentraci činil 129,7 a průměrná roční koncentrace 20,7. K překročení denních nebo ročních imisních limitů u těchto látek tedy nedošlo. Během roku 2012 probíhalo měření znečištění ovzduší na pozemku u budovy obecního úřadu v Petrovicích u K (Příloha č. 16 – Obr. 7). Měření bylo realizováno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem a dotováno z rozpočtu Moravskoslezského kraje. V tomto regionu je nejzávažnějším problémem obsah polévatého prachu v ovzduší, jenž je zodpovědný za výskyt smogu, a proto mu byla věnována hlavní pozornost.

Měření bylo prováděno v šestidenním cyklu manuálními odběry, 5 dnů se měřily suspendované částice frakce PM_{10} , 5. den se zároveň měřily těžké kovy a 6. den polyaromatické uhlovodíky. Šlo tedy o měření prachových částic, jejichž velikost je menší než $10\mu m$ a proto pronikají až do dolních cest dýchacích, bývají označovány jako torakální částice. Tento prachový aerosol zatěžuje samočisticí schopnosti plic a jeho zdrojem jsou především spalovací procesy. Za nadměrné znečištění ovzduší je považováno to, jehož denní koncentrace suspendovaných částic frakce PM_{10} přesahují hodnotu $50 \mu g \cdot m^{-3}$. Výsledky tohoto měření jsou prezentovány na obr. 12. Hranici denního limitu představuje černá čára v grafu, kde je jasně zřetelné, že tyto limity polévatého prachu jsou překračovány výhradně v zimních měsících a to několikanásobně. Za rok je povoleno maximálně 35 dnů s překročením denního imisního limitu, v zájmovém území bylo těchto dnů naměřeno 92¹⁸. Vyskytovaly se v období od 1. ledna 2012 až do 29. dubna 2012 a od 2. října 2012 do 31. prosince 2012. Největších hodnot bylo dosaženo ve dnech 12. února 2012 (546) a 8. prosince 2012 (549). Z výsledku vyplývá, že naměřené hodnoty v obci převyšují hodnoty naměřené na Dole ČSA v Karviné. To tedy nepřímou potvrzuje předpoklady, že ke špatnému stavu ovzduší přispívají také malé zdroje znečištění ve formě lokálních topenišť rodinných domů. (OÚ Petrovice u K. ú.s.; www.chmi.cz)

¹⁸ Na stanici se každý šestý den neměří PM_{10} , proto je toto číslo pouze orientační - k překročení limitu mohlo dojít i v těchto dnech.

6. Rizikové jevy a ochranná opatření

Rizikové jevy jsou procesy, které představují možné ohrožení lidské společnosti formou přírodních hazardů. Takovéto přírodní rizikové jevy jsou rychlým přírodním procesem mimořádných rozměrů, který za sebou zanechává lidské oběti a materiální škody. Vznikají rychlým pohybem hmot (svahové sesuvy), uvolněním hlubinné zemské energie (zemětřesení, vulkanismus), zvýšením vodní hladiny (povodně, mořské zátopy, tsunami) a vyrovnáním teplotních rozdílů v atmosféře (orkány, tropické cyklóny). Přestože mají přírodní rizikové jevy původ v atmosféře, hydrosféře, zemské kůře a zemském plášti, není v některých případech vyloučena lidská spoluúčasť, neboť katastrofické procesy mohou být vyvolány předchozí lidskou činností. (Kukal, Z., Pošmourný, K., 2005)

Povodně jsou jevem způsobeným zvýšeným množstvím atmosférických srážek, následného vybřežení řeky a rozlití nadměrného množství vody do krajiny. V zájmovém území se vyskytují převážně povodně z přívalových dešťů v letních měsících.

Povodně na řece Petrůvce

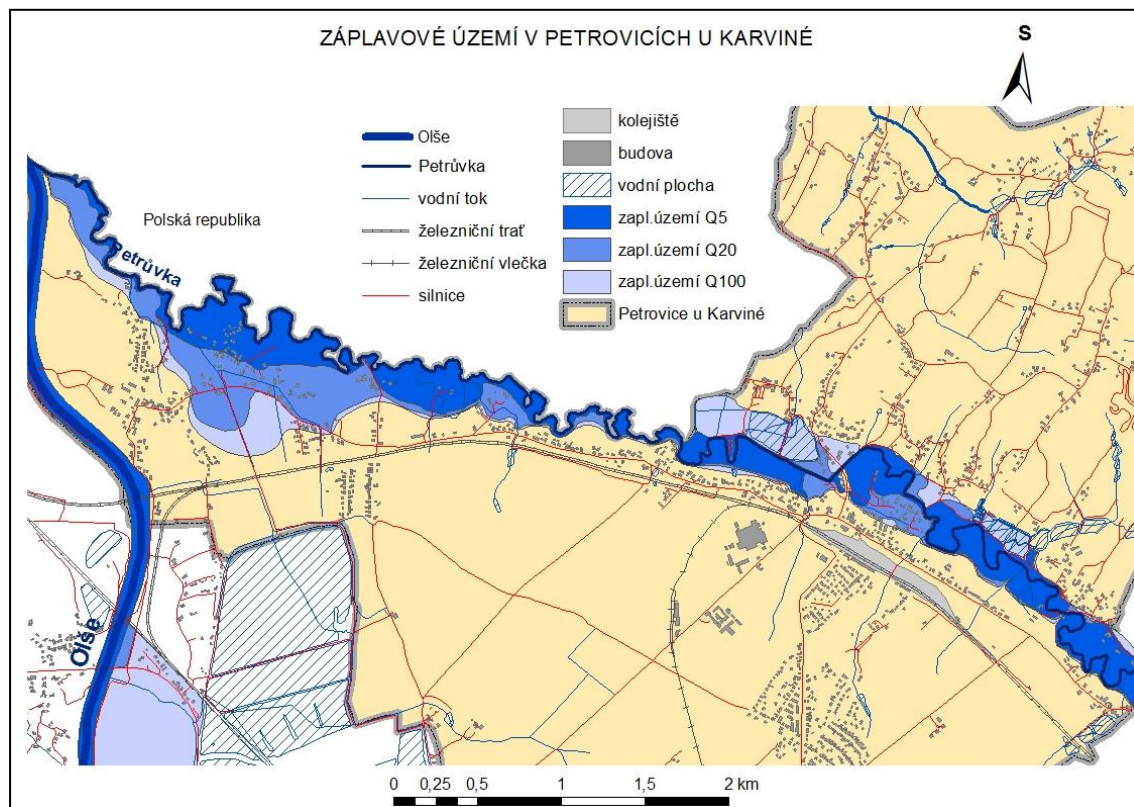
Záplavami jsou Petrovičané postihováni od nepaměti, avšak v posledních letech dochází ke zvýšeným hodnotám četnosti 100 - letých vod oproti minulosti. Povodně na Petrůvce způsobují značné materiální škody a ohrožují zástavbu obce. Rozliv Petrůvky má výrazný rozsah zaplavovaného území, zvláště v úseku, kde řeka tvoří státní hranici. Záplavové území zde kolem silně meandrujícího koryta dosahuje jen na české straně šíře až 300 metrů. To lze pozorovat na obr. 13, který mapuje situaci záplavového území při povodni, zatím bez jakýchkoli protipovodňových úprav. Mapy záplavového území v jednotlivých částech obce jsou zařazeny v přílohách (Příloha č. 10, 11, 12, 13).

Na základě těchto map je možné zaznamenat, že v Dolních Marklovicích se rozsah rozlivu při 100-leté povodni téměř neliší od rozlivu při průtoku vody 5-leté. Stejná situace je i na řece Olši, která je však po celé délce toku na obou březích ohrazována. Při průtoku Q_{100} jsou zatápěny Adamecké rybníky, soustava JZD i rybník Urbanczyk I. a II.. Dva silniční mosty vyhovují jen na průtok Q_5 ¹⁹ (do Q_{100} ²⁰ zasahuje

¹⁹ Pětiletý průtok

²⁰ Stoletý průtok

65 cm a 77 cm). Další silniční most v Petrovicích u Karviné odpovídá na průtok Q_{20} ²¹ (zasahuje 15 cm do Q_{100}). Dvě lávky pro pěší vyhovují pro průtok Q_{20} (do Q_{100} zasahuje 41 a 52 cm) a silniční most do Polska je převyššen nad stoletou vodu o 17 cm. (www.pod.cz)

Obr. 13: Záplavové území v Petrovicích u Karviné
(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; DIBAVOD; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

V kronikách obce Petrovice z Karviné jsou od roku 1955 zaznamenávány povodně v obci. Nejsou zde popsána veškerá vybřežení Petrůvky, ale pouze ta významnější. Období, ve kterých povodně probíhaly, můžeme porovnat v komplexním přehledu v tab. 5., avšak přesné data povodní nebylo možné dohledat z let 1955 a 1999. V první kronice²² se kronikář zmiňuje o povodni, která počátkem července 1955 zaplavila pozemky, domy a místy i silnici v okolí Petrůvky. Následující rok vydatné deště 5. - 12. června způsobily rozliti Petrůvky i Olše a zatopení Urbanczykových rybníků, celnice v Závadě a návsi v Dolních Marklovicích. V roce 1968 se Petrůvka dvakrát rozvodnila po lijácích v červnu. Při rozlivu v srpnu roku 1972 nepřetržitě

²¹ Dvacetiletý průtok

²² Státní okresní archiv Karviná, fond Petrovice u Karviné inv.č. 254

intenzivně pršelo tři dny, až Olše s Petřůvkou tvořily jedno velké jezero. Na polích ještě dlouho stál metr vody a úroda tak byla zcela zničena. V extrémním roce 1987 proběhly záplavy čtyřikrát, kronikář komentuje povodňovou situaci jako důsledek úprav koryta řeky na polském území, které urychlují přítok velkých vod na naše území. Popisuje tehdejší kritéria určování vodního stavu na vodočtu hydrologické služby umístěného pod mostem v Marklovicích. Stupeň bdělosti se vyhlášoval při 3 m vodočtu, stupeň pohotovosti při 5 m a stupeň ohrožení pro 8 m. 12. února byl vyhlášen třetí stupeň ohrožení, výška hladiny dosahovala 9 m vodočtu. Pod marklovickým mostem se tvořila bariéra z ledových ker, která byla pomocí hasičů uvolněna, ale další se vytvářela hned o kus dále. Po třech dnech voda opadla. V noci z 5. na 6. června vydatně pršelo a na vodoznaku hladina řeky dosahovala 9,5 m. Nejhorší situace byla v Dolních Marklovicích, kde byla pro převoz občanů zajištěna pramice. Jen o několik dní později 16. června následkem prudkých dešťů hladina opět stoupla a zaplavila cestu ke kostelu a marklovické návsi. V prosinci z důvodu dešťů, v tomto roce již po čtvrté, Petřůvka vystoupila z břehů, avšak ještě téhož dne večer byl stav pohotovosti zrušen. V roce 1996 po mimořádném množství srážek, řeka způsobila rozsáhlé povodně, hladina se přibližovala rekordní výšce. 5. července 1997 vydatně pršelo 4 dny a 5 nocí. Za uvedené období do povodí Odry spadla 1 miliarda m³ vody (asi polovina množství ročních srážek²³). Následkem toho byly zaplaveny Dolní Marklovice, střed Petrovic a část Závady. Obec postupně zatopily dvě povodňové vlny, bylo postiženo přes 100 rodinných domů, zničena úroda na polích, poškozeny místní komunikace a sportovní areály. Obecní krizový štáb včas varoval občany, kteří začali své majetky zabezpečovat s pomocí dobrovolných hasičů z Marklovic a Závady, i přesto vyčíslené škody představovaly 6 480 000 Kč. Tyto záplavy byly součástí tzv. povodně století, jež zatopila 210 obcí ve Slezsku, na severní, střední a jižní Moravě a způsobila 48 úmrtí a materiální škody ve výši 60 miliard. Další povodňovou situací třetího stupně bylo zatopeno něco přes 40 domů v červnu roku 1999. Závadský hraniční přechod byl zaplaven rozvodněnou Petřůvkou ve druhé polovině července 2001. V srpnu v roce 2005 v Beskydech spadlo během třech hodin na plochu 200 km² 130-150 mm vody, následkem byla povodeň také v Českém Těšíně, na Olši byl vyhlášen 2. povodňový stupeň. 24. srpna v 16:00 přišla nečekaná mohutná přívalová vlna z Polska a ve velmi krátké době zaplavila zaskočené a nepřipravené občany lokalit v blízkosti řeky. Voda

²³ Na Lysé hoře spadlo 234l vody na m², čímž byl překonán staletý rekord

zatopila elektrická zařízení a tak byla společnost SME a.s.²⁴ donucena odpojit dodávky elektrické energie v celé obci. Problémy nastaly také v dopravě, Prstná a Marklovice byly odříznuty a nebylo možné se do těchto oblastí dostat. Přepravu lidí přes zatopené části obce zajišťovaly místní zemědělské podniky. V hotelovém domě byly připraveny prostory pro případnou evakuaci lidí. Do pomocných prací se zapojilo 8 hasičských sborů z okolních obcí a také policie ČR, několik podniků poskytlo materiální pomoc ve formě pískových bariér, desinfekcí a vysoušečů. V následujícím roce 2006 byli Petrovičané před povodní včas varováni. Po povodňové katastrofě v předešlém roce byl ve dnech záplav do obce pozván technický ředitel Povodí Odry Ing. Březinka, aby mohl sledovat povodňovou situaci v obci v praxi a mohlo tak začít jednání o protipovodňovém opatření a o zřízení hlásky na polské straně. Desítky domů bylo zaplaveno v září 2007, průtok řeky tehdy činil 40,7 m³/s. Při povodni, která proběhla v listopadu 2009, byl průtok o něco menší a dosahoval hodnot 31,4 m³/s.

Tab. 5: Přehled historických povodní na řece Petřůvce

rok	měsíc												Konkrétní dny	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1955						■								
1956						■								5. - 12. 6.
1968						■								8. - 11. 6., 15. - 18. 6.
1972								■						20. - 23. 8.
1987		■			■	■						■		12. -15. 2.; 4. -5. 5.; 16. 6.; 19.12.
1996									■					8. 9.
1997							■							5. - 9. 7.
1999						■								
2001							■							23. - 26. 7.
2005								■						24. - 26. 8.
2006			■											26. - 29. 3.
2007									■					7. - 8. 9.
2009											■			12. 11.
2010					■	■		■						16. - 19.5.; 2. - 5. 6.; 31. 8. - 1. 9.

(zdroje: Kronika obce Petrovice u Karviné I., II., III.; vlastní zpracování)

Květnová povodeň v roce 2010 byla největší za poslední dekádu. Intenzivní deště od 16. května naplnily koryto řeky tak, že jí voda proudila rychlostí až 71,8 m³/s. Petřůvka se vylila do krajiny podél celého toku od Marklovic až po soutok s Olší. Vznikly rozsáhlé škody, postiženo bylo 137 domů a voda se dostala do 40 domácností. O této povodni informovala mnohá média včetně televize. Reakcí na stížnosti občanů směřované příslušným orgánům, které pomoc sice slibují, ale nerealizují, byl velký

²⁴ Severomoravská energetika a.s.

projev humanitární pomoci. V červnu řeka opět vystoupila z břehů v důsledku intenzivních dešťů, napršelo až 40 mm a záplavy trvaly 4 dny. Ze stejného důvodu se voda rozlila do obce i 31. srpna stejného roku. V červenci 2011 přšelo dva dny a hladina řeky stoupla o 2 metry, byl tedy vyhlášen druhý povodňový stupeň. Voda zalila silnici v části Dolních Marklovic a znemožnila tak příjezd k 15 domům.

Poslední zvýšená hladina byla zaznamenána 31. ledna 2013 po krátkodobé oblevě doprovázené dešti, řeka stoupla o 121 cm a v menší míře se rozlila do okolí.

Významnou roli při všech povodních v obci hraje marklovický a závadský sbor dobrovolných hasičů, informují občany o blížícím se nebezpečí, pomáhají se záchranou majetků, rozváží pytle s pískem, staví pískové barikády, nakupují a rozvážejí základní potraviny potřebným, převáží občany přes zatopené oblasti a čerpají vodu.

Protipovodňová opatření

Snahy vyřešit často se opakující povodně na řece Petrůvce způsobující velké materiální škody a ohrožující část zástavby obce, trvají již téměř 20 let a v současné době se řeší výstavbou protipovodňových hrází. Problém v tomto snažení způsobuje také zástavba v nivě řeky, a Olše korigující svou výškou odtok vody z Petrůvky.

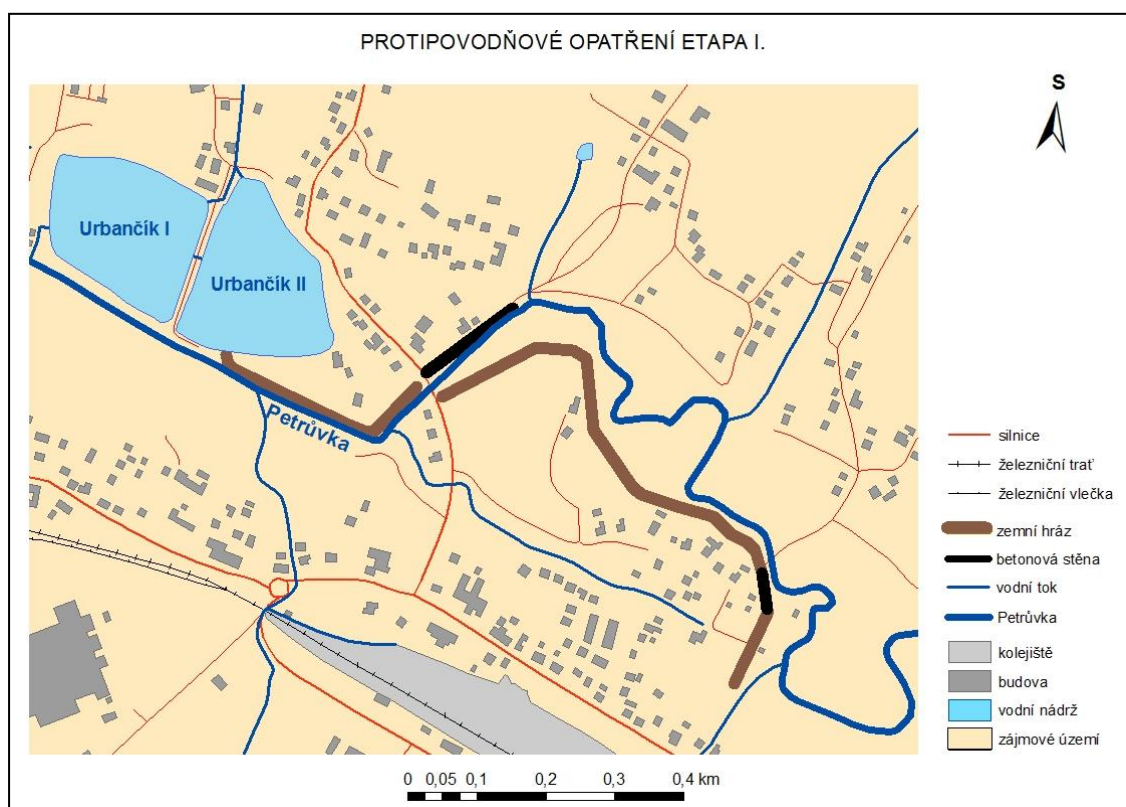
První řešení, které bylo dokonce i kladně projednáno s polskou republikou, bylo navrženo již v polovině 90. let minulého století. Z důvodu nezpracování do územního plánu obce a následného zastavění dotčených pozemků rodinnými domy realizováno však nebylo. Od roku 1997 jedná obecní úřad s podnikem Povodí Odry o provedení opatření, jež by povodním zabránila. Dosáhlo se pouze toho, že se začalo s prováděním technické studie úpravy řeky. Červencové záplavy v roce 2001 motivovaly obecní úřad k dalšímu jednání, ve kterém se dohodlo dokončení technické studie a vypracování projektu. Tento projekt na zkrocení Petrůvky byl velice radikální. V plánu bylo zcela zničit unikátní biotop meandrující řeky přetvořením ve 20 metrů široký umělý kanál po celé délce toku. Po napřímení řeky, by voda získala na rychlosti i síle a následky povodní by byly katastrofální. Také by to znamenalo zásah do povrchového i podpovrchového odtoku. Záměr byl projednáván s Ministerstvem zemědělství a s ochránci přírody. Riziková a finanční analýza na vodním toku Petrůvky v Petrovicích, kterou si po čtyřletém jednání a vykolíkování Povodí Odry nechalo vypracovat ČVUT, navrhovala ohrazování nejvíce problematických úseků obce bez zásahů do koryta řeky.

Cílem analýzy byl odhad potencionálních povodňových škod pro porovnání s předpokládanými náklady na protipovodňovou ochranu. Náklady na uskutečnění původního návrhu vysoko převyšovaly potencionální povodňové škody, proto byl pro velkou finanční náročnost (90 mil. Kč) zamítnut a rozhodlo se pro výhodnější řešení ohrazováním, které bylo vypočteno na 15 mil. Kč. Zabránit tomuto neefektivnímu projektu také napomohlo upozornění vědců a zájem médií, zvláště dokument české televize *Nedej se*, který na tento problém poukazoval. Po povodňové katastrofě v roce 2005 občané ze zátopových oblastí ustavili výbor a sepsali petici domáhající se rychlého a účinného opatření. Mimo studie vypracované stavební fakultou ČVUT bylo projednáváno také zřízení místa pro sledování hladiny Petrůvky.

V roce 2006 Povodí Odry přistoupilo k projektování hrází a pracovníci projektové kanceláře digitálně zaměřili výškové poměry podél řeky. Jelikož v posledních desetiletích proběhlo na Petrůvce několik povodní se zvýšenou četností 100 - letých vod, má protipovodňové opatření chránit zástavbu proti 100 - leté vodě + 30 cm a bude rozděleno na dvě etapy. První hráz je vedena od místní části Půstek až k rybníku Urbanczyk II. a druhá etapa navazuje od hraničního přechodu v Zavadě až k ústí do Olše. Po předběžném schválení byly započaty diskuze investičního odboru Povodí Odry s vlastníky dotčených pozemků. Po dvou letech obtížných jednání s majiteli pozemků, biologických posuzování, po zjišťovacím řízení EIA a podání žádosti pro výstavbu I. etapy bylo v roce 2009 vydáno územní rozhodnutí. S přeložkami inženýrských sítí a přípravou území se začalo na podzim roku 2010. Od začátku roku 2011 probíhala samotná výstavba stavby *Hráz na Petrůvce, Petrovice u Karviné km 9,900 - 11,500, etapa I., stavba č. 5619* (společně s preventivním čištěním koryta řeky odstraněním více než 90 popadaných stromů na celé délce toku). (Česká televize, 2004; kronika obce Petrovice u Karviné, OÚ Petrovice u Karviné ú.s.)

Jedná se tedy o ochranu nejvíce ohrožených souvislých oblastí zástavby Petrovic u Karviné proti stoleté vodě odsazeným ohrazováním. Protipovodňová opatření jsou navržena z převážné části jako zemní tělesa z jílovité zeminy s maximální výškou nad upraveným terénem 2 m v délce 1 137,78 m. Z důvodu stísněných podmínek, kde není možno realizovat zemní hráz (Příloha č. 16 – obr. 6), jsou ve dvou případech vybudovány železobetonové stěny s výškou až 1,26 m nad upraveným terénem v délce 215,5 m. Realizovaná I. etapa protipovodňového opatření začíná v říčním kilometru 9,925 jako zemní hráz navazující na stávající hráz rybníka Urbanczyk II., která má

převýšení pouze 0,1 m nad návrhový průtok Q_{100} . Poté je ohrazován pravý břeh Petrůvky zemní hrází na říčním kilometru 9,921 až 10,275 a betonovou stěnou (Příloha č. 16 – obr. 4, 5) pod loveckým zámečkem (km 10,293 – 10,445). Na úseku km 10,293 – 11,225 je ohrazován levý břeh Petrůvky zemní hrází a betonovou stěnou v kombinaci se zemní hrází (km 11,235 – 11,500) u silničního mostu (obr. 14). První etapa byla dokončena v říjnu v roce 2011. Společnost Klasik – stavební společnost s.r.o. vypracovala projekt protipovodňové ochrany a výstavbu provedla firma Lesostavby Frýdek Místek a.s.. (Klasik, 2009)

Obr. 14: Protipovodňové opatření - I. etapa realizovaná v zájmovém území (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; Povodí Odry; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Celkově byly přípravné i stavební práce vyčísleny na 19 miliónů Kč. Investorem stavby je majitel řeky Petrůvky – státní podnik Povodí Odry a Ministerstvo zemědělství. (Klasik, 2009). Přesto se realizované protipovodňové opatření potýká s převážně negativními ohlasy ze strany obyvatel záplavového území, ale i ostatních Petrovičanů²⁵. Obavy mají lidé z dosud neohrožených lokalit, jelikož na jedné straně hráz zabrání rozliti řeky a ochrání část zástavby, ale na druhém břehu voda zaplaví oblasti, které

²⁵ Chápáno jako obyvatelé celé obce Petrovice u Karviné

nikdy nebyly povodněmi postiženy. Dle mnohých se povodňová vlna jen přesune do území, které hrázemi chráněno není, konkrétně do Závady a Dolních Marklovic, kde zástavbu ohrožuje voda už i pětileté povodně. V Marklovicích se protipovodňové stavby realizovat nebudou vůbec²⁶, přestože koryto má zde kapacitu, která se pohybuje pouze kolem průtoku Q_2 ²⁷. Náklady na ochranu by totiž převyšovaly hodnotu ohroženého majetku. Někteří navrhovali obnovení ohrazovaných nivních luk (Příloha č. 16 – Obr. 2), jež mají velký retenční potenciál a které zde v minulosti vhodně plnily svou funkci při záplavách. Ještě v 50. letech měly tyto suché poldry 1 - 1,5 m vysoké hráze k zadržení nadbytečné vody (Příloha č. 16 – Obr. 3) Těmto hrázím se říkalo „groble“ a pečovali o ně tzv. grobelníci, ti je udržovali a zpevňovali břehy řeky vrbovými výplety. Hráze se časem přestaly upravovat a tak se postupně rozpadly, pozůstatky groblí jsou však v krajině ještě patrné. V rámci hledání řešení ochrany proti povodním byla také provedena technická úvaha o využití poldrů. Potřebný objem těchto nádrží byl stanoven kolem 1,5 mil. m³, což by představovalo plochu 1,5 km², která zde vzhledem k současnému stavu zástavby neexistuje. (Obec Petrovice u Karviné, 2011) Od doby dokončení I. etapy nepřišla povodeň, která by stávající hráze v praxi otestovala a tak většina obyvatel není stále „na vlastní oči“ přesvědčena, zda protipovodňové zábrany splní či nesplní očekávanou funkci. Realizace stavby *Hráz na Petrůvce, Petrovice u Karviné km 2, 000 – 4,600, II. etapa, stavba č. 5656* se předpokládá od roku 2014. Nyní probíhají komplikovaná a problémová jednání s majiteli pozemků dotčených výše uvedenými stavbami. Není proto vyloučeno, že se pokračování výstavby hrází v Závadě nad Olší pozdrží z důvodu nesouhlasu vlastníků nemovitostí.

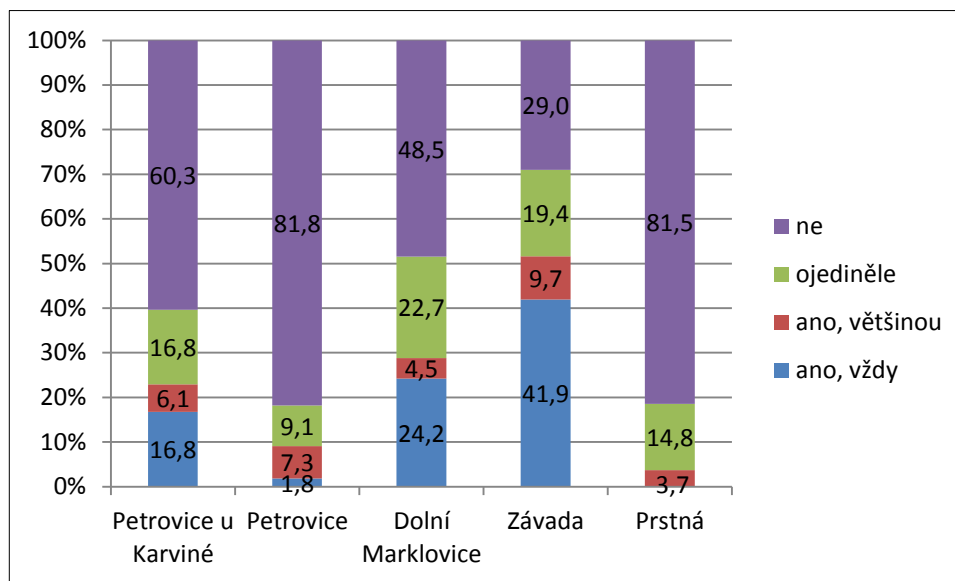
V rámci dotazníkového šetření byla zkoumána také problematika rizikových jevů v obci. Dotazníky zjišťovaly, zda bývají respondenti postiženi povodněmi, jak často a jestli v posledních letech řešili povodňové škody na vlastním majetku s pojišťovnou nebo úřadem. Cílem bylo také zjistit povědomí dotazovaných o realizovaných protipovodňových opatřeních a jejich spokojenost se stávajícím stavem těchto staveb. Na toto téma měli účastníci ankety možnost vyjádřit svůj názor či navrhnou jiná řešení.

Dle odpovědí na otázku č. 20 graficky prezentovaných na obr. 15 jsou povodněmi nejvíce ohroženi obyvatelé Závady a Dolních Marklovic. Výsledky mohou

²⁶ Naproti tomu v Závadě ano, formou hrází v rámci II. etapy

²⁷ Dvouletý průtok

být trochu zkreslené, neboť někteří respondenti se cítili být povodněmi ohroženi i přesto, že je samotné a ani jejich majetek zvýšená hladina řeky Petruvky neohrožuje přímo. To může být důvod výsledných hodnot v kopcovité krajině Prstné, která neleží v záplavovém území. Své postižení záplavami, chápou například jako znemožnění volného pohybu do škol, zaměstnání, protože zaplavené cesty způsobují odříznutí některých částí obce. Z toho pohledu však bývá zasaženo velké množství obyvatel řešeného území.

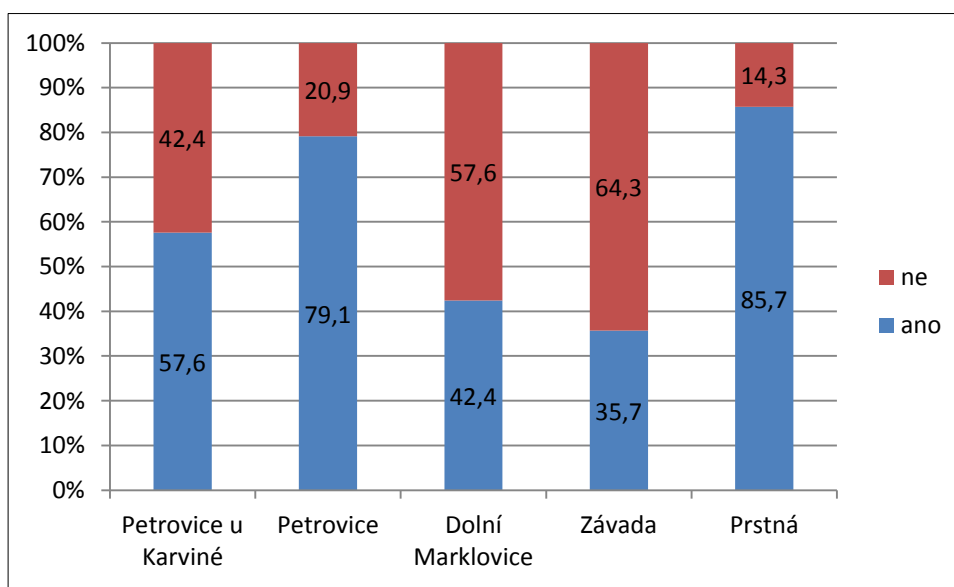
Obr. 15: Otázka č. 20: Býváte postiženi povodněmi?

Povodňové škody na vlastním majetku s pojišťovnou nebo úřadem v posledních letech řešilo celkem 18,5 % respondentů. Jelikož povodně způsobují největší škody v Závadě, poškození svých nemovitostí zde řešilo 51,6 % dotazovaných. V Dolních Marklovicích je tento podíl již značně nižší a to 15,4 %. V Petrovicích újmu na svém majetku řešilo 10,9 % a v Prstné 3,7 %.

Naprostá většina (90,2 %) je obeznámena s realizovaným opatřením proti záplavám. 5,2 % neví, zda obec nebo vodohospodáři v posledních letech v obci realizovali nějaké protipovodňové postupy a 4,6 % se domnívá, že se zde nic podobného neuskutečnilo.

Odpovědi související se spokojeností se současným stavem protipovodňového opatření v Petrovicích u Karviné se liší i na základě jednotlivých částí obce, tyto difference lze pozorovat na obr. 16. Nejméně uspokojeni jsou respondenti z často zaplavované Závady, v Prstné je situace opačná, většinu (85,7 %) tvoří účastníci

souhlasící s protipovodňovými postupy, jelikož nejsou přímo ohroženi zvýšenou hladinou Petruvky. V některých případech však na otázku č. 23: *Jste spokojeni s protipovodňovým opatřením ve Vaší obci? Jestliže ne, proč? Co navrhuje?* respondenti uvedli odpověď *b) ne*. Následně si povšimli volných linek pro názory a návrhy řešení a svou odpověď změnili, protože nechtěli formulovat své mínění do otevřené odpovědi. Výsledky tak mohou být tímto ovlivněny.

Obr. 16: Otázka č. 23: Jste spokojeni s protipovodňovým opatřením ve Vaší obci?

Alternativní řešení problematiky povodní na řece Petruvce zformulovalo celkem 27,4 % dotazovaných, z nichž většina pochází ze Závady a Dolních Marklovic. Nejfrekventovanější stížnosti na chybějící a nedokončené hráže mají svůj původ právě v těchto částech obce Petrovice u K.. Respondenti tedy navrhují například rychlejší realizaci, zákaz výstavby či dokonce likvidaci zástavby v záplavovém území, ale také větší informovanost, častější převozy lidí přes zaplavené oblasti, výstavbu retenčních a retardačních nádrží, prohloubení koryta řeky a její regulaci. Domnívají se, že protipovodňové hráže pozbývají smyslu, jelikož ochrání jen několik domů a naopak voda zaplaví další stavby, které rozlivy zasáhnuty nikdy předtím nebyly. Usuzují, že se povodeň pouze přesune a v některých částech, jako např. v Dolních Marklovicích bude situace o to horší.

7. Současná krajinná struktura a její vývoj

Dříve výlučně zemědělská obec má dnes značně změněn krajinný pokryv. Dle práce Mičky (Mička, M., 2010), jež vyhodnocuje dynamiku změn krajinného pokryvu v pěti časových řadách na katastrech Petrovic, Dolních Marklovic a Prstné, zaujímala orná půda ještě v roce 1836 téměř tři čtvrtiny území, v současnosti je to menší polovina. I přesto má orná půda stále největší zastoupení, tento fakt v minulosti podpořila násilná kolektivizace a sjednocování pozemků jednotnými zemědělskými družstvy na úkor mozaiky polí, luk a trvalých kultur. Postupně se objevují plochy areálů sportu a zařízení volného času, zahrádkářské kolonie a průmyslové a obchodní areály. Dlouhodobým trendem je pokles výměry orné půdy a travnatých porostů ve prospěch růstu výměry v kategorii především nesouvislé sídelní zástavby a lesů, v menší míře pak průmyslových a obchodních areálů, vodních ploch, zahrádkářských kolonií, areálů sportu a zařízení volného času a železniční a silniční sítě s přílehlými areály. Současný stav využití ploch v obci ve formě rozloh a procentuálního podílu na celkové rozloze jednotlivých kategorií krajinného pokryvu je patrný z tab. 6.

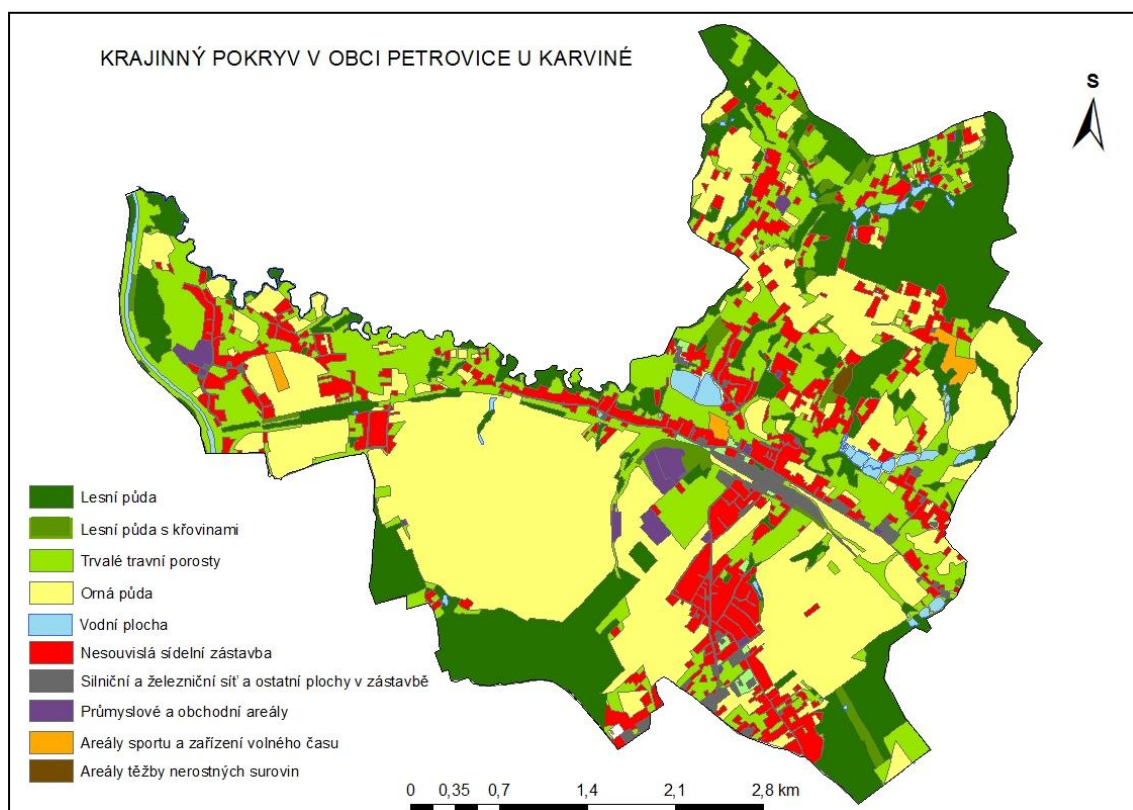
Tab. 6: Rozloha jednotlivých kategorií krajinného pokryvu a jejich procentuální podíl na celkové rozloze v zájmovém území

kategorie krajinného pokryvu	ha	%
zemědělská půda	12 823	62,6
orná půda	9 383	45,8
lesní půda	3 373	16,5
trvalé travní porosty	2 413	11,8
zahrady	1 033	5,0
vodní plochy	883	4,3
zastavěné plochy	653	3,2
ostatní plochy	275	1,3
celková výměra pozemků	20 473	100

(zdroj: ČSÚ, 2012; vlastní zpracování)

Přehledová mapa krajinného pokryvu v zájmovém území na obr. 17 dokládá poměrně velké rozlohy orné půdy na pomezí Petrovic a Závady a pro Prstnou charakteristickou půdu lesní. Nesouvislá sídelní zástavba byla generalizována do malých červených polygonů. V mapě landuse na katastru obce Petrovice u Karviné zaujme větší šedá plocha silniční a železniční sítě s ostatními plochami v zástavbě, která představuje kolejiště železniční stanice Petrovice u Karviné. Plochy kategorie průmyslové a

obchodní areály představují především zemědělské (ZEFA s.r.o, farma p. Kondziolki, farma p. Válka) a průmyslové podniky (Bekaert s.r.o, Salt Agro a.s., areál bývalého Ston- Al, Lumo plus s.r.o, Petrovická pálenice) jež v obci působí, ale také malou solární elektrárnu. Oranžové plochy areálů sportu a zařízení volného času znázorňují fotbalová hřiště TJ Internacionál Petrovice a TJ Lokomotiva Závada a motokrosový areál v Prstné.

Obr. 17: Krajinný pokryv v katastru obce Petrovice u Karviné (stav k 31.12. 2012, vlastní mapování)

(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

7.1 Významné krajinné prvky

Významný krajinný prvek²⁸ se dle zákona o ochraně přírody a krajiny 114/1992 Sb. definuje jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy. VKP se pak dělí na přírodní (ekologické) a umělé (kulturní). V řešeném území se nachází dva registrované významné krajinné prvky, již zmíněná ptačí oblast Heřmanský stav a EVL

²⁸ Dále jen VKP

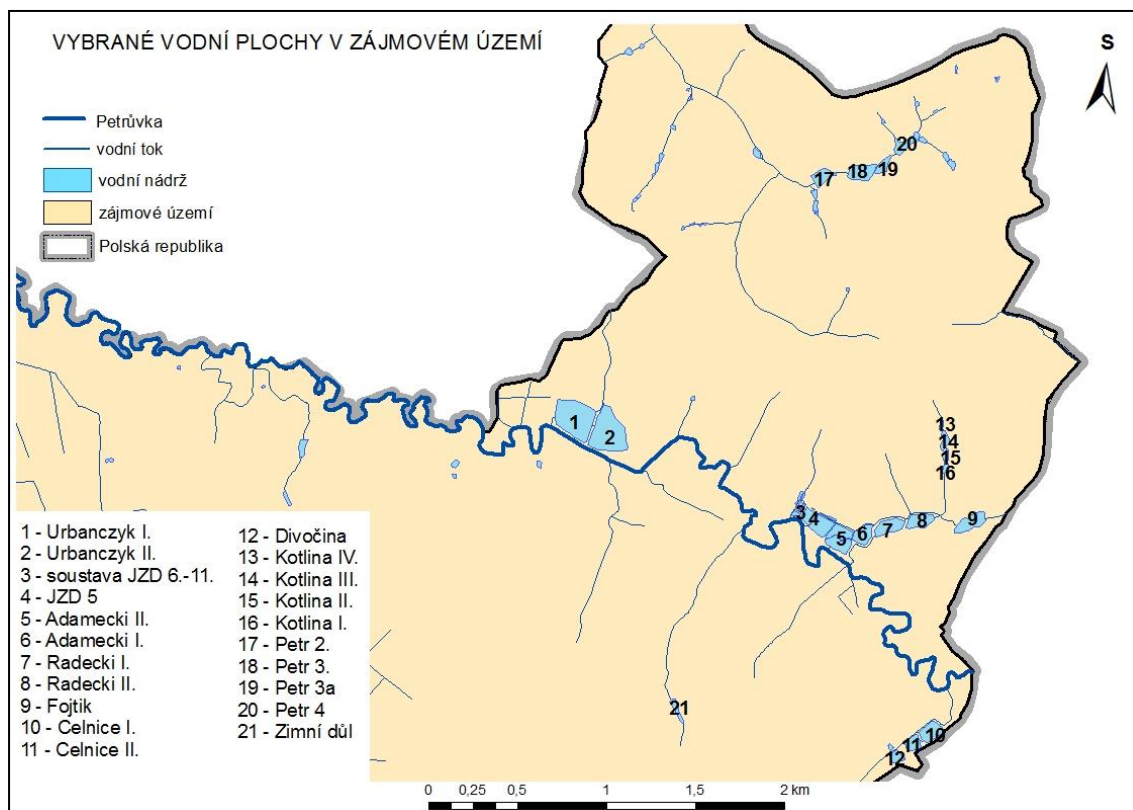
Dolní Marklovice, jež jsou součástí území evropského významu Natura 2000. Registrace VKP je nápomocná při ochraně segmentů volné krajiny mimo území chráněných krajinných oblastí a národních parků před negativními zásahy. Nejčastěji se registrují volně rostoucí dřeviny, (solitéry, aleje, skupiny či porosty) často navazující na chráněná území nebo na některé stavby (kapličky, kostely). (www.ochranaprirody.cz)

Typickými významnými krajinnými prvky pro toto území jsou rybníky. V zájmovém území se nachází přes 25 vodních ploch, přibližně 10 z nich se využívá pro intenzivní chov sladkovodních ryb. Zbývající vodní nádrže dnes neplní žádnou funkci, ale v minulosti byly využívány jako rybochovná zařízení. Lokalizaci vybraných vodních ploch v zájmovém území znázorňuje mapa na obr. 18. Jejich majitelé tyto rybníky většinou využívají pro chov pár kusů ryb pro svou vlastní potřebu. Rybníky ve většině případů vznikaly hloubením, proto mají téměř všechny zemní homogenní hráze často zpevněné vysazenými stromy, vyřazenými dopravními pásy a dřevěnými kůly. Zdejší dlouhou tradici rybochovných rybníků dokládají historické mapy, na nichž je zachycena rybníční soustava již v 18. století, ne-li dříve. Dle vojenských mapování byly vodní plochy početnější v 18. století oproti století následujícímu. Byly zrušeny pravděpodobně v souvislosti se světovými válkami. Rybníky Urbanczyk I., II. a Adamecki I., II. jsou tedy nejstarší a dodnes dobře fungující.

Český rybářský svaz²⁹, místní organizace Karviná působící v Petrovicích u Karviné od r. 1952 získal k obhospodařování v období socialismu všechny tehdejší vodní plochy na území obce do tzv. trvalého užívání. Tyto nádrže byly nevhodné k intenzivnímu chovu vzhledem ke značné devastaci, měly zanesené přítoky a byly zarostlé rákosím, proto byly revitalizovány členy rybářského svazu. Poté začaly sloužit k produkci rybích násad pro zarybňování rybářských revírů. Takto byly obnoveny také rybníky Celnice I., II., Divočina, Kotliny, Radecký II. a Fojtík. Takto svaz hospodařil a stavěl nové nádrže až do roku 1991, kdy byly rybníky v restitucích postupně navraceny původním majitelům. V současné době ČRS na území obce Petrovic u K. má ve svém vlastnictví: Urbanczyk I., Urbanczyk II, Radecký I., JZD 4, 5, 6, 7, 8, 8A, 9A, 9B, 10, 11, ve kterých chová jako hlavní rybu kapra a jako vedlejší štika, lína, candáta, amura, plotici, karase a okouna a kromě nich také rybníky Petr 2, 3, 3a, 4 v rámci rybářského revíru Petrůvka 1A. Odchované ryby jsou převážně vysazovány do rybářských revírů. Odchov ryb je ovlivněn v negativním smyslu vyhlášením Evropsky významné lokality

²⁹ Dále jen ČRS

rozmnožiště kuňky ohnivě v rámci projektu Natura 2000 v roce 2011. Z tohoto důvodu ČRS skončil s pronájmem rybníků JZD 1,2 a 3 (Adamecki I., II.) a Kotliny I, II..(Durčák, ústní sdělení)

Obr. 18: Lokalizace vybraných vodních ploch v Petroviciích u Karviné (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; DIBAVOD; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Největšími a zároveň nejstaršími rybníky v zájmovém území jsou **Urbanczyk I., II.**³⁰. Rybník Urbanczyk I. (Příloha č. 16 – Obr. 8) společně s hospodou na jeho břehu vlastnil František Urbanczyk, jeho syn v padesátých letech dvacátého století pak vybudoval další rybník Urbaczyk II. (Příloha č. 16 – Obr. 9). Do roku 1952 zde probíhalo „střídavé“ hospodaření, kdy se každoročně střídala funkce jednotlivých ploch. Zatímco byl jeden rybník naplněn vodou a rybami, druhý byl vypuštěn a jeho dno bylo oseto převážně obilím. Oba jsou ohrazovány zemní homogenní hrází s maximální výškou 3 m, která je zpevněna jílovou vložkou, v některých částech betonovými panely, dřevěnými kůly nebo vyraženými dopravními pásy. Společná hráz, rozdělující obě plochy je také z důvodu zpevnění osázena alejí olší lepkavých. V roce 1990 byly

³⁰ V některých případech ve zdrojích uváděn pod počestěným názvem rybník Urbančík, v této práci je použito názvu podle jména původního majitele Urbanczyk

rybníky navraceny původnímu majiteli - paní Urbanczykové a od ní poté odkoupeny nynějším majitelem Českým rybářským svazem. V roce 2011 činil hektarový výnos ryb na rybníku Urbanczyk I. více jak 1 tunu.

Na místě dnešní soustavy **JZD 5** (Příloha č. 16 – Obr. 10) v minulosti rodina pana Pawlity těžila slíny a jíly, z nichž poté páčila cihly. Kolem roku 1859 byly z vyhloubenin po těžbě vytvořeny rybníky. V roce 1974 ČRS (který měl v té době rybníky v užívání) odkoupil pozemek od paní Wachtarczykové na němž vybudoval malé rybníčky JZD 6, 7, 8, 9A, 9B, 10 a 11 fungující jako výtažníky a třecí rybníčky. V roce 1995 byly dva velké rybníky JZD 4 a 5 odkoupeny od původního majitele českým rybářským svazem, který je spojil v roce 2007 v jeden – JZD 5. Zemní sypané hráze s maximální výškou 2,5 m jsou zpevňovány dřevěnými kůly a od roku 2011 je jižní hráz zpevněna betonovými pražci. Soustava je napájena potokem Radecký o průměrném průtoku 43 l/s, který má plochu povodí 4,88 km².

Mezi nejstarší se řadí také rybníky **Adamecki I. a II.** (Příloha č. 16 – Obr. 11, 12) pojmenované po svém majiteli. Do roku 2011 měl tyto rybníky v pronájmu ČRS, proto byly v minulosti označeny jako JZD 1, 2 a 3. Adamecki II. byl rozdělen úzkou hrází (takže se jednalo dohromady o tři nádrže), nyní hráz není udržována a rozpadá se. I když je hráz ještě velmi dobře patrná, od roku 2007 se považuje rybník za jednu vodní plochu. Oba mají zemní homogenní hráze s maximální výškou 1,6 m (Adamecki I.) a 2,3 m (Adamecki II.) a jsou zpevňovány vysazenými stromy, dřevěnými kůly a dopravními pásy. Napájí je potok Radecký.

Rybník Adamecki I. má společnou hráz také s rybníkem **Radecki I.** (Příloha č. 16 – Obr. 13). Český rybářský svaz odkoupil od pana Malysze a Czagana pozemky v roce 1972 a o rok později na této podmáčené louce vystavěl rybník, který má dodnes zcela přírodní břehy po celé délce homogenní hráze s maximální výškou 2,8 m. Radecki I. je také zásobován stejnojmenným potokem Radecký v množství 2 l/s.

Ve spisu *Obnova rybníku v Marklovicích 1962 – 1970*³¹ se nachází projekt renovace rybníku **Radecki II.** (Příloha č. 16 – Obr. 14). Tato nádrž z roku 1962 o ploše 96 arů byla financována ČSS. Radecki II. je napouštěn potokem Radecký 2 l/s. Po restituci byly zemní homogenní hráze s maximální výškou 1,8 m zpevňovány betonovými panely, dopravními pásy a dřevěnými kůly.

³¹ Státní okresní archiv Karviná, fond ONV Karviná 1945 – 1990, inv. č. 361

V květnu 1983 byl podle archivních dokumentů³² stejně tak ČSR obnoven rybník **Fotjtík** (Příloha č. 16 – Obr. 15) na místě skládky karvinského podniku Kovona, jenž zde navážel polystyren, umakart, barvy a další odpad. Vyčištěný pozemek i s nově vyhloubeným rybníkem byl v restituci navrácen panu Smiechovi. Ke zpevnění 415 metrů dlouhé zemní homogenní hráze s maximální výškou 2,7 m slouží dopravní pásy a dřevěné kůly.

Na levém břehu u hraničního přechodu v Dolních Marklovicích se nachází rybníky **Celnice I. a II.**, které jsou znázorněny na mapách již z 19. století. Nynějším majitelem je pan Gajdáček. Železniční tratí jsou odděleny od nádrže **Divočina**, jež vznikla vyhloubením zeminy v důsledku stavby železnice. I přesto, že Divočinu společně s rybníky Celnice I., II. Český rybářský svaz mezi 60. - 70. léty zkuřtivoval, chovu se zde nedařilo. Nyní ji vlastní státní podnik Lesy České republiky.

Pod motokrosovým areálem se vyskytuje 5 malých nádrží uspořádaných pod sebou po směru toku bezejmenného potoku, který ústí do rybníka Radecki II. U nejvýše položené parcely jde o zarostlou podmáčenou oblast **Kotlina V.** o ploše 0,38 ha, na které se podle všeho již delší dobu nehospodaří. Následuje malá nádrž **Kotlina IV.** o 0,04 ha, majitelem této a předchozí vodní plochy je pan Adamecki. Největší rybník z celé soustavy **Kotlina III.** (0,25 ha) patří panu Tomiczkovi (Příloha č. 16 – Obr. 16). Byl vystavěn v roce 1950 a maximální výška hráze je okolo 2,5 m. Zbývající dva rybníky **Kotlina II.** (0,11 ha) a **I.** (0,16 ha) patří paní Malyszové a slouží pro chov kapra, lína a štiky.

Projekt *Zřízení rybníka v Petrovicích*³³ byl podán v roce 1962 společně s žádostí o obnovu Radecki II. Financoval ho MNV Petrovice u Karviné. Vodní nádrž původně sloužící jako zásobárna vody pro parní lokomotivy, později jako rybářský revír pro mládež vhodný také ke koupání je dnes nazývána **Zimní důl**. Vlastníkem je Česká republika ve správě Státního pozemkového úřadu.

V letech 1979 – 1983 byla v Prstné v rámci akce „Z“ vybudována svépomocí Českým rybářským svazem soustava nádrží, jež byly pojmenovány jako Petrovy na počest Petra Mohra, který při jejich výstavbě utrpěl smrtelný úraz. Po roce 1989 byly tyto vodní plochy: **Petr 2** (Příloha č. 16 – Obr. 17), **Petr 3** (Příloha č. 16 – Obr. 18), **Petr 3a** (Příloha č. 16 – Obr. 19), **Petr 4** (Příloha č. 16 – Obr. 20) převedeny do majetku Pozemkového fondu. V pronájmu jej měl ČRS do roku 2011, kdy je po souhlasu Vlády

³² Státní okresní archiv Karviná, fond ONV Karviná 1960 – 1990, inv. č. 896

³³ Státní okresní archiv Karviná, fond ONV Karviná 1945 – 1990, inv. č. 361

ČR odkoupil do vlastnictví. Hráze jsou převážně zemní homogenní mimo jihozápadních sypaných hrází nádrží Petr 2, Petr 3 a severní hráze Petr 3a. Pro sypané hráze byl použit materiál získaný odbahňováním rybníků Urbanczyk. Horní hráz Petra 4 je tvořena hlušinou z úpravny dolu ČSA³⁴ a elektrárenským popílkem. Soustava Petrových nádrží je průtočná a napájí je potok Šotkůvka průměrným průtokem 3 l/s. Šotkůvka pramení v Polsku, protéká Prstnou, na polském území ústí zprava do Olše a její povodí se rozkládá na ploše 0,49 km². Petrovy nádrže tvoří rybářský mimopstruhový revír Petrůvka 1A, na němž je povolen zimní rybolov pod ledem tzv. lov na dírkách.

V sousedství soustavy JZD 5 momentálně probíhá na ploše 1 065 m² výstavba nového rybníku **JZD 8A** (Příloha č. 16 – Obr. 21), jež svou polohou již nespadá do Evropsky významné lokality rozmnožiště kuňky ohnivě. Investorem je Český rybářský svaz, který v roce 2010 začal s hloubením a výstavbou výpustného zařízení. Odkrytá ornice bude použita na rekultivaci okolních ploch a vytěžená zemina byla využita na výstavbu protipovodňových hrází. Nádrž bude plnit funkci rybochovného rybníku se zemními homogenními hrázemi s maximální výškou 2,3 m.

Tab. 7: Technické parametry vybraných rybníků v zájmovém území

Rybník	Celková plocha [m ²]	Celkový objem vody [m ³]	Maximální výška hráze [m]	Typ hráze	Vodní tok	Č.h.pořadí
Urbanczyk I.	35 500	39 060	3	zemní (H)	bezejmenný	2-03-03-0681
Urbanczyk II.	34 810	38 290	2,5	zemní (H)	bezejmenný	2-03-03-0680
JZD 5	16 640	21 530	2,5	zemní (S)	Radecký potok	2-03-03-069
Adamecki I.	9 200	10 100	1,6	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-0680
Adamecki II.	17 200	19 000	2,3	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-0680
Radecki I.	10 600	12 690	2,8	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-0680
Radecki II.	9 500	11 420	1,8	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-069
Fojtik	12 200	11 590	2,7	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-069
Petr 2	5 650	5 270	2,15	zemní (H)	Šotkůvka	2-03-03-073
Petr 3, 3a	14 800	17 260	2,4	zemní (H)	Šotkůvka	2-03-03-073
JZD 8A	10 650	-	2,3	zemní (H)	Radecký potok	2-03-03-069

(zdroje: Manipulační řády jednotlivých rybníků; vlastní zpracování)

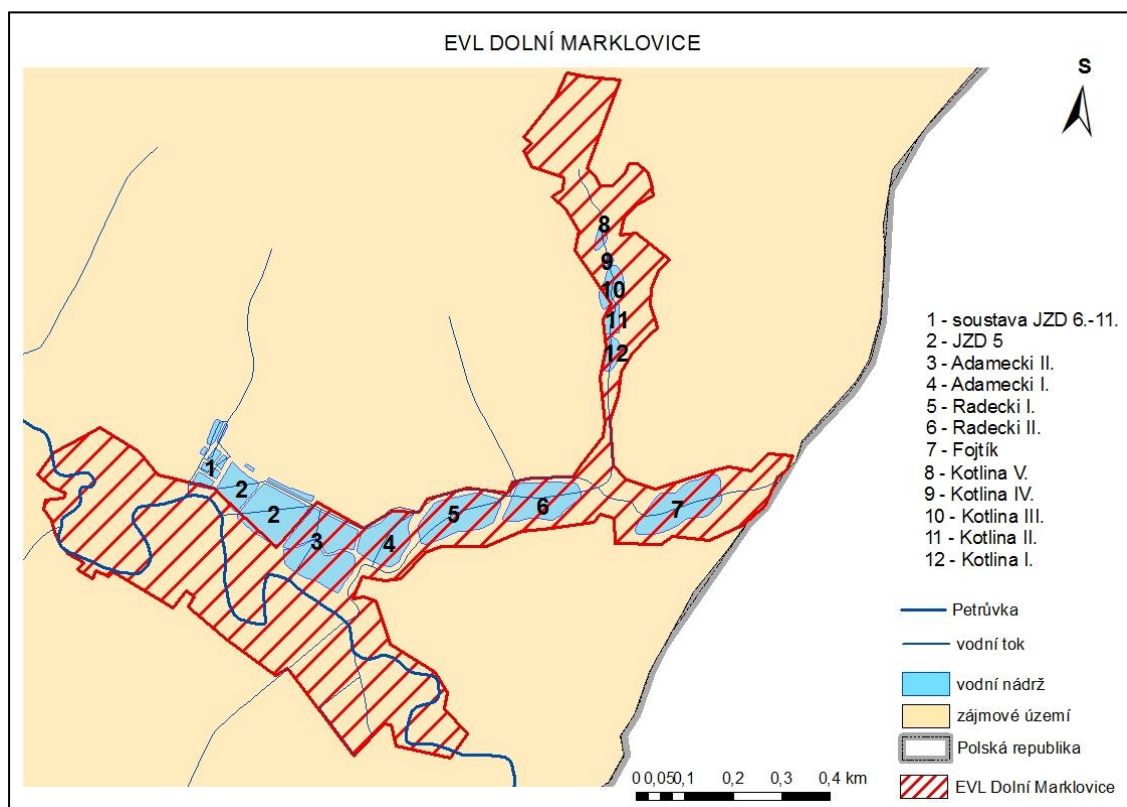
Poznámky: zemní (H) = homogenní zemní, zemní (S) = zemní sypaná

V tab. 7 lze porovnat technické parametry vybraných rybníků. Urbaczykovy rybníky patří mezi ty s největší plochou, objemem i výškou hráze. V případě celkového

³⁴ Důlní komplex společnosti OKD, a.s. (Ostravsko-karvinské doly)

objemu vody v rybníku JZD 8A informace chybí, jelikož tato nádrž ještě není zcela dokončena.

Skutečnost, že byla v nivě řeky Petřůvky a v okolí marklovických rybníků vyhlášena Evropsky významná lokalita rozmnožiště kuňky ohnivé v rámci Natury 2000 (obr. 19), negativně ovlivnila chovný cyklus v dotčených rybnících. V roce 2012 vyšlo nařízení o omezení chovu ryb *Plán péče o Evropsky významnou lokalitu CZ0813442 Dolní Marklovice*. Jde o omezení produkce ryb z intenzivního chovu na extenzivní a to snížením velikosti rybí osádky (z původních 2000 na 200 kusů kapra na hektar plochy), je zakázáno léčení a příkrmování ryb, používání kejdy, veškerého hnojení, vápení a používání jiných chemických látek, odbahňování, manipulace s vodní hladinou v období rozmnožování (od března do srpna). V případě příliš strmých břehů je zapotřebí provést ve vhodných břehových částech rybníka modelaci mělčin s pozvolnými břehy pro zdárný vývoj litorálu³⁵, případně výlezy pro obojživelníky. Tyto nařízení a omezení se vztahují na soustavu rybníků Kotlina, Fojtík, Radeckí I., II., a Adameckí I. a II. jak lze vidět na obr. 19. (Kočvara, R., Czernik, A., Žárník, M., 2012)

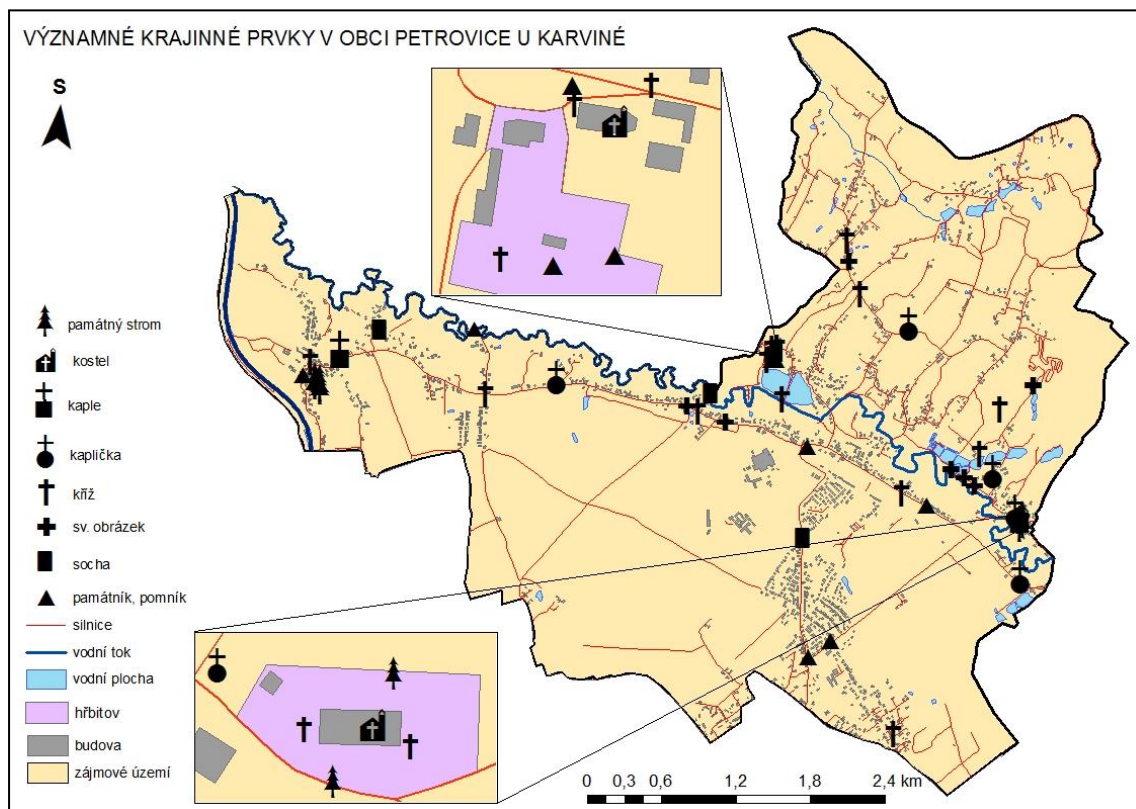
Obr. 19: Evropsky významná lokalita Dolní Marklovice – rozmnožiště kuňky ohnivé (zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; www.nature.cz; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

³⁵ Příbřežné oblasti stojatých vod

Památný strom je označení pro dřeviny, které jsou na základě zákona o ochraně přírody 114/1992 Sb. chráněny pro své výjimečné vlastnosti a evidovány v ústředním seznamu ochrany přírody na pracovišti AOPK ČR³⁶ v Praze. Jedná se o stromy vynikající svým stářím, vzrůstem, vysokou estetickou hodnotou, jsou významnými krajinnými dominantami, tvoří doplněk kulturním památkám (kostely, kapličky, kříže, boží muka ap.), stromy ke kterým se váží pověsti nebo jsou spojovány s historickou událostí. Význam mají i stromy mrtvé, které takto neztrácí architektonickou jedinečnost a neopakovatelnost ani estetickou působivost. V zájmovém území se nachází několik památných, chráněných stromů, ale také skupina památných dubů letních (*Quercus robur*) v Závadě. Okolo hřbitova dřevěného kostela v Dolních Maklovicích roste několik starých stromů a z nich dva duby letní (*Quercus robur*) se řadí mezi památné stromy. Jejich stáří se odhaduje na 200 let, jsou vysoké 30 a 29 metrů s obvodem kmene 420 a 350 centimetrů. Další památné stromy se nachází v Závadě. Jde o lípu malolistou (*Tilia plahyphylla*), duby letní a 26 metrů vysoký jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) s obvodem 480 centimetrů, jenž byl památným stromem do 27. července 2012. Z lípy zbylo jen torzo, avšak předpokládá se, že z něj vyrostou nové kmeny. Byl jí naměřen obvod 742 centimetrů a vysoká byla 34 metrů. Polský kníže Sobieski pod ní údajně tábořil, když táhl od Vídně z bojů proti Turkům. Za domem č. p. 3 roste více památných stromů, kromě lípy skupina stromů tzv. Popiolkovy duby. Všechny byly za památné prohlášeny 1. června 1990. Historickou i přírodovědnou hodnotu má také staletá lipová alej podél silnice na Závadu. (Hajzlerová, I., 2005; www.ochranaprirody.cz)

Na území obce Petrovice u Karviné jsou v krajině početně zastoupeny významné **prvky sakrálního a cerebrálního charakteru**. Sakrální stavby představují farní a filiální kostely, poutní nebo hřbitovní kostely a kaple, hřbitovy a drobnou církevní architekturu, mezi níž patří kapličky, Boží muka, památníky světců, volně stojící kříže, křížové cesty, zvonice či svaté obrázky. Objekty drobné církevní architektury mohou nabývat různých rozměrů, funkce i ztvárnění, jelikož se někdy jedná o lidová díla, která zbudovali sami občané. (Rozeňalová, E., Tomášková M., 1995; www.religion-landscape.cz) Dle Zapletala mají cerebrální antropogenní formy reliéfu, jako jsou památníky a pomníky oslavný nebo památný charakter. Vznikají především v rámci významných událostí, jako vítězné bitvy nebo na památku významným osobnostem a vyjadřují úctu zemřelým (padlým). (Zapletal, L., 1969)

³⁶ Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Obr. 20: Významné krajinné prvky v obci Petrovice u Karviné (stav k 31. prosinci 2012, vlastní mapování)
(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

Všechny tyto prvky propůjčují krajině svou estetickou a duchovní hodnotu, mají místně historický význam, utvářejí krajinný ráz, zdůrazňují význam místa a mohou být v terénu také orientačním bodem, neboť např. kostely bývají budovány zejména na vyvýšených místech. Lokalizaci památných stromů, sakrálních i cerebrálních objektů znázorňuje přehledová mapa na obr. 20 a identifikaci jednotlivých staveb zachycují mapy zařazené v přílohách (Příloha č. 3, 4, 5, 6, 7, 8). Veškerá sakrální architektura a celebrální antropogenní tvary jsou s podrobnějším popisem a fotodokumentací inventarizovány ve strukturovaném *Katalogu sakrální architektury a celebrálních antropogenních tvarů v obci Petrovice u Karviné*³⁷ v příloze č. 17.

První **kostel v Petrovicích** byl dřevěný a datuje se do roku 1335. Byl postaven ze dřeva, ale o jeho podobě není známo nic bližšího. Zanikl na konci 15. století, důvod

³⁷ Pořadové číslo jednotlivých staveb v katalogu se pro lepší orientaci shoduje s jeho označením v mapách Významných krajinných prvků v Příloze č. 3, 4, 5, 6, 7 a 8

není znám, zřejmě byl poškozen povětrnostními vlivy. Na jeho místě byl v roce 1496 postaven nový dřevěný kostel. V době reformace připadl protestantům a katolíkům navrácen v květnu 1654. Farní úřad byl obnoven v roce 1786. Kolem roku 1789 dřevěný kostel nahradil nynější zděný v josefínském slohu. Patrocinium³⁸ kostela ke cti sv. Martina zůstalo zachováno a do věže nového kostela byly přeneseny tři staré zvony z 16. a 18. století. Zvony se nedochovaly, byly zrekvírovány za 1. světové války za účelem výzbroje rakouské armády. (Polášek, J., 2001; Hajzlerová, I., 2002)

Původní filiální³⁹ **kostel v Dolních Marklovicích** zasvěcený sv. Mikuláši pocházel z roku 1360. Starý kostel byl rozebrán a v roce 1739 jej nahradil nový roubený kostel zasvěcený Nanebevstoupení Páně. Dřívější patron byl umístěn na jeden ze dvou bočních oltářů, druhý byl zasvěcen sv. Josefovi. Nad sakristií byla vybudována panská oratoř. Vnější podoba kostela je velmi nezvyklá, neboť kryté schodiště je výjimečným stavebním prvkem, který se na jiných stavbách v okolí nevyskytuje. Architektura připomíná mnohem starší stavby z 16. století tento dojem dotváří mohutná věž s kvadratickou zvonici zakončená bání, která vybočuje z půdorysu kostela. Pod věží je předsíň s ochozem a se schodištěm na kruchtu. Zcela unikátní jsou nástěnné malby na zdech i stropu, které byly nedávno objeveny a restaurovány. Něco podobného nelze v jiném kostele nalézt. Na stěnách jsou stylizované vázy s květinovou dekorací, 7 sloupů nese nádoby s ohněm (znamení apokalypsy), strop a další volné plochy jsou posety drobnými kvítky. (Polášek, J., 2001; Hajzlerová, I., 2002) Tato kulturní památka je kvůli ochraně dřeva pravidelně povrchově impregnována proti škůdcům a povětrnostním podmínkám. Dodnes je stejně jako petrovický kostel i hřbitov kolem něj užíván a jsou zde pravidelně slouženy mše jak v českém tak i polském jazyce.

V Závadě, stejně jako v Prstné, kostel nikdy nebyl. Náboženské obřady se konaly a konají v **kapli sv. Jana Nepomuckého** z roku 1862. Jde o drobnou pololidovou stavbu obdélníkového půdorysu s půlkruhovým závěrem a čtyřhrannou věžičkou v průčelí. Kaple byla postavena díky financování deseti nejbohatších rolníků tehdejší Závady. Před vchodem byl postaven novodobý přístřešek, který stavbu nevhodně zakrývá. V roce 1996 se uskutečnila generální oprava této kulturní památky, včetně restaurátorských prací na oltáři, obraze, sochách, nových lavic, opravy elektrických obvodů a vymalování. Oprava krovů a nahrazení původní oplechované věžičky novou dřevěnou pokrytou dřevěným šindelem bylo provedeno v roce 2009. 11.

³⁸ zasvěcení kostela, kaple či oltáře určitému světcí (patronu)

³⁹ kostel, při němž není zřízena farnost a patří tak do správy faráře sídlícího jinde

prosine 2009 pak proběhlo slavnostní vložení plastové láhve se sdělením budoucím Petrovičanům do nové věžičky. Původně byla kaple zasvěcená sv. Marii, kdy a proč došlo ke změně jejího patrona, se nepodařilo zjistit. (Hajzlerová, I., 2002, OÚ Petrovice u K. ú.s.)

Kult sv. Jana Nepomuckého⁴⁰ je v obci a farnosti značný, o tom svědčí také jiné sochy a kapličky jemu zasvěcené. Jelikož tento světec zahynul ve vodě, je mimo jiné patronem také proti nebezpečím vody, jako jsou povodně, což může být také důvod jeho oblíbenosti v obci. (www.apha.cz)

Prvky drobné církevní architektury byly v zájmovém území budovány jako projev zbožnosti, na památku událostí či zemřelým, za účelem proseb, ochrany, poděkování nebo jako připomenutí Boží přítomnosti. Informace o těchto stavbách v zájmovém území byly získány terénním šetřením, ale také je poskytli jejich samotní autoři, majitelé, pamětníci, kněží (Jindřich Lorisz, Martin Kudla) a obecní úřad Petrovice u Karviné.

Kapličky jsou jednoduché objekty s minimální výzdobou a s plochou vnitřního prostoru jen několik m². Kapličkou mohou být označovány také výklenky ve zdech pro sochy světců či svaté obrázky ve skřínce na sloupku. V řešeném území se nachází čtyři kapličky zděné a jedna dřevěná skříňková. (Rozehnalová, E., Tomíšková M., 1995; www.religion-landscape.cz)

Kaplička sv. Jana Nepomuckého, která se nachází u hraničního přechodu v Dolních Marklovicích, byla postavena jako památník švédským vojákům, jež padli za Švédské války. Již v minulosti bylo neúspěšně žádáno o zapsání této kulturní stavby do Ústředního seznamu kulturních památek.

U dřevěného kostela Nanebevstoupení Páně v Dolních Marklovicích stojí kaplička se sochou sv. Jana Nepomuckého z pískovcového kamene barevně pojednána v souladu s atributy svatých, která je umístěná na soklu. Byla vystavěna v 19. století, v roce 2008 byla darována panem Janem Válkem obci Petrovice u Karviné.

U příležitosti nejen církevního jubilea roku 2000 vystavěl pan Hanzel u svého domu čp. 267 dřevěnou skříňkovou kapličku se třemi svatými obrazy.

⁴⁰ Jan Nepomucký byl generální vikář pražského arcibiskupa, který byl ve sporu s králem Václavem IV. v otázce obsazení kladrubského opatství a zpovědního tajemství královny Žofie. Po mučeních byl téměř polomrtvý shozen z Karlova mostu do Vltavy. Dnes je jeden z českých zemských patronů. (www.apha.cz)

Kaplička v Prtsné není zasvěcena žádnému patronovi a proto zde byla umístěna sádrová socha Panny Marie Bolestné.

Na hranici Petrovic se Závadou se nalézá kaplička sv. Bartoloměje, která byla v roce 2010 současně s renovací vysvěcena. Podle ústní lidové slovesnosti pochází z období okolo roku 1890.

Vůbec nejpočetněji se vyskytujícím objektem drobné sakrální architektury jsou kříže. **Kříže**, symboly Kristova umučení, bývaly původně dřevěné, ale jelikož dřevo snadno podléhá zkáze, dochovaly se jen zřídka. Proto se později začala používat litina, kámen nebo mramor. Kříže bývají složeny z několika částí, stojí na soklu a jsou doplněny textem a plastikou nebo jiným ztvárněním ukřižovaného Krista.

Nejmladší kříže v zájmovém území jsou paradoxně ze dřeva a nechal je vytvořit pan Alois Adamecki. Dva modřínové kříže, vysoké asi 5 metrů byly vztyčeny na zahradě rodinného domu č. p. 21 a druhý o 350 m dále na vyvýšené části pole, oba na pozemcích pana Adameckého.

Další dřevěné kříže jsou misijní a jsou umístěny u vchodu kostela sv. Martina v Petrovicích a na hřbitově u chrámu Nanebevstoupení Páně v Dolních Marklovicích. Dřevěné kříže vznikly na památku lidových misii⁴¹, data, jež jsou na křížích vyryta, označují období působení lidové misie v obci.

Centrální kamenné hřbitovní kříže jsou symbolem spásy, mají tak připomínat naše vykoupení. Hřbitovní kříž se nachází na obou pohřebištích v obci. Na hřbitově v Dolních Marklovicích u dřevěného kostela Nanebevstoupení Páně je umístěn vícedílný kamenný hřbitovní kříž s pozlacenou plastikou Krista. Kamenný hřbitovní kříž s lucernou je umístěn na hřbitovu u farního kostela sv. Martina.

Kulturní památkou byl v roce 2000 prohlášen litinový kříž v jihovýchodní části zájmového území na hranici mezi Dolními Marklovicemi a Karvinou. Restauraován a vysvěcen byl 19. listopadu 2000, následné opravy proběhly v roce 2008. Svou polohou je vyhledáván zejména lázeňskými hosty Lázní Darkov a turisty.

⁴¹ Svatá nebo také lidová misie je jedním z mimořádných prostředků pastorače. Misie vedou nejméně dva misionáři, kteří pocházejí z misijních kongregací či řeholí. Nejčastěji jsou to redemptoristé, jejichž misie trvají devět dní a mají podle tradice již svůj styl, vypracovaný misionáři v minulosti. Misie se skládají převážně z kázání a různých pobožností. Cílem je vnitřní obrácení křesťanů, oživení a prohloubení víry ve farnosti. (www.lidovemisie.cz)

Na hranici mezi Dolními Marklovicemi a Petrovicemi stojí u cesty litinový kříž, který se v roce 1999 se dočkal opravy provedené pražskými restaurátory⁴².

Další kulturní památkou je čtyř metrový kamenný kříž Kalvárie, který je situován u kostela sv. Martina a pochází z roku 1858. Restaurován byl v roce 1995 pražskými restaurátory⁴³.

Pod Petrovickým kostelem stojí na hrázi mezi rybníky Urbanczyk I. a II. vícedílný kamenný kříž, po jehož bocích rostou dvě vysoké tůje.

Mramorový kříž v Petrovicích u cesty na Závadu byl vybudován v roce 1910.

Vícedílný kříž ze slezského mramoru se nalézá u železniční zastávky v Závadě, byl zde umístěn roku 1878 a v roce 1999 restaurován pražskými restaurátory⁴⁴. V roce 2003 byl obnoven zničený zlacený nápis a provedena celková hydrofobizace Jakubem Gajdou. Přebroušení, přezlacení písma a nahrazení poničených hran proběhlo v roce 2012.

Pískovcový kolorovaný kříž, který je situován na rozcestí v Závadě u statku pana Kondziolki, byl obnovován v roce 2003 akademickým sochařem a restaurátorem Jakubem Gajdou a následně očištěn v roce 2012.

V Prstné se vyskytují dva kamenné kříže. Na rozcestí byl postaven vícedílný kříž, na podstavci s reliéfem Panny Marie a kříž o necelých 500 m dále pochází z roku 1899.

Sochy nebo sousoší ztvárňují církevní světce nebo Pannu Marii. Tyto plastiky stojící na kamenných soklech jsou často hodnotná barokní díla. Příkladem je i socha sv. Jana Nepomuckého v Petrovicích, jež je dokonce zapsána na seznamu chráněných kulturních památek. Pískovcová plastika 110 centimetrů vysoká je kamenickou prací Juliuse Pelikána z Olomouce a vznikla na konci 18. století. Postava stojí na vysokém zděném podstavci se skosenými boky a s jehlanovou stříškou, je oděna do kněžského roucha s biretem na hlavě, v levé ruce drží krucifix, jenž přidržuje pravou rukou a sklání k němu hlavu, kolem které je kovový kruh se čtyřmi hvězdami. Socha je postavena na hrobě padlých Švédů, kteří zemřeli během švédské války. Lípa rostoucí vedle pomníku sv. Jana je podle lidové tradice stará téměř 200 let. Poslední opravy této kulturní památky byly realizovány v roce 2008. Stejně jako u mnoha dalších objektů drobné

⁴² akademický sochař Bogdan Najdenov a akademický malíř Cvetko Cvetkov

⁴³ akademický sochař Bogdan Najdenov a akademický malíř Cvetko Cvetkov

⁴⁴ akademický sochař Bogdan Najdenov a akademický malíř Cvetko Cvetkov

církevní architektury prováděl tyto restaurátorské práce akademický sochař Bogdan Najdenov a akademický malíř Cvetko Cvetkov, oba z Prahy.

Dřevěná skříňka se stříškou, ve které je umístěna socha zvěstování Panny Marie, je připevněna na velkém dubu vedle lávky přes řeku Petrůvku u kynologického klubu v Petrovicích. V ústním podání přetrvává informace o vzniku této památky. Byla zbudována před více než 150 lety naproti domu, ve kterém bydlela rodina paní Gajdicové, jediná rodina v obci evangelického vyznání. S cílem popudit je zde byla situována socha Panny Marie, neboť se jedná o postavu, kterou tato církev neuznává.

V Zavadě na soukromém pozemku vedle domu č. p. 112 byla v roce 2004 umístěna pískovcová socha Panny Marie s dítětem. Plastika stojí na vysokém podstavci a je z dílny sochaře Jana Voldána.

V zasklených výklencích starších rodinných domů se hojně vyskytují drobné sošky svatých. Příkladem je také bývalá Polská základní škola v Dolních Marklovicích, nynější hasičská zbrojnice se sochou sv. Floriána v zaskleném výklenku ve zdi.

Svaté obrázky světců jsou nejjednodušším typem sakrálního objektu, bývají umístěny v krajině nebo i na soukromých pozemcích na sloupku či na stromě. Svaté obrázky v rámu opatřeném stříškou nebo poličkou pro umístění vázy s květinami a připevněné na sloupku jsou podle některých publikací označovány jako kapličky skříňkové. Jejimi autory bývali v minulosti často místní malíři, později byly malby vystřídány tištěnými obrázky. (Rozeňalová, E., Tomášková M., 1995; www.religion-landscape.cz)

V Dolních Marklovicích se nalézají 4 svaté obrázky, které nechal vytvořit marklovický občan, pan Alois Adamecki. Zbudovány byly za účelem chvály Boha a mají také plnit funkci ochrannou. Tři z nich jsou situovány v okolí rybníku Adamecki II. Při cestě vedoucí podél těchto rybníků visí na bříze bělokoré obraz Panny Marie Częstochowské (tzv. Černá Madona), který pan Alois Adamecki dostal od kněze z Marklowic Górnych.

Sto metrů od prvního obrázku roste na rozcestí olše lepkavá, na niž je zavěšen obraz Matky boží s dítětem, který byl vysvěcen místním knězem Jindřichem Loriszem dne 25. října 1995.

Na břehu rybníku Adamecki II. je na olši od roku 2005 připevněn v dřevěné skřínce obraz Božího milosrdenství, který pochází z Krakova a je posvěcen tamějším

knězem. Pod ním je malý obrázek Czesłochowské Madony v rámu, staršího data vzniku, jež zde nechal umístit otec pana Adameckého.

Obraz Božího milosrdenství, stejného data vzniku i původu visí u vodní plochy Kotlina IV. na pozemku pana Adameckého.

Poblíž Petrovické pálenice je v zahradě u rodinného domu čp. 9 na dřevěném sloupku obrázek Panny Marie v dřevěné skřínce.

Jen o pár desítek metrů dále se nachází na soukromém pozemku rodinného domu č. p. 13 obrázek Krista, jenž zde byl umístěn pro ochranu bývalého statku.

V Prstné stojí na sloupku obrázek Panny Marie Czesłochowské v dřevěné skřínce s malým křížkem pod stříškou.

Pomníky nebo památníky připomínají významné události, život a dílo výjimečných osobností a vyjadřují úctu zemřelým. U příležitosti výročí se zde lidé shromažďují, připomínají si událost a vzdávají hold daným osobnostem. (Zapletal, L., 1969)

Pomník věnovaný obětem druhé světové války je umístěn v parčíku poblíž restaurace U Jakuba. Pomník s hvězdou na vrcholu má pod plastikou ozbrojeného rudoarmějce s praporem v levé ruce seznam padlých.

V areálu Základní školy v Dolních Marklovicích byla dne 27. dubna 1990 odhalena busta T. G. Masaryka na mramorové desce. Dnes zde stojí již jen mramorová deska bez busty.

V seznamu chráněných kulturních památek je od roku 2010 zapsán pomník svatého Václava, jenž se nalézá u hlavní silnice před činžovními domy v Dolních Marklovicích. Pískovcová nadživotní socha zpodobňující národního hrdinu se štítem a praporem má i s podstavcem výšku 520 cm. Světec je oděn jako bojovník v drátěné košili, kamaších se zdobeným páskem a v dlouhém plášti, na hlavě má svatováclavskou přilbu a před tělem si levou rukou přidržuje štít s reliéfem orlice, v ruce pravé drží praporec s korouhví. Po bocích pomníku rostou dvě vzrostlé tůje a za sochou se nachází stožár, na který se při státních svátcích vyvěšuje státní vlajka. Pomník nechala postavit obec k příležitosti výročí milénia úmrtí sv. Václava a je dílem akademického sochaře Juliuse Pelikána z Olomouce. Základní kámen byl položen 28. září 1929 a odhalení proběhlo 28. října 1930.

Dne 18. listopadu 1973 byl slavnostně odhalen památník padlým a umučeným občanům polské národnosti během 2. světové války. Jedná se o bludný balvan z červené švédské žuly, který byl nalezen v prstenských lesích, na něm je instalována tabulka se seznamem zemřelých.

Ze zahrady budovy bývalé mateřské školky a ordinace obvodního lékaře, dnešních stavebnin, byl v roce 2004 přenesen pomník obětem obou světových válek. Jelikož se rozpadal, byl postaven nový, z neopracované žuly s původní epitafní deskou. Nový památník se nyní vyskytuje v parčíku u kruhového objezdu ve středu Petrovic.

Památník obětem první světové války je umístěn na petrovickém hřbitově, opraven byl v roce 2007. Jde o vysoký mramorový kvádr na podstavci s plastikou pochodně na vrcholu a se seznamem padlých vyrytým po stěnách.

U státního silničního hraničního přechodu v závadě je u mostu přes řeku Petrůvku umístěn vysoký betonový pomník s pěticípou hvězdou ve vrcholové části, patrně zde stojí na památku osvobození.

V dubnu 1945 se nad Závadou odehrál střet německých protiletadlových dělostřelců a československých letců 1. smíšené letecké divize SSSR. Letoun rotmistra Pavola Slatinského a desátníka Jána Bílka byl sestřelen a oba slovenští letci zahynuli. V zahradě Základní školy byl 30. dubna 1980 u příležitosti 35. Výročí této tragédie odhalen památník hrdinným letcům. U hrobu obou padlých na petrovickém hřbitově byla 16. dubna 2005 slavnostně odhalena brána letců, jež je dílem akademického sochaře Miroslava Rybičky z Jistebníku. Na bráně ztvárnil životní osudy letců jako ocelové linie, státní znak ČSR a odznaky česko-slovenských vojenských jednotek 1. smíšené letecké divize v SSSR jsou výrazem úcty letcům.

Tab. 8: Drobná církevní architektura a cerebrální antropogenní tvary v zájmovém území

	Petrovice	Dolní Marklovice	Závada	Prstná	celkem
kapličky	1	3	-	1	5
kříže	6	5	2	2	15
sv. obrázky	2	4	-	1	7
sochy svatých	2	-	1	-	3
památníky	4	3	2	-	9
celkem	15	15	5	4	39

(zdroj: vlastní mapování)

Objektů drobné církevní architektury se v Petrovicích u Karviné nachází 30. Po celé obci je rozseto na 15 křížů. Nejvíce se objevují kamenné s polskými nápisy, které

často obsahují gramatické chyby, důvodem může být starší forma polského jazyka nebo se mohlo jednat o autory méně vzdělané z řad prostých lidí. Kromě kamenných se v území nachází 2 kříže litinové a 4 dřevěné. Dle tab. 8 je nejvíce staveb drobné církevní architektury nalézá v částech Petrovice a Dolní Marklovice.

8. Socio-ekonomická charakteristika zájmového území

Následující kapitola se věnuje základním demografickým a ekonomickým ukazatelům včetně vývoje počtu obyvatel, věkové, vzdělanostní, náboženské, národnostní struktury obyvatelstva, jeho ekonomické aktivity, mobility a vývoje osídlení. Ekonomickou charakteristiku představuje zastoupení zemědělství, průmyslu, dopravy, občanská vybavenost a cestovní ruch v obci .

8.1 Základní charakteristika obyvatelstva

Charakteristiky tvořící demografickou strukturu, jako počet obyvatel, věk, národnost, vyznání a vzdělání, byly zjišťovány převážně podle Sčítání lidí, domů a bytů z příslušných let, kdy byly tyto data shromažďovány. Není v možnostech této práce zabývat se jednotlivými demografickými ukazateli v rámci všech dostupných sčítání lidu. Vyjma podkapitoly vývoje počtu obyvatel, která vychází z dat již od prvního cenzu z roku 1869. Všechny charakteristiky jsou srovnávány mezi nejnovějšími cenzy z let 2001 a 2011. Doplnujícím zdrojem byla statistika obecního úřadu a církevní matriky. Pro lepší zasazení do kontextu nechybí srovnání s okresem Karviná, Moravskoslezským krajem a Českou republikou.

Vývoj počtu obyvatel

Zájmové území představuje rychle se rozvíjející příměstskou obec s výrazným růstem počtu obyvatel. Na území katastru obce Petrovice u Karviné k 26. březnu 2011 žilo 5446 obyvatel (ČSÚ – SLDB 2011). Od prvního moderního sčítání lidu v roce 1869 vycházejícího ze zásad stanovených mezinárodními kongresy až po sčítání obyvatel,

domů a bytů v roce 2011 má vývoj počtu obyvatel převážně vzrůstající tendenci. Mezi těmito dvěma cenzy došlo v zájmovém území k nárůstu o 126,6 %, což představuje 3043 občanů. Recesi v rozvoji obyvatel tvoří období mezi léty 1930-1950 ovlivněné druhou světovou válkou, kdy počet obyvatel klesl o 751, slabý pokles byl zaznamenán také v roce 1970. (ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011)

Tab. 9: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 - 2011

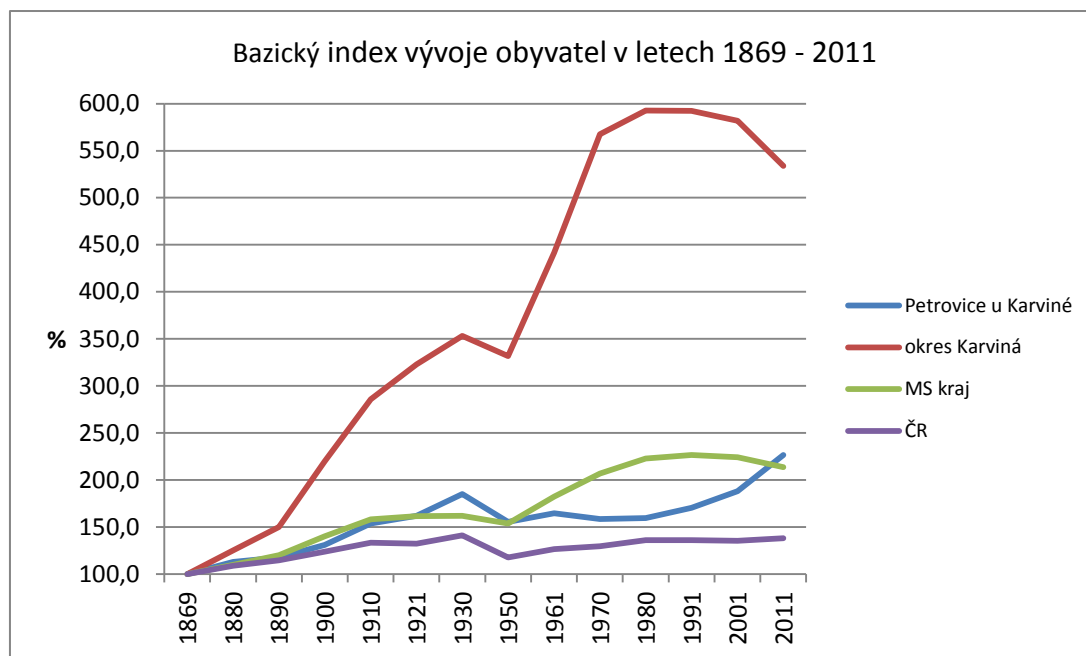
rok	počet obyvatel			
	Petrovice u Karviné	okres Karviná	MS kraj	ČR
1869	2 403	48 037	564 203	7 565 463
1880	2 716	60 069	620 061	8 223 227
1890	2 831	71 982	677 048	8 666 456
1900	3 149	105 503	791 328	9 374 028
1910	3 696	137 252	892 795	10 076 727
1921	3 893	155 067	912 022	10 009 480
1930	4 450	169 583	912 941	10 674 240
1950	3 735	159 382	867 783	8 896 086
1961	3 957	212 086	1028 762	9 571 531
1970	3 810	272 657	1166 807	9 807 696
1980	3 831	284 761	1257 090	10 291 927
1991	4 092	284 558	1278 726	10 302 215
2001	4 517	279 436	1265 019	10 230 060
2011	5 446	256 394	1205 834	10 436 560

(zdroje: ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011; vlastní zpracování)

poznámka: MS kraj = Moravskoslezský kraj

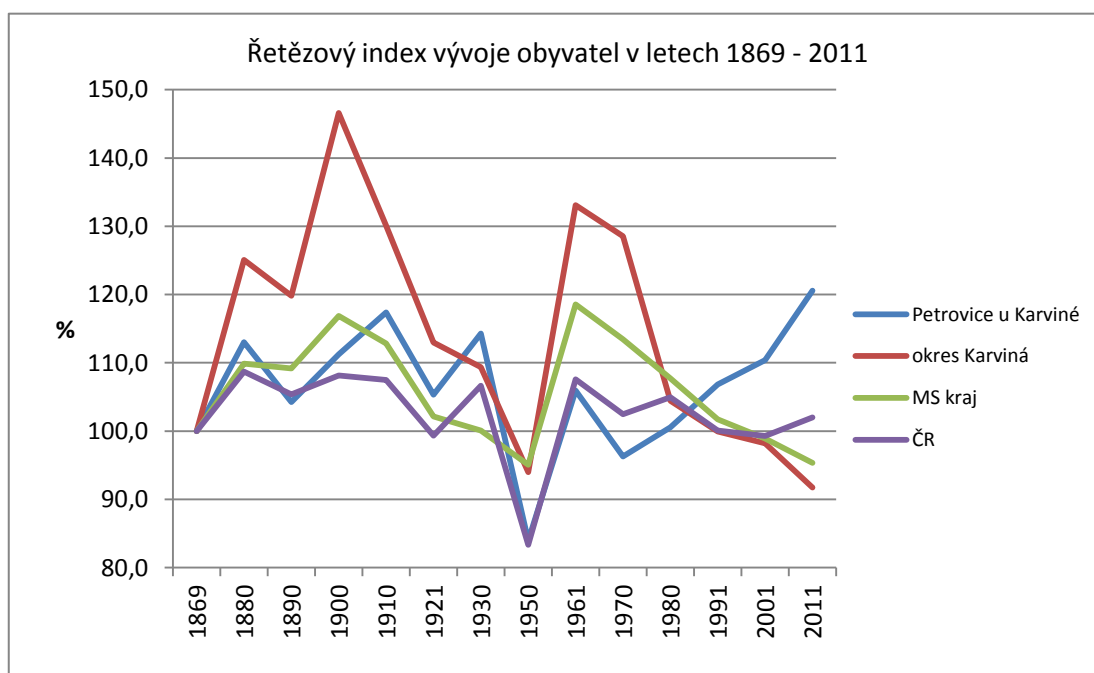
Vývoj populace v České republice v letech 1869-1991 lze charakterizovat jako značně nerovnoměrný, což lze vyčíst z bazického a řetězového indexu v tab. 9 a na obr. 16 a 17, ale neprojevují se u něj tak markantní skoky jak tomu je v Moravskoslezském kraji a především v okrese Karviná. V tomto vývoji se promítají válečné události i jiné faktory. Proces pozvolného nárůstu počtu obyvatel od roku 1869 byl zastaven první světovou válkou, kdy v poválečném sčítání v roce 1921 došlo k mírnému poklesu. Ovšem hned u následujícího sčítání z roku 1930 dosahuje hodnota ve vývoji populace svého vrcholu. V roce 1950 je počet obyvatel v České republice roven hodnotám z konce 19. století. Jednalo se pravděpodobně o úbytek obyvatel v souvislosti s druhou světovou válkou a nástupem komunismu k moci. To se projevuje i na obou indexech. Od tohoto sčítání počet obyvatel opět zvolna narůstal, ale nikdy již nedosáhl hodnoty ze sčítání v roce 1930. Od vzniku samostatné České republiky došlo znovu k poklesu. Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel v Moravskoslezském kraji a okrese Karviná je

obdobný. Od roku 1869 docházelo k nárůstu počtu obyvatel v souvislosti s rozvojem průmyslu. Značně se na těchto hodnotách tak mohli podílet přistěhovanci, hledající obživu v uhelných dolech a železárnách.

Obr. 21: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 - 2011 podle bazického indexu
(zdroje: ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011; vlastní zpracování)
poznámka: MS kraj = Moravskoslezský kraj

Projevuje se to zejména u řetězového, ale i bazického indexu v okrese Karviná, kdy došlo k velkému nárůstu počtu obyvatel oproti předchozím sčítáním. K žádnému poklesu nedošlo v poválečném sčítání v roce 1921, i když přírůstek v Moravskoslezském kraji je slabší než v předchozích letech. Tyto rovnoměrné hodnoty platí i pro bazický index, kdy kromě poklesu v posledních letech sledovaného období, došlo k výraznější změně jen v roce 1950. Této menší hodnotě oproti ostatním lze přičíst pravděpodobně stejný důvod, jak tomu bylo u České republiky. K snižování počtu obyvatel dochází v okrese již od roku 1980 dodnes, zatímco v Moravskoslezském kraji od roku 1991 a v případě České republiky ke snížení došlo pouze v roce 2001. V posledním SLDB 2011 se projevuje celkový přírůstek u obce Petrovice u Karviné a České republiky, naopak v okrese Karviná a Moravskoslezském kraji dochází ke značnému úbytku.

Obr. 22: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 – 2011 podle řetězového indexu
(zdroje: ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011; vlastní zpracování)

K 31. prosinci 2012 měla obec Petrovice u Karviné bez cizinců 4849 obyvatel, z toho v části Petrovice žilo 2239 obyvatel (46,2 %), v Dolních Marklovicích 1276 (26,3 %) v Zavadě 775 (16 %) a v Prstné 559 (11,5 %) občanů (OÚ Petrovice u K. ú.s.).

Tab. 10: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 - 2011 podle bazického a řetězového indexu

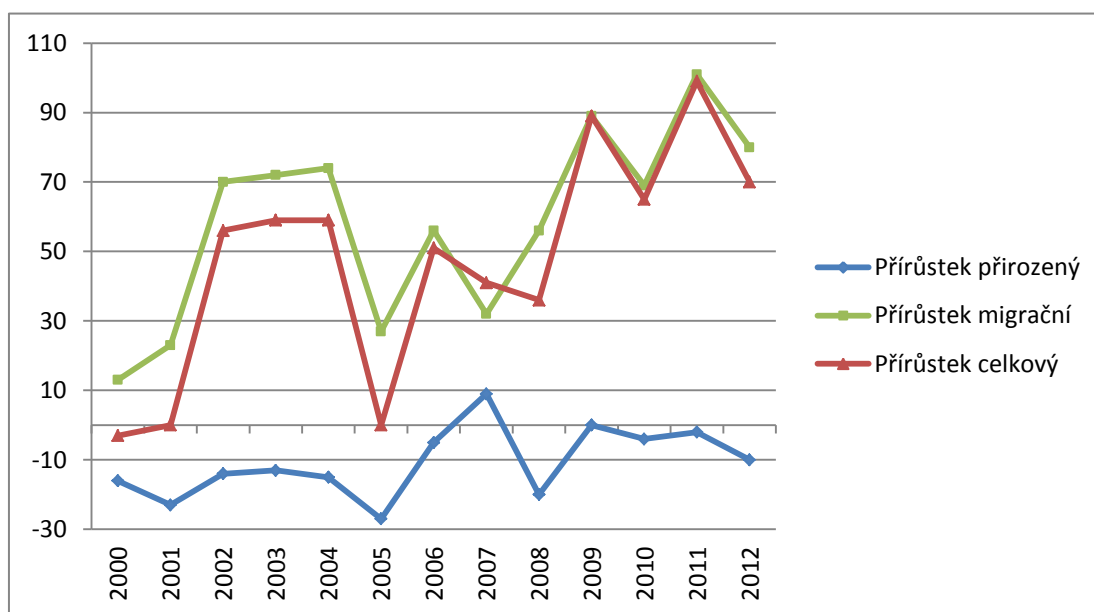
rok	bazický index (%)				řetězový index (%)			
	Petrovice u Karviné	okres Karviná	MS kraj	ČR	Petrovice u Karviné	okres Karviná	MS kraj	ČR
1869	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1880	113,0	125,0	109,9	108,7	113,0	125,0	109,9	108,7
1890	117,8	149,8	120,0	114,6	104,2	119,8	109,2	105,4
1900	131,0	219,6	140,3	123,9	111,2	146,6	116,9	108,2
1910	153,8	285,7	158,2	133,2	117,4	130,1	112,8	107,5
1921	162,0	322,8	161,6	132,3	105,3	113,0	102,2	99,3
1930	185,2	353,0	161,8	141,1	114,3	109,4	100,1	106,6
1950	155,4	331,8	153,8	117,6	83,9	94,0	95,1	83,3
1961	164,7	441,5	182,3	126,5	105,9	133,1	118,6	107,6
1970	158,6	567,6	206,8	129,6	96,3	128,6	113,4	102,5
1980	159,4	592,8	222,8	136,0	100,6	104,4	107,7	104,9
1991	170,3	592,4	226,6	136,2	106,8	99,9	101,7	100,1
2001	188,0	581,7	224,2	135,2	110,4	98,2	98,9	99,3
2011	226,6	533,7	213,7	138,0	120,6	91,8	95,3	102,0

(zdroje: ČSÚ, 2006; ČSÚ - SLDB 2011, vlastní zpracování) poznámka: MS kraj = Moravskoslezský kraj

Přirozený a mechanický pohyb

Přirozený přírůstek v zájmovém území se ve sledovaném časovém období pohybuje v záporných hodnotách se dvěma výjimkami v letech 2007 a 2009, které zároveň vykazují nejvyšší počet narozených dětí. Konkrétně zemřelo o 140 obyvatel více, než se narodilo dětí ve stejném období. Z tohoto hlediska dochází k úbytku obyvatel Petrovic u K.. Naproti tomu přírůstek migrační byl vždy kladný. Nejvíce nových obyvatel se přistěhovalo v posledních dvou letech. Konkrétní počty narozených, zemřelých, sňatků, přistěhovalých, vystěhovalých i přirozené, migrační a celkové přírůstky lze porovnat v tab. 11. (ČSÚ 2011, OÚ Petrovice u Karviné ú.s.)

Celkový přírůstek získaný součtem přirozeného a migračního negativně ovlivňují záporné hodnoty přirozeného přírůstku. V grafu na obr. 23 mají hodnoty nerovnoměrný průběh, avšak celkovou tendenci lze považovat za rostoucí. Zatímco nejvyšší byl v roce 2011, v roce 2000 dokonce nabýval záporných hodnot.

Obr. 23: Přírůstek přirozený, umělý a celkový Petrovic u Karviné v letech 2000 – 2012 (zdroje: ČSÚ 2011; OÚ Petrovice u Karviné ú.s.; vlastní a zpracování)

V rámci anketárního šetření bylo mimo jiné zjišťováno, jak dlouho dotázaní žijí v obci Petrovice u Karviné a zda uvažují o změně současného bydliště. 39,7 % všech respondentů bydlí v obci od narození (bez přerušení), 19,6 % zde žije od narození s přestávkami, což znamená, že bydleli také v jiné lokalitě.

Tab. 11: Vybrané demografické charakteristiky v porovnání s církevními obřady s nimi spojenými v Petrovicích u Karviné v letech 2000 - 2012

rok	narození	křty	zemřelí	církevní pohřby	sňatky	církevní sňatky	přistěhovalí	vystěhovalí	přirozený přírůstek	migrační přírůstek	celkový přírůstek
2000	31	8	47	30	18	4	89	76	-16	13	-3
2001	26	10	49	37	17	3	94	71	-23	23	0
2002	31	8	45	36	18	3	142	72	-14	70	56
2003	36	11	49	27	11	2	142	70	-13	72	59
2004	35	16	50	35	11	3	142	68	-15	74	59
2005	30	15	57	42	24	8	101	74	-27	27	0
2006	37	28	42	24	22	5	149	93	-5	56	51
2007	48	17	39	26	21	3	112	80	9	32	41
2008	35	15	55	26	15	5	158	102	-20	56	36
2009	47	14	47	28	26	3	162	73	0	89	89
2010	42	20	46	32	24	7	167	98	-4	69	65
2011	43	19	45	31	30	8	192	91	-2	101	99
2012	40	19	50	26	23	6	194	114	-10	80	70

(zdroje: ČSÚ 2011, OÚ Petrovice u K., církevní matriky, vlastní zpracování)

Jelikož jde o obec výrazně ovlivněnou imigrací, není vysoký podíl 40,2 % obyvatel přistěhovalých překvapivý. Zatímco v Petrovicích a Dolních Marklovicích je situace stejná jako v případě výsledků za celou obec, v Závadě většina občanů žije od narození, naproti tomu v Prstné převažují přistěhovalci.

O kvalitě života v obci a spokojenosti místních obyvatel svědčí také fakt, že 67 % zúčastněných vyloučilo jakékoli stěhování. Brzy (do 2 let) se chce vystěhovat 3,2 % respondentů výhradně z věkové kategorie do 29 let s převažujícím vysokoškolským vzděláním, neboť tato generace pravděpodobně uvažuje o možnosti se usadit v oblasti s lepšími pracovními podmínkami a kvalitnějším stavem ovzduší. Výhledově o možnosti změny bydliště uvažuje 12,3 % dotázaných a 16,2 % zatím neví. Dle výsledků dotazníkové ankety se v Závadě a Prstné nevyskytuje nikdo se záměrem brzkého vystěhování.

Věková struktura

Průměrný věk obyvatel Petrovic u Karviné je 41,4 roku. V řešeném území je v obou případech posledních sčítání v roce 2001 a 2011 mírná převaha mužů. Populace zde vykazuje znaky progresivního typu, jelikož kategorie předproduktivního věku (0 –

14 let) převyšuje věk postproduktivní (65 a více let). Podle indexu stáří v tab. 12 lze pozorovat snižování rozdílu mezi oběma těmito složkami, ke kterému dochází na úkor zvyšování podílu obyvatel produktivního věku (15 – 64 let). Celorepublikových hodnot indexu stáří⁴⁵ (110,5) a indexu feminity⁴⁶ (104,2) obec Petrovice u Karviné zdaleka nedosahuje. (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

Tab. 12: Věkové složení Petrovic u Karviné v roce 2001 a 2011

rok	obyvatel celkem	z toho ženy	v tom ve věku						index feminity	index stáří
			0 - 14		15 - 64		65 a více			
			abs.	%	abs.	%	abs.	%		
2001	4517	2173	675	14,9	3243	71,8	599	13,3	92,7	88,7
2011	5446	2439	728	13,4	4016	73,7	689	12,7	81,1	94,6

(zdroje: ČSÚ – SLDB 2001, 2011; vlastní zpracování)

Náboženská struktura

Petrovice u Karviné spadají v rámci římskokatolické církevní organizace pod Ostravsko-opavskou diecézi, děkanát Karviná a farnost Petrovice u Karviné, ve které slouží farář Jindřich Lorisz. Religiozita místního obyvatelstva byla v roce 2001 enormní, 60,9 % věřících občanů téměř dvojnásobně převýšilo tehdejší celorepublikový průměr 32,1 %. (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

Ve sčítání z roku 2001 se nezjišťovala příslušnost k Církvi adventistů sedmého dne, Slezské církvi evangelické augsburského vyznání ani počet věřících nehlásících se k žádné církvi ani náboženské společnosti, proto tyto data v tab. 13 chybí. V následujícím soupisu obyvatelstva se počet obyvatel, hlásící se k církvi či náboženskému společenství radikálně snížil. Příčinou může být skutečnost, že téměř polovina dotázaných na tuto otázku neodpověděla. Avšak oproti České republice je v zájmovém území stále více věřících a to o 8,6 procentních bodů. Výhradní postavení mezi církvemi má se svými 80,5 % Církev římskokatolická. Naproti tomu Starokatolická církev České republiky zde nemá ani jednoho stoupence. (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

⁴⁵ Demografický ukazatel, který vyjadřuje počet obyvatel v postproduktivním věku připadající na 100 obyvatel předproduktivního věku

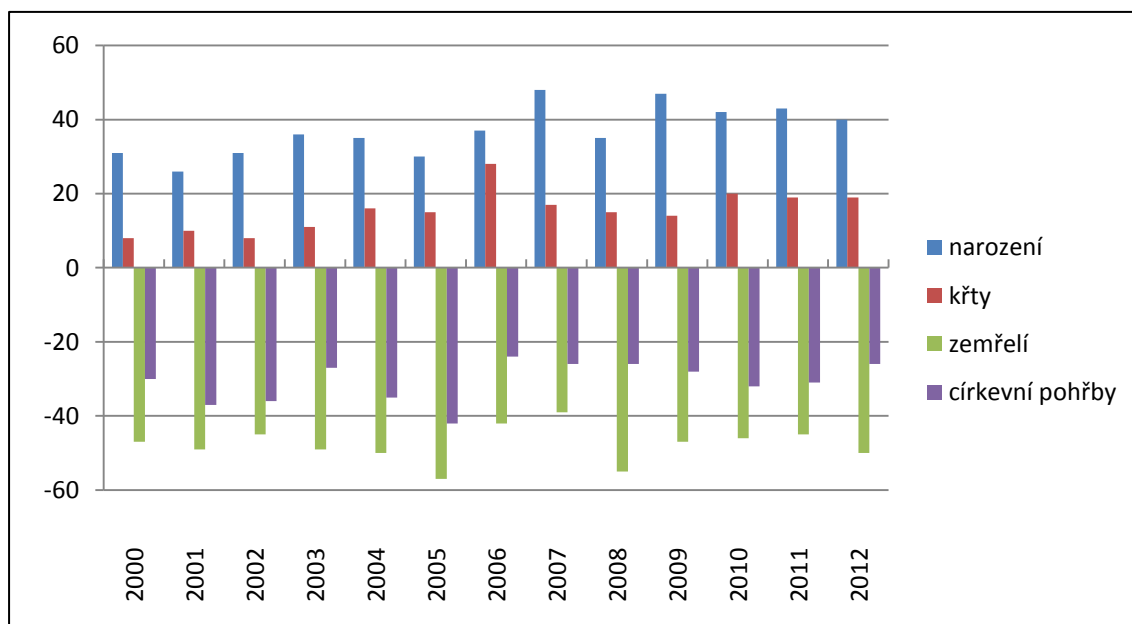
⁴⁶ Demografický ukazatel, který vyjadřuje počet žen připadající na 100 mužů

Tab. 13: Struktura obyvatelstva v obci Petrovice u Karviné podle náboženského vyznání v letech 2001 a 2011

		2001		2011	
		abs.	%	abs.	%
obyvatelstvo celkem		4517	100,0	5 446	100,0
věřící - nehlásící se k církvi ani náboženské společnosti		-	-	314	5,8
věřící - hlásící se k církvi, náboženské společnosti		2753	60,9	1 230	22,6
z toho	Církev adventistů sedmého dne	-	-	3	0,2
	Církev československá husitská	12	0,4	8	0,7
	Církev římskokatolická	2477	90,0	990	80,5
	Českokobratrská církev evangelická	5	0,2	3	0,2
	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	17	0,6	18	1,5
	Pravoslavná církev v českých zemích	5	0,2	2	0,2
	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	-	-	11	0,9
bez náboženské víry		1467	32,5	1 232	22,6
neuvedeno		297	6,6	2 669	49,0

(zdroje: ČSÚ – SLDB 2001, 2011; vlastní zpracování)

Podle tab. 11 a grafu na obr. 24 lze také odvodit náboženské cítění zdejších obyvatel. Pokles religiozity, jež je nyní celorepublikovým trendem se projevuje i v zájmovém území. Na začátku 90. let minulého století byla v místních sakrálních stavbách pokřtěna větší polovina narozených dětí, téměř 85 % všech pohřbů bylo církevních a 15 % svateb se konalo v kostele.

Obr. 24: Počet narozených a zemřelých v porovnání s počtem církevních obřadů s nimi spojenými v Petrovicích u Karviné v letech 2000 – 2012

(zdroje: ČSÚ 2011; OÚ Petrovice u K.; církevní matriky; vlastní a zpracování)

Ve sledovaném období od roku 2000 do současnosti bylo průměrně pokřtěno 41,5 % dětí, v posledních letech se toto číslo zvyšuje a v roce 2012 činilo 46,5 %. Nejvyšší hodnoty (75,7 %) se vyskytovaly v roce 2006. Stejná tendence je také u svateb, z průměru 23,1 % vzrostlo množství svateb v roce 2012 na 26 %. Církevní pohřby se v průměru konají 64,6 % z celkového počtu zemřelých. (ČSÚ 2011, OÚ Petrovice u K. ú.s., církevní matriky)

Národnostní struktura

V obou případech populačních cenzů převažuje u obyvatel Petrovic u Karviné česká národnost a na druhém místě nepřekvapí národnost polská. V případě již zmíněné národnosti polské a také slovenské, dochází k malému poklesu těchto občanů, důvodem může být postupné asimilování.

Tab. 14: Národnostní struktura obyvatel Petrovic u Karviné v letech 2001 a 2011

		2001		2011	
		abs.	%	abs.	%
obyvatelstvo celkem		4517	100,0	5 446	100,0
občanství	Česká republika	-	-	4 756	87,3
	Slovenská republika	-	-	13	0,2
	ostatní země EU	-	-	612	11,2
národnost	česká	3518	77,9	3 018	55,4
	moravská	20	0,4	85	1,6
	slezská	49	1,1	93	1,7
	slovenská	134	3,0	116	2,1
	maďarská	-	-	7	0,1
	německá	5	0,1	3	0,1
	polská	732	16,2	695	12,8
	romská	1	0,0	0	0,0
	ruská	-	-	0	0,0
	ukrajinská	3	0,1	1	0,0
	vietnamská	0	0,0	1	0,0
	neuveďeno	-	-	1 249	22,9

(zdroje: ČSÚ – SLDB 2001, 2011; vlastní zpracování)

I přesto tato příhraniční obec převyšuje celorepublikové hodnoty (0,7 %) počtu obyvatel s občanstvím ostatních zemí EU a to o 10,5 procentních bodů. Třicet-dva krát převyšuje zájmové území Českou republiku (0,4 %) v počtu obyvatel polské národnosti (0,4 %) a o 0,7 procentního bodu v případě slovenské národnosti (1,4 %). (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

Národnostní otázkou se zabýval také výzkum v podobě oslovení vzorku obyvatel dotazníkem k tomu určeným. Dotaz na národnost respondenta, jeho partnera a dětí měl zjistit, zda se v zájmové oblasti vyskytují smíšená manželství a jaká je národnost dětí těchto rodičů. Již z tab. 15 je jasné, že národnostně je počet respondentů a jejich partnerů srovnatelný, při porovnání s jejich dětmi u nich převládá národnost česká, moravská a slezská o 8 procentních bodů. Z toho také vyplývá, že smíšená manželství mají převážně děti české, moravské nebo slezské národnosti. Konkrétně bylo v anketárním šetření zaznamenáno 27 smíšených partnerství. Respondenti české, moravské nebo slezské národnosti měli ve 12 případech partnera polské národnosti, z toho děti české, moravské nebo slezské národnosti vychovávají v 8 těchto svazcích a polské národnosti ve 2 partnerstvích. Dotazovaní obyvatelé polské národnosti žijí v 15 případech s partnerem české, moravské nebo slezské národnosti a jejich děti mají z 93 % českou, moravskou nebo slezskou národnost. Děti, které se tedy narodily v národnostně smíšených manželstvích, mají téměř všechny českou, moravskou nebo slezskou národnost. To může být také dáno rušením především středních polských škol v Karviné a okolí. Nejvíce obyvatel polské národnosti a s tím spojený zvýšený výskyt smíšených manželství vykazují Dolní Marklovice, nejméně Prstná. Skutečnost, že nejvíce obyvatel polské národnosti žije v Dolních Marklovicích a nejméně v Prstné, souvisí s odpověďmi na ostatní dotazy v rámci česko-polských vztahů.

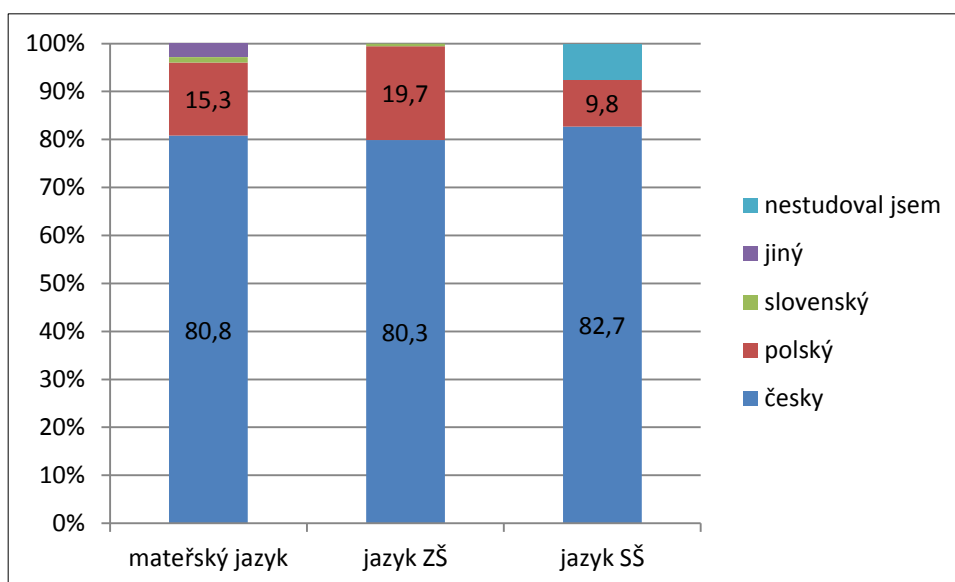
Tab. 15: Otázka č. 4: Národnost a č. 5: Jakou řečí mluvíte?

	národnost [%]				řeč [%]			
	česká/ mor./slez.	polská	jiná		spisovně česky	slezským nářečím	spisovně polsky	jinak
respondenta	80,9	17,4	1,7	s rodiči	42,3	56,4	0,6	0,6
partnera	80,7	17,2	2,1	s partnerem	55,0	43,7	0,0	1,3
dětí	88,7	10,5	0,8	s dětmi	68,7	30,5	0,0	0,8

Otázka na nejčastěji používaný jazyk v hovoru s rodiči, partnerem a dětmi měl poukázat na pomalý pokles v dříve hojně užívaném slezském nářečí (tzv. po našem). Zatímco občané polské národnosti dobře ovládají a aktivně používají jazyk polský i český díky výuce obou jazyků ve školách, Petrovičané české, moravské nebo slezské národnosti většinou polsky rozumí, ale hovorovou nebo dokonce psanou formou polského jazyka disponují jen málokterí. Slezský dialekt požívá nejvíce účastníků šetření v kontaktu se svými rodiči a to z 56,4 %, neboť „po našem“ mluví především

starší ročníky, s partnerem a zvláště pak s dětmi hovoří respondenti nejčastěji spisovně česky. Spisovnou polštinu zde nemluví téměř nikdo, obyvatelé polské národnosti používají slezské nářečí. Poměr občanů slezsky mluvících s rodiči, partnerem i dětmi je v Dolních Marklovicích o pár procentních bodů vyšší než hodnoty uváděné za celou obec v tab. 15, naproti tomu v Prstné je situace opačná.

Na předchozí otázku tematicky navazuje dotaz na mateřský jazyk a jazyk, ve kterém dotyční studovali základní a střední školu. Výsledky z otázek č. 6, 7 a 8 jsou graficky prezentovány na obrázku č. 25. Jako svůj mateřský jazyk označilo češtinu 80,8 % dotazovaných, polština je zastoupena 15,3 % a slovenský jazyk je mateřštinou pro 1,1 %. Jako jiný mateřský jazyk byla uvedena vietnamština, maďarština a v mnoha případech byl dopsán jazyk „po našem“. V tomto případě se pravděpodobně jedná o občany, kteří studovali základní školu v jazyce polském, neboť je tato kategorie oproti polskému mateřskému jazyku vyšší a činí tak 19,7 %.

Obr. 25: Otázka č. 6: Jaký je váš mateřský jazyk? Otázka č. 7: V jakém jazyce jste studoval/a základní školu? Otázka č. 8: V jakém jazyce jste studoval/a střední školu?

V jazyce českém se vzdělávalo 80,3 % a 0,6 % v jazyce slovenském. Střední školu nestudovalo 7,5 % obyvatel Petrovic u Karviné, v českém jazyce ji vystudovalo 82,7 % a v polském jazyce pouze 9,8 %, to je dáno tím, že na středoškolských ústavech v okolí se vyučuje převážně v českém jazyce. Polské střední školy jsou postupně rušeny a stavy žáků a studentů se vzděláním na polských základních a středních školách ubývá.

Vzdělanostní struktura

Struktura nejvyššího dokončeného vzdělání u obyvatel ve věku 15 let a více se po deseti letech mezi dvěma posledními cenzy změnila. Zvýšil se počet osob vysokoškolsky vzdělaných i osob, jež vystudovaly vyšší odborné školy. Studium na vysoké škole mělo v roce 2011 86 obyvatel (1,6 %) ukončeno bakalářským titulem a 372 obyvatel (6,8 %) magisterským. Naproti tomu radikálně klesl počet Petrovičanů s ukončeným základním vzděláním. U občanů Petrovic u Karviné převažuje stupeň dokončeného vzdělání střední bez maturity. Avšak celková úroveň vzdělanosti je v řešeném území shodná s celorepublikovým průměrem. (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

Tab. 16: Vzdělanostní struktura obyvatel Petrovic u Karviné v roce 2001 a 2011

rok	obyv. ve věku 15 a více let		bez vzdělání		ZŠ, nezjištěné		SŠ (bez maturity)		SŠ (s maturitou)		VOŠ, nástavbové		VŠ	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2001	3842	100	24	0,6	1096	28,5	1398	36,4	997	26,0	116	3,0	211	5,5
2011	5 446	100	25	0,5	878	16,1	1 564	28,7	1 225	22,5	175	3,2	463	8,5

(zdroje ČSÚ – SLDB 2001, 2011; vlastní zpracování)

Ekonomická aktivita

Míra ekonomicky aktivních se mezi sledovanými roky snížil z 51,8 na 48,7 %. V porovnání let 2001 a 2011 se snížil počet zaměstnaných obyvatel. Míra registrované nezaměstnanosti byla v roce 2011 vypočtena na 11,5 % (www.risy.cz). Následující tab. 17 zaznamenává, že nejvíce (47,7 %) ekonomicky aktivních je zaměstnáno v terciérním sektoru a kategorie průmyslu si drží s 36,4 % druhé místo. To je dáno tradicí průmyslové výroby v Ostravsko-karvinském regionu. V souvislosti s trendem stárnutí obyvatelstva se zvyšuje podíl nezaměstnaných důchodců a snižuje počet žáků, studentů a učňů.

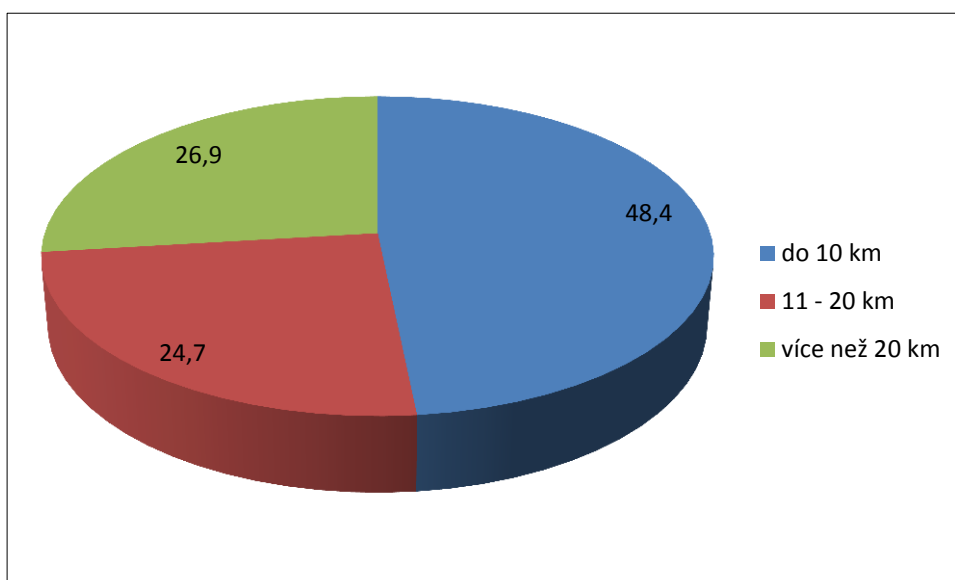
Problematika pracovních příležitostí byla také součástí anketárního šetření, které probíhalo s obyvateli Petrovic u Karviné. Takto bylo zjištěno, že v místě bydliště pracuje čtvrtina respondentů, 4,1 % je nezaměstnaných.

Tab. 17: Ekonomická aktivita obyvatel Petrovic u Karviné v letech 2001 a 2011

Ekonomická aktivita		2001		2011		
		abs.	%	abs.	%	
obyvatelstvo celkem		4 517	100,0	5 446	100,0	
ekonomicky aktivní		2 339	51,8	2 654	48,7	
z toho	zaměstnaní	2 041	87,3	2 280	85,9	
	z toho	zemědělství, lesnictví, rybnářství	35	1,7	20	0,9
		průmysl	848	41,5	829	36,4
		stavebnictví	77	3,8	78	3,4
		obchod, opravy motorových vozidel	243	11,9	223	9,8
		veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	175	8,6	168	7,4
		ostatní	432	21,2	697	30,6
		nezjištěno	-	-	201	8,8
	nezaměstnaní	298	12,7	374	14,0	
ekonomicky neaktivní		2 161	47,8	2 343	43,0	
z toho	nepracující důchodci	1 026	47,5	1 125	48,0	
	žáci, studenti, učni	766	35,4	739	31,5	

(zdroje: ČSÚ – SLDB 2001, 2011; vlastní zpracování)

Téměř polovina dojíždí do zaměstnání ve vzdálenosti do 10 km. Čtvrtina vyjíždí 11 – 20 km od místa bydliště, 26,9 % cestuje více než 20 km daleko. Možnost *pracuji v Polsku* ne zvolil ani jeden z dotázaných. Přesto v rámci pracovních kontaktů spolupracuje s Polskem 37,5 % zaměstnaných respondentů.

Obr. 26: Otázka č. 27: Pokud dojíždíte do práce, do jaké vzdálenosti?

Prostorová mobilita

Celkový počet vyjíždějících do zaměstnání nebo škol oproti roku 2001 poklesl, v rámci obce vyjíždí třikrát méně zaměstnanců a studentů. Hlavní směr dojížděky je stále v rámci okresu, vrostl také počet vyjíždějících do jiného okresu v kraji. Míra denní vyjížděky mimo obec se z 62,3 % v roce 2001 zvýšila až na 86,9 %. Žáci a studenti vyjíždějících do škol se pohybují především v rámci hranic okresu, žáci ve srovnání s pracujícími více cestují v rámci obce a kraje. Tyto charakteristiky nebyly zjišťovány ve SLDB 2001, proto jejich vývoj bohužel nelze porovnat. (ČSÚ – SLDB 2001, 2011)

Tab. 18: Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci Petrovice u Karviné v letech 2001 a 2011

	2001			2011				
	zaměstnaní		žáci a studenti	zaměstnaní		žáci a studenti		
	abs.	%		abs.	%	abs.	%	
vyjíždějící do zaměstnání a škol	1852	100,0	-	1287	100,0	392	100,0	
z toho	v rámci obce	323	17,4	-	77	6,0	108	27,6
	v rámci okresu	1211	65,4	-	1026	79,7	183	46,7
	v rámci kraje	77	4,2	-	146	11,3	43	11,0
	do jiného kraje	37	2,0	-	25	1,9	52	13,3
	do zahraničí	-	-	-	13	1,0	6	1,5
vyjíždějící denně mimo obec	1153	62,3	325	1118	86,9	224	57,1	

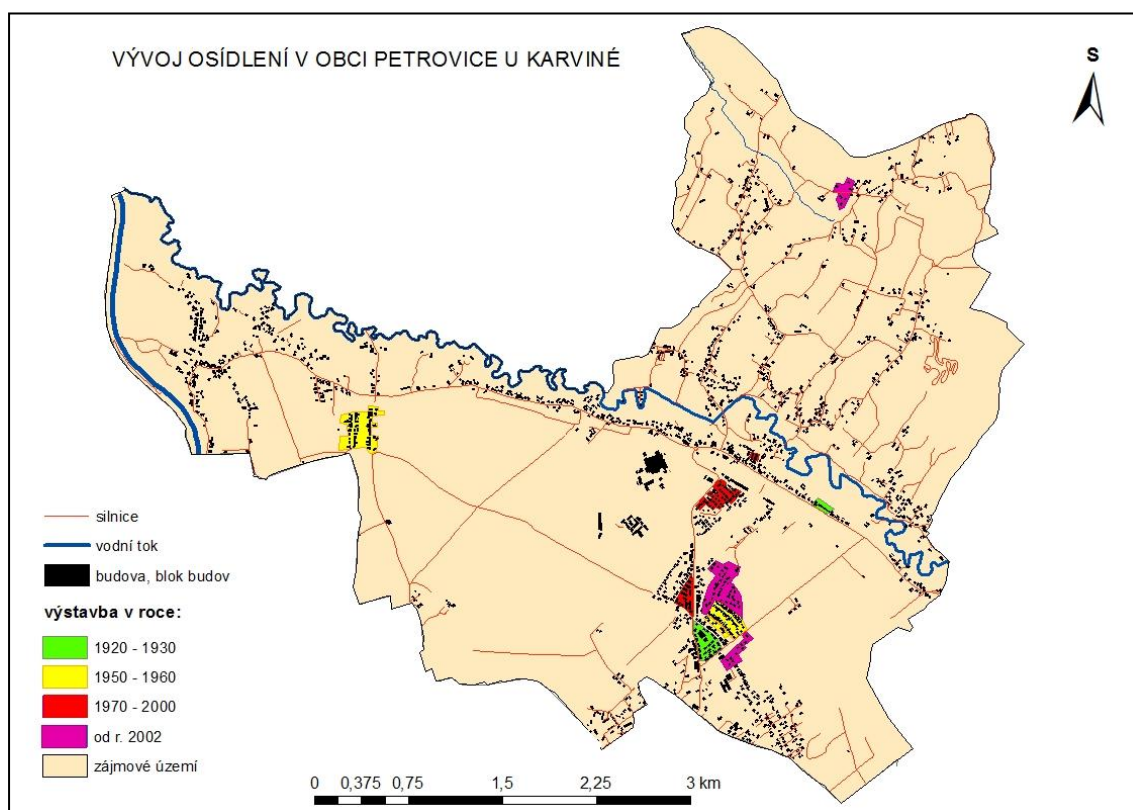
(zdroje: ČSÚ – SLDB 2001, 2011, vlastní zpracování)

Sídelní struktura

Charakteristickou zástavbu dříve výlučně zemědělské obce tvořily statky a zemědělské usedlosti soukromých rolníků a neuspořádaně umístěné malé rodinné domky se stodolami a chlévy pro domácí dobytek a zvířata. Přistěhovalectví do průmyslově se rozvíjejícího regionu od poloviny 19. století způsobuje nárůst výstavby nových obydlí v závislosti s přírůstkem počtu obyvatel v zájmovém území. I přesto si Petrovice u K. zachovávají ráz nesouvislé rozptýlené sídelní zástavby, která je situována většinou podél silnic a ulic.

Výstavba sídel probíhala a probíhá až na pár výjimek většinou rozptýleně. Na začátku 20. let 20. století byla mezi dnešní Základní Školou v Dolních Marklovicích a restaurací u Jakuba vystavěna dělnická kolonie (Příloha č. 16 – obr. 22) pro

zaměstnance Fryštátských železáren⁴⁷. Osada čítá 20 domů o dvou až třech bytech. Nyní také tři z nich plní funkci domů s pečovatelskou službou, které poskytují 20 bytů pro seniory. V letech 1926 – 1930 byly u hlavní silnice v Dolních Marklovicích postaveny činžovní obytné domy se 150 byty pro zaměstnance železniční stanice. Na mapě vývoje osídlení na obr. 27 jsou spolu s dělnickou osadou zakresleny zelenou barvou. Šlo tehdy o cílené osídlování oblasti českými obyvateli.

Obr. 27: Vývoj osídlení v obci Petrovice u Karviné od roku 1920 do roku 2012 (vlastní mapování)
(zdroje: Arc ČR ESRI I; ČÚZK; OÚ Petrovice u K., vlastní zpracování v ArcGis 9.3)

V okolí ZŠ Dolní Marklovice bylo kolem roku 1950 vybudováno okolo 60 řadových rodinných domů. Přibližně 40 obydlí bylo mezi léty 1950 – 1960 vystaveno v místní části Závady Na hůrkách. Tyto dvě lokality mají v mapě žlutou barvu.

V roce 1964 bylo v oblasti nad nádražním vyvlastněno 5 ha půdy a rozparcelováno na stavební místa. Na staveništi tzv. Petrovice-Jih probíhaly stavební práce do devadesátých let. Asi třináct bytů v řadových domech vzniklo v místní části

⁴⁷ později přejmenovány na známý podnik Jákl Karviná, a.s. a od roku 2006 ArcelorMittal Tubular Products Karviná a.s.

Půstky na přelomu 70. a 80. let minulého století. Řadové domy se stavěly také u sv. Jana v místní části Hranice a to od roku 1984 do 1995.

Největší plochu v mapě představuje lokalita zimní důl, kde se staví od roku 2002. A od roku 2008 se budují nové rodinné domy v oblasti Na konci světa v Prstné a u Marklovické základní školy (Příloha č. 16 – obr. 23). (OÚ Petrovice u K. ú.s.)

Tab. 19: Počet domů a přírůstek domů v obci Petrovice u Karviné a jejich částech v letech 1869 – 2011

rok	počet domů					přírůstek domů				
	celkem	Petrovice	Dolní Maklovice	Závada	Prstná	celkem	Petrovice	Dolní Maklovice	Závada	Prstná
1869	357	122	107	59	69	-	-	-	-	-
1880	360	127	108	66	59	3	5	1	7	-10
1890	396	155	110	66	65	36	28	2	0	6
1900	409	153	114	74	68	13	-2	4	8	3
1910	471	197	130	76	68	62	44	16	2	0
1921	491	210	130	77	74	20	13	0	1	6
1930	572	242	143	103	84	81	32	13	26	10
1950	634	273	153	114	94	62	31	10	11	10
1961	753	-	-	-	-	119	-	-	-	-
1970	813	328	217	161	107	60	55	64	47	13
1980	898	382	228	173	115	85	54	11	12	8
1991	1085	495	256	204	130	187	113	28	31	15
2001	1183	558	271	219	135	98	63	15	15	5
2011	1 333	-	-	-	-	150	-	-	-	-

(zdroje: ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování)

Z dlouhodobého hlediska se od roku 1869 počet domů a bytů neustále zvyšoval, jak je patrné také z tab. 19. Z tohoto přehledu je zřejmé, že nejvíce se buduje v části Petrovice a nejméně v Prstné. Data výstavby za jednotlivé části obce nejsou dostupné pro rok 1961 a 2011. Celkově byl největší nárůst výstavby ze sledovaných let zaznamenán v roce 1991 a nejmenší v roce 1880. Z celkového počtu obydlených bytů bylo 42,2 % postaveno v období 1946 – 1980, 18,9 % obydlí v rozmezí let 1981 – 1990 a mezi léty 1991 – 2001 to bylo 11,5 %. Při posledním sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 bylo v řešeném území evidováno 1333 domů, z toho 1290 rodinných domů (97 %), 33 bytových domů a obydleno bylo 1249 domů (94 %). Není překvapením, že v obci dominují rodinné domy a bydlí v nich 4248 obyvatel (78 %). Bytový fond představuje 1837 bytů, v rodinných domech je to 1618 bytů (88 %) a v bytových

domech 208 bytů (11 %), obydlených bytů je 1647 (90 %). (ČSÚ 2006; ČSÚ – SLDB 2011)

Do nedávné doby byla tendence výstavby domovního fondu rostoucí, vrcholu dosáhla v roce 2008, kdy bylo zkolaudováno 27 nových domů. V důsledku ekonomické krize je dnes tento trend opačný a tak bylo za rok 2012 dokončeno pouze 9 domů. (OÚ Petrovice u Karviné, ú.s.)

8.2 Základní ekonomická charakteristika

Ekonomickou charakteristiku zájmového území tvoří zemědělská tradice a rozvíjející se podnikatelská činnost. V minulosti měla velký význam zdejší Larisch-Mönnichova továrna na sodu založená v roce 1852. Vedle sody vyráběla i kyselinu sírovou, solnou, dusičnou, kyanovodíkovou, louh sodný a mýdlo. Po 47 let se výroba zaměřila zejména na umělá hnojiva a v provozu byla továrna až do roku 1958. (Hajzlerová, I., 2002) V současné době bylo na území Petrovic u Karviné k roku 2011 registrováno 867 podnikatelských subjektů, z nichž 688 jsou fyzické osoby a jejichž činnost převažuje v odvětví obchodu a poté v průmyslové výrobě (www.risy.cz). Průmyslový region nabízí pracovní příležitosti v rámci uhelných dolů ostravsko-karvinského revíru a na něj navazující hutní a strojírenské podniky. Dominantní průmyslová výroba v regionu utlumila postavení služeb, avšak nyní dochází k jejich rozvoji, to dokládá také skutečnost, že 47,7 % obyvatel je zaměstnáno v terciéru (ČSÚ – SLDB 2011).

Zemědělská výroba má v Petrovicích u Karviné dlouhou tradici, neboť se jedná o zemědělsky orientovanou vesnici. Půda zde byla dosti úrodná a hospodářské dvory pěstovaly hlavně brambory, zelí a také všechny obiloviny, cukrovku, řepku, len, krmnou řepu a chovaly vepřový dobytek a skot. Po konfiskaci v roce 1948 připadly soukromé hospodářství a pozemky státu a byly zřízen státní statek v Petrovicích a JZD v Dolních Marklovicích a v Zavadě. Transformace zemědělství a stávajících subjektů proběhla po roce 1989. V současné době tvoří 62,6 % rozlohy obce zemědělská půda a 45,8 % z celkové výměry zájmového území je půda orná a převyšuje tak celorepublikový průměr (ČSÚ 2012). Na zemědělské půdě zde hospodaří 3 zemědělské podniky. V Zavadě podniká v rostlinné i živočišné výrobě pan Petr Kondziolka od roku 1993. Na jeho farmě pracuje 11 zaměstnanců, z toho 6 z Petrovic u Karviné. Pěstuje

řepku, pšenici, jarní sladovnický ječmen, silážní kukuřici, chová kuřice, hovězí dobytek a koně, o které se stará zdejší jezdecký oddíl Olza. Rostlinné výrobě, jejím zpracováním a prodejem se věnuje od roku 1993 firma ZE-FA, s.r.o. (Příloha č. 16 – obr. 24) situovaná v části Petrovice. Zaměstnává 6 pracovníků, z toho 4 jsou Petrovičané. Produkuje ozimou, jarní pšenici, ozimý a jarní ječmen, oves, řepku ozimou, mák, cukrovku a jetel nachový. Rodinná farma Jana Válka v Dolních Marklovicích pěstuje řepku ozimou, pšenici potravinářskou a kukuřici na zrno. (kronika obce Petrovice u Karviné)

V místě bývalé továrny na sodu vyrábí od roku 1998 belgická firma Bekaert, s.r.o (Příloha č. 16 – obr. 25) ocelová vlákna sloužící jako výztuž betonu a zaměstnává 92 pracovníků. Skladovací objekty dřívějšího uživatele agrotechnického areálu EQUUS, s.r.o. od roku 2011 využívá firma Salt Agro a.s. (Příloha č. 16 – obr. 26) a nabízí zde k prodeji hnojiva, soli posypové, krmné, jodované, nejodované, solné tablety, solné lízy a jiné. Provozováním, prodejem, pronájmem a servisem nápojových automatů se zabývá Lumo plus s.r.o. (Příloha č. 16 – obr. 27), která má okolo 10 zaměstnanců. SIMANDL, spol. s r.o. (Příloha č. 16 – obr. 28) se specializuje na výrobu a balení instantních potravinových směsí, především instantní náhrady smetany, cappuccin a instantní kávy. V Dolních Marklovicích má svou výrobní od roku 2004 a zaměstnává okolo 20 pracovníků. Pila Petrovice vyrábí a prodává stavební a stolařské řezivo od roku 2008. V Prstné funguje od roku 1993 pískovna pana Vladislava Durczoka, která těží a prodává písek, štěrk a jíl. Firma VAPOS MORAVA s.r.o. se v Prstné od roku 1999 věnuje pěstování a sběru hub. Dále v Petrovicích u Karviné působí prodejna stavebního materiálu (Příloha č. 16 – obr. 29), čerpací stanice pohonných hmot, Petrovická pálenice (Příloha č. 16 – obr. 30), Petrovická stavební spol. s.r.o a funguje zde několik opravárenských a řemeslných dílen. (www.hbi.cz)

Středem obce po celé její délce prochází Severní dráha Ferdinandova, která byla spolu s železniční stanicí vystavěna v roce 1855. Dnes se jedná o trasu transevropského multimodálního dopravního koridoru Katowice – Petrovice u Karviné – Ostrava – Břeclav – Vídeň na II. tranzitním železničním koridoru a Petrovice u Karviné tak plní funkci železničního uzlu se státním hraničním přechodem. Kromě železniční stanice Petrovice u Karviné (Příloha č. 16 – obr. 31) je na trati směrem na Dětmárovice ještě železniční zastávka Závada nad Olší (Příloha č. 16 – obr. 32). Při výstavbě železnice

bylo nutné přizpůsobit výškové poměry této stavbě, a proto v území vznikly dopravní průkopy, násypy, odkopy, zářezy a tunely. Pro překonávání železničního náspu v něm byly umístěny průkopy ve formě 2 silničních (Příloha č. 16 – obr. 33), 4 pěších viaduktů a 87 m dlouhého dvojiaduktu (Příloha č. 16 – obr. 34). Jednokolejná železnice tudy vedla do roku 1888, kdy k jednokolejce přibyla kolej druhá. Rozšiřování kolejiště bylo započato 14. října roku 1920 v souvislosti s rostoucím významem této tratě. Avšak na konci druhé světové války Němci na svém ústupu zničili nádraží, rozbili výhybky, kolejnice a proto nebyla sjízdná žádná kolej. Okamžitě po osvobození ruskými vojáky byla organizována obnova a výstavba kolejiště. Nová nádražní budova byla dána do provozu roku 1950. (Hajzlerová, I., 2002) V roce 2001 došlo k rekonstrukci, modernizaci za účelem zajištění kvalitních mezinárodních spojení a zvýšení traťové rychlosti. Na úseku v části Závady byla umístěna protihluková stěna a rodinným domům v blízkosti železnice byly vyměněny okna za umělohmotná. Po celé délce zájmového území je také navrhována vysokorychlostní trať. Hromadnou dopravu kromě železniční zajišťuje autobusová příměstská doprava.

Tab. 20: Silnice procházející Petovicemi u Karviné

označení	název silnice	trasa komunikace
II/475	Havířov - Horní Suchá - Karviná - Dolní Marklovice, st. hranice	Havířov - Horní Suchá - Karviná, Darkov - Dolní Marklovice
III/4688	Petrovice u Karviné	Dolní Marklovice - Petrovice - Prstná
III/46810	Koukolná - Závada - Petrovice u K.	Dětmarovice - Koukolná - Petrovice u Karviné
III/46811	Závada - st. hranice	Petrovice u Karviné - Závada
III/4753	Petrovice - D. Marklovice - st. hranice	Petrovice u Karviné - Dolní Marklovice

(zdroje: UAP SO Karviná 2012, vlastní zpracování)

Petovicemi u Karviné prochází dvojproudá komunikace II. třídy krajského významu s průměrným dopravním zatížením v rozmezí 4400 – 7050 vozidel/24 hod., která vede z Havířova přes Horní Suchou a Karvinou do Dolních Marklovic. Dále čtyři silnice III. třídy, jež jsou uvedeny v tab. 20. Silnice III/4689 je vedena katastrálním územím Dolní Marklovice, Petrovice u Karviné, Prstná a zpět do Dolních Marklovic. Jako všechny komunikace III. třídy je i tato dvoupruhová s průměrným dopravním zatížením mezi 1 500 – 2 850 vozidel/24 hod.. Silnice III/46810 z Koukolné do Petrovic u K. má průměrné dopravní zatížení v rozpětí 1300 – 2900 vozidel/24 hod.. Příjezdovou komunikaci k bývalému hraničnímu přechodu Závada – Golkowice III/46811 průměrně projíždí 1100 vozidel/24 hod.. A silnice III/4753 k bývalému hraničnímu přechodu Dolní Marklovice – Marklowice Górne je průměrně zatížena 3550 vozidly/24 hod..

(UAP SO Karviná 2012) Kromě zmíněných dopravních cest se v území nachází komunikace místní a účelové. Řeku Petruvku překonávají 4 silniční mosty a 2 lávky pro pěší a ve středu Petrovic byl v roce 2002 vybudován kruhový objezd.

Možnosti dalšího rozvoje obcí výrazným způsobem ovlivňuje jejich základní vybavenost, úroveň **služeb a občanské vybavenosti** je v Petrovicích u Karviné na velmi dobré úrovni.

Žáky a studenty vzdělává Základní škola a Mateřská škola Petrovice u Karviné, tento nově utvořený právní subjekt vznikl v roce 2003. Jeho součástí jsou Základní (nižší stupeň 1.-5. ročník) (Příloha č. 16 – obr. 36) a Mateřská škola (Příloha č. 16 – obr. 37), školní družina, školní jídelna v Dolních Marklovicích, Základní škola (nižší stupeň 1.-5. ročník) (Příloha č. 16 – obr. 39), Mateřská škola a školní družina v Závadě, Základní (vyšší stupeň 1.-9. ročník) (Příloha č. 16 – obr. 28) a Mateřská škola, školní družina a školní jídelna v Petrovicích. Zároveň je v budově petrovické základní školy odloučené pracoviště Základní umělecké školy v Karviné. Dalším vzdělávacím ústavem je Vyšší odborná a střední škola Dakol o.p.s., střední odborné učiliště Dakol s.r.o. (Příloha č. 16 – obr. 40), který mimo vyjmenované nabízí také nástavbové, dálkové a celoživotní vzdělávání.

O zdraví místních obyvatel se stará samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé, samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost a dvě samostatná ordinace praktického lékaře stomatologa. V budově zdravotního střediska (Příloha č. 16 – obr. 41) sídlí kromě ordinací obvodních lékařů a stomatologa také Petrovická lékárna.

Sociální služby zařizuje a financuje ze svého rozpočtu obec Petrovice u Karviné. Pečovatelské služby jsou poskytovány v domech s pečovatelskou službou (Příloha č. 16 – obr. 42) v Dolních Marklovicích č. p. 144, 145, 146 a také v rámci pečovatelské terénní sociální služby mimo tyto domy v domácnostech osob. Tyto služby, včetně rozvozu obědů, jsou určeny občanům, kteří si z důvodu snížené soběstačnosti nemohou uvedený úkon zajistit. Azylové ubytování pro ženy s dětmi, které se ocitly v tísní a poskytování poradenství a konzultací nabízí Středisko slezské diakonie Sára (Příloha č. 16 – obr. 43).

Kulturní a sportovní vyžití umožňuje velké množství společenských a kulturních akcí, veřejná knihovna a zařízení tělovýchovná a sportovní. Mimo 3 školních tělocvičen jsou na území obce využívána 2 fotbalová hřiště Tělovýchovné jednoty LOKOMOTIVA Závada a Tělovýchovné jednoty INTERNACIONÁL Petrovice

(Příloha č. 16 – obr. 44), u kterého je antukové hřiště určené pro tenis a nohejbal. Hotel Dakol nabízí k dispozici golfové hřiště, multifunkční hřiště s umělým povrchem schopné celoročního provozu, bowlingové dráhy a krytý bazén s vířivkou a saunou. Motokrosovými závody evropského a celorepublikového významu je proslulá Petrovická kotlina (Příloha č. 16 – obr. 45). Park pro cyklo - freestylové ježdění vznikl v bývalém areálu letního koupaliště (Příloha č. 16 – obr. 46). Za zmínku také stojí mnoho místních organizací a spolků: PZKO⁴⁸ Petrovice, PZKO Dolní Marklovice, Základní organizace Českého svazu žen Petrovice, Klub důchodců Petrovice, Sbor dobrovolných hasičů Závada, Sbor dobrovolných hasičů Dolní Marklovice, Tělovýchovná jednota LOKOMOTIVA Závada, Tělovýchovná jednota INTERNACIONÁL Petrovice, Automotoklub Petrovice, Český rybářský svaz, místní organizace Karviná, Kynologický klub Petrovice, Honební společenstvo Petrovice, Z.F.K. Petrovice, BMX Petrovice.

Kategorii pohostinství zastupuje okolo 15 restauračních zařízení (Příloha č. 16 – obr. 50). Obchodní síť tvoří přibližně 7 prodejen potravin nebo smíšeného zboží (Příloha č. 16 – obr. 48, 49), dále květinářství, drogerie a stavebniny (Příloha č. 16 – obr. 29).

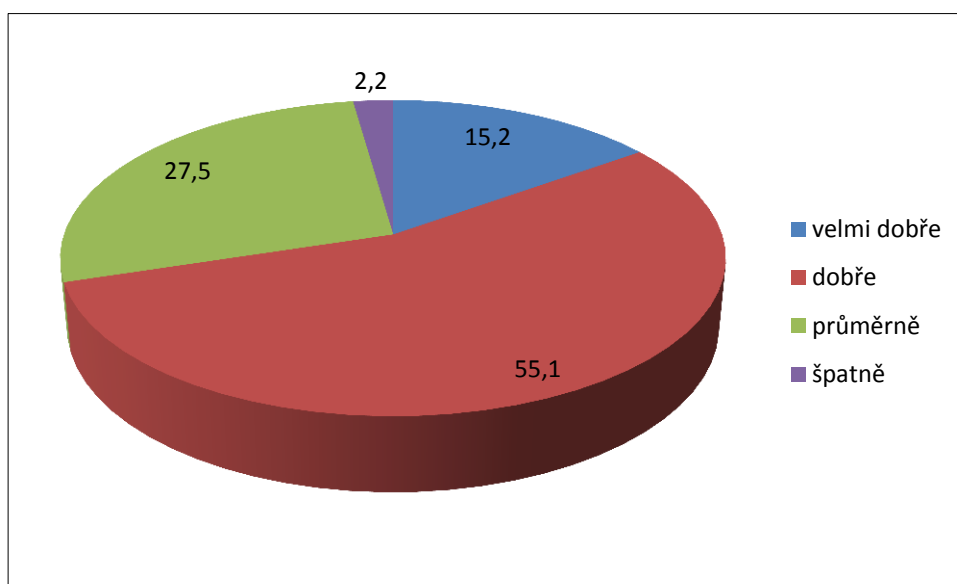
Nachází se zde také pošta (Příloha č. 16 – obr. 47), dvě hasičské zbrojnice (Příloha č. 16 – obr. 51), policejní služebna, čerpací stanice pohonných hmot a 2 hřbitovy. Hřbitov u kostela Nanebevstoupení Páně v Dolních Marklovicích má rozlohu 1770 m² a hřbitov u kostela sv. Martina v Petrovicích se rozkládá na ploše 8130 m².

K živému **cestovnímu ruchu** v zájmovém území, přispívají cyklistické stezky, které obcí procházejí. Nová cyklostezka včetně odpočívadel, oddechového areálu a zázemí pro cyklisty u prstenské hájenky byly zbudovány v roce 2009 v rámci česko-polské příhraniční spolupráce mezi Gódomem, Zebrzydowicemi a Petrovicemi u Karviné. Zázemí pro cestovní ruch poskytují četná restaurační a ubytovací zařízení včetně wellness a sportovního vyžití. Ubytování poskytuje Hotelový dům (Příloha č. 16 – obr. 52) v Dolních Marklovicích, který je však určen především přechodným pracovníkům OKD, a.s., Dolu ČSA, zejména občanům Polské republiky. Tři hvězdičkový Hotel Dakol (Příloha č. 16 – obr. 45) nabízí kromě 14 pokojů wellness areál, golfové a víceúčelové hřiště. Turisty lákají především již zmíněné kulturní a

⁴⁸ *Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Republice Czeskiej* = Polský svaz kulturně osvětový v České republice, jedná se o kulturní spolek, jehož cílem je zachování etnické identity Poláků v Česku

historické památky, především dřevěný kostel Nanebevstoupení Páně a lovecký zámek (Příloha č. 16 – obr. 54) z konce 18. století vystavěný tehdejším majitelem Prstné, Vojtěchem Gusnnarem. Okolí empírového zámku bylo v 18. století upraveno na anglický přírodně krajinářský park. Petrovice u Karviné jsou známy také každoročním pořádáním Petrovické kotliny – mezinárodního mistrovství ČR v motokrosu, konají se zde také závody evropského charakteru, jež rovněž lákají nemalé množství turistů.

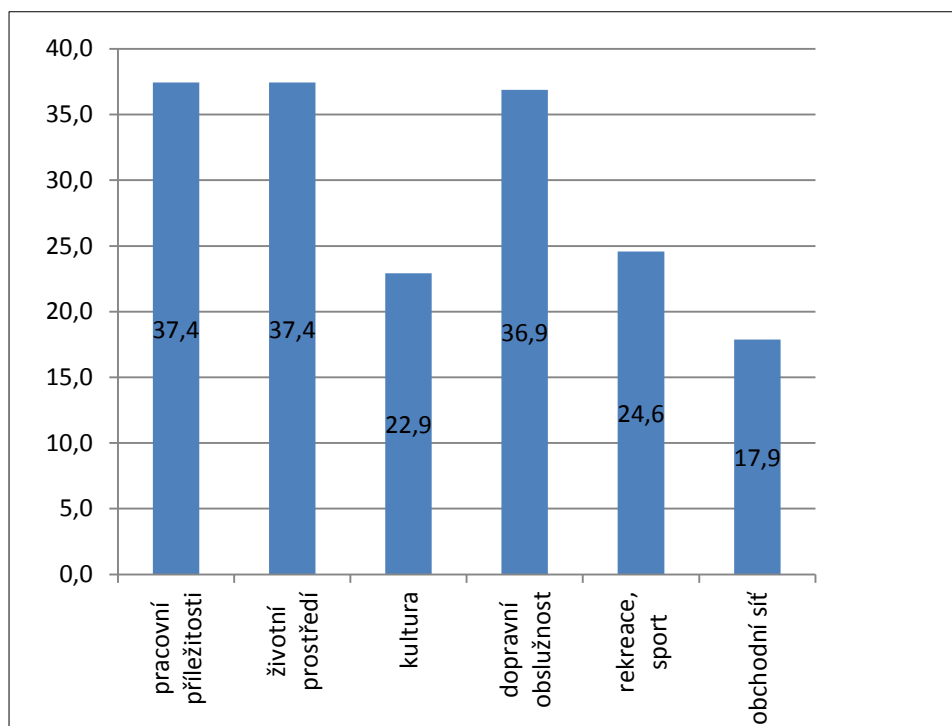
Vlastní dotazníkové šetření mimo jiné zjišťovalo kvalitu života v obci a případná navrhovaná zlepšení. Výsledky jsou více než uspokojivé, neboť je s životem v Petrovicích u Karviné spokojeno 70,3 % respondentů na úrovni velmi dobře a dobře. Pouhé 2,2 % hodnotí žití v zájmovém území jako špatné. Variantu *velmi špatné* ne zvolil nikdo. Dle výsledných hodnot jsou nejvíce spokojeni obyvatelé Závady, 19,2 % považuje život v obci jako velice dobrý a 76,9 % jako dobrý, odpověď *špatný* a *velmi špatný* se neobjevila.

Obr. 28: Otázka č. 24: Jak hodnotíte život v obci.

U následující otázky měli respondenti možnost výběru z více odpovědí, proto graf na obr. 28 znázorňuje procentuální výsledky, které součtem netvoří 100 %. Vděční by byli za zlepšení situace především v rámci pracovních příležitostí, životního prostředí a dopravní obslužnosti. Díky vysoké nezaměstnanosti a špatné kvalitě ovzduší ve zdejším regionu nejsou výsledky překvapivé. Dopravní obslužnost zhoršuje malá

frekvence příměstské hromadné dopravy. Autobusy dopravují cestující z řešeného území do 5 km vzdálené Karviné a zpět často pouze jednou za hodinu.

Obr. 29: Otázka č. 25: Pokud navrhujete zlepšení, v jaké oblasti?

9. Obec Petrovice u Karviné a vazby s Polskem

Petrovice u Karviné jsou hraniční obcí, která je ze dvou třetin obklopena územím Polské republiky, konkrétně sousedí s obcemi: Godów, Jastrzombie – Zdrój a Zebrzydowice. Dle kroniky obce Petrovice u Karviné probíhala v roce 1956 úprava hranic, jelikož do té doby nebylo vytyčení jednotné zvláště v úseku, kde státní hranici tvoří řeka Petrůvka. Proto měl armádní oddíl za úkol zaměřit hranici novou (nyní je vedena středem koryta řeky). V hraničním pásmu se nacházejí pozůstatky hraničního oplocení v podobě betonových sloupků, na nichž byl natažen ostnatý drát (Příl. č. 16 – obr. 56). Pohraničí hlídaly také dvě hraniční věže situované v Prstné a v Dolních Marklovicích. Zatímco věž v Prstné nestojí již 25 let, v Marklovicích byla kovová konstrukce s dřevěným posemem rozebrána v souvislosti se vstupem České a Polské republiky do EU.

Vedle železničního hraničního přechodu Petrovice u Karviné - Zebrzydowice na II. tranzitním železničním koridoru Břeclav – Petrovice u Karviné – Warszawa jsou zde ještě dva silniční přechody Dolní Marklovice - Marklowice Górne a Závada - Golkowice. Celní úřad s označením II. kategorie v Petrovicích vznikl 10. srpna 1920. Tato celní pobočka Petrovice i podřízené celní referáty v Zavadě a Dolních Marklovích skončily svou činnost k 21. prosinci 2007. V roce 2003 proběhlo jednání zástupců měst a obcí Jastrzembie, Godówa, Gołkowic a Petrovic u Karviné o vzniku nových hraničních přechodů na turistických stezkách. 22. července 2005 byl slavnostně otevřen hraniční přechod Petrovice u Karviné – Skrbeńsko a v souvislosti se vznikem cyklostezky byl v roce 2009 uveden do provozu přechod Petrovice u Karviné – Kempy – Jastrzembie Ruptawa.

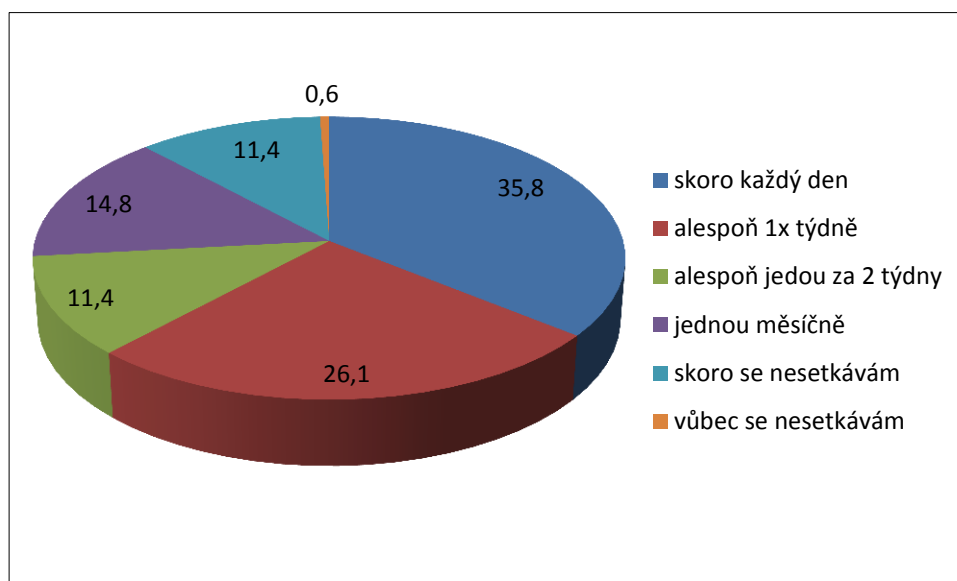
Ve druhé polovině 19. století se začaly v Petrovicích u Karviné zakládat polské spolky, zpočátku především kulturně-osvětového charakteru. Ke zvyšování spolkových aktivit mezi místními obyvateli dochází zejména v 80. letech 19. století, nově vzniklé spolky jsou ovlivněny především šířením národních myšlenek a podporou národního cítění svých členů. (Jurčíková, S., 2011) V současné době v obci působí organizace Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w Republice Czeskiej⁴⁹, konkrétně PZKO Petrovice a PZKO Marklovice, které vznikly v říjnu roku 1947 (Jadwiga Karolczyk ú.s.). Cílem tohoto občanského sdružení je zachování identity původních obyvatel Těšínského Slezska prostřednictvím podpory místních tradic, polské kultury a šíření vzdělání v polském jazyce. (www.pzko.cz)

Počátek úzké spolupráce mezi sousedními obcemi Petrovice u Karviné a gminou Godów má své kořeny v roce 1995, kdy byla 16. září podepsána dohoda o spolupráci mezi těmito příhraničními obcemi. V rámci spolupráce byl kladen důraz na prohloubení vztahů mezi obcemi i občany i po stránce kulturní, společenské nebo sportovní. Vzniklo tak mnoho společných akcí. Zapojením České republiky a Polska do struktur Evropské unie a do Schengenského prostoru se objevily nové finanční prostředky pro další rozvoj vzájemné spolupráce z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Oběma obcím se tak podařilo vytvořit několik zajímavých velkých společných projektů. Projekt obcí Godówa, Petrovic u Karviné a Zebrzydowic *Na kole k susedům* realizovaný v roce 2009 byl spolufinancován Evropským rozvojovým dotačním fondem. V těchto třech partnerských obcích byla vybudována cyklostezka, odpočívadla, dětská hřiště,

⁴⁹ V české verzi Polský kulturně-osvětový svaz v České republice

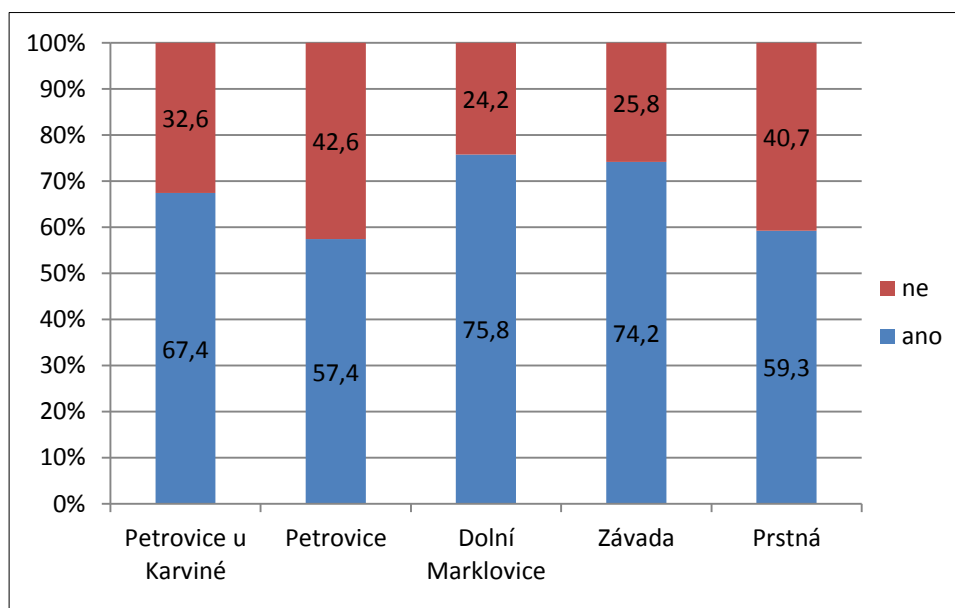
skatepark, lezecká stěna, nízká lanová překážková dráha či veřejně dostupné koupaliště s vodními atrakcemi. Z operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 - 2013, Fondu mikroprojektů Euroregionu Těšínské Slezsko – Śląsk Cieszyński byl v roce 2010 spolufinancován projekt *Společně – Razem*, který měl za cíl rozšířit spolupráci místních společenství a zahrnoval např. hasičskou soutěž, mezinárodní den dětí a poznávací zájezdy. V rámci projektu *Společně – Razem II.* byly v roce 2011 uspořádány fotbalové turnaje, mezinárodní soutěž v požárním sportu, soutěž ve skoku vysokém ZŠ a MŠ Petrovice u K., mezinárodní řezbářský plenér a zájezd seniorů. Spolupráce Petrovic u K. a Godowa pokračovala i v následujícím roce 2012. Projekt *Kultura i sport nas sblíža – Kultura a sport nás sblízuje* volně navazuje na projekty předchozí a pod jeho záštitou byl organizován mezinárodní malířský plenér, 18. obecní slavnost, vydání kalendáře pro rok 2013, rozsvícení vánočního stromu a vítání nového roku na hranici 31. prosince 2012. Vzhledem k úspěšnosti uvedeného projektu bylo pro rok 2013 připraveno ve spolupráci s partnerskou obcí Godów jeho pokračování v podobě projektu *Kultura i sport nas sblíža II. – Kultura a sport nás sblízuje II.* Obec pro rok 2013 získala z fondu částku ve výši 495 000 Kč, ze které budou spolufinancovány například tradiční akce, ale také bude vybudována venkovní posilovna v parčíku u zdravotního střediska. (www.petroviceuk.cz)

Česko – polské vztahy byly hlavním zjišťovaným tématem anketárního šetření, které v zájmovém území probíhalo.

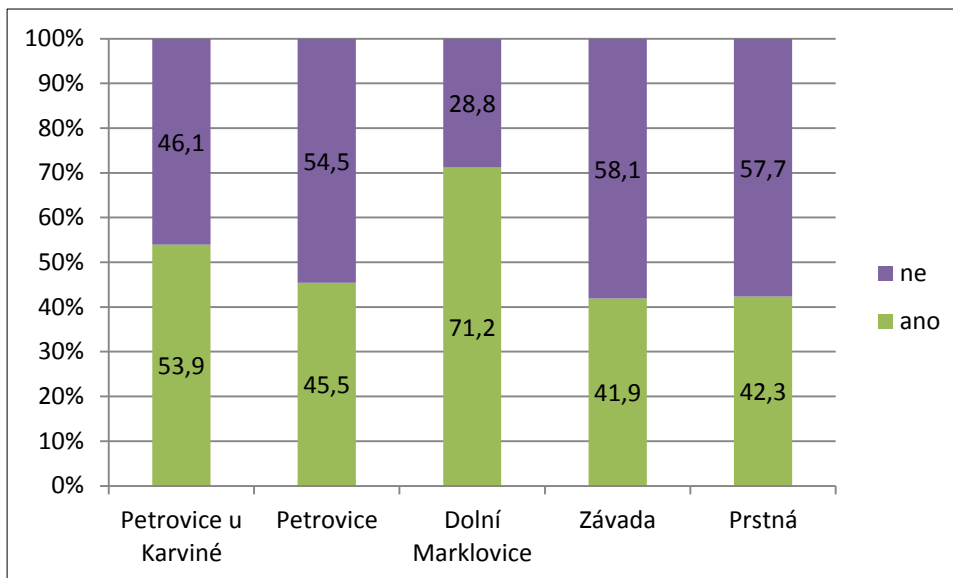
Obr. 30: Otázka č. 9: Jak často se setkáváte s Poláky?

Petrovice u Karviné jsou obcí příhraniční a tak je kontakt místních obyvatel s obyvateli polské republiky samozřejmostí, ve většině případů k němu dochází každodenně či alespoň jednou za týden. Skoro nebo vůbec se s Poláky neseťkává pouhých 12 % dotázaných. Nejméně se s Poláky setkávají obyvatelé Prstné, to je dáno velkým počtem přistěhovalých, zalesněným příhraničním územím a chybějícím silničním hraničním přechodem.

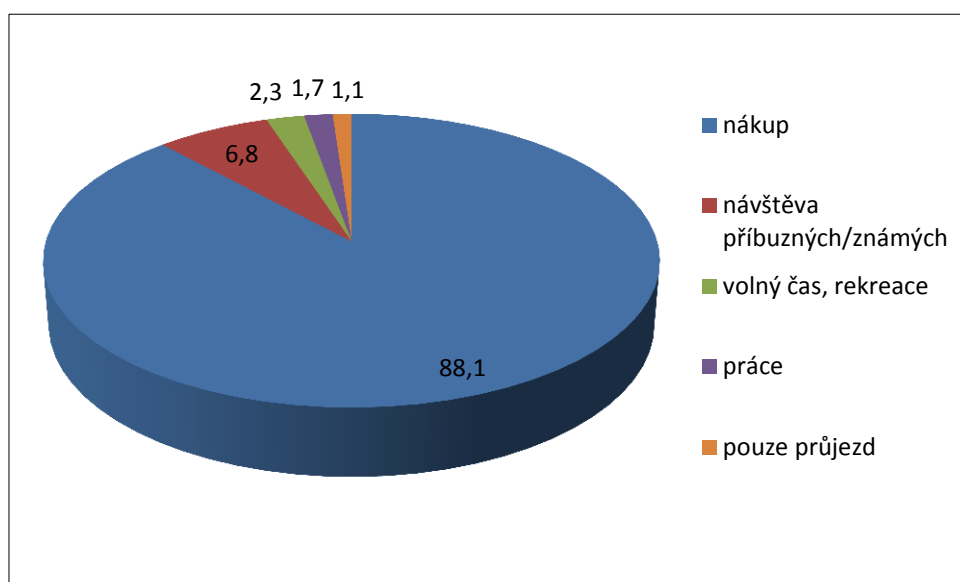
Obr. 31: Otázka č. 10: Máte v Polsku známé/přátele?

Podle grafů na obrázcích č. 31 a 32 dotazníkové šetření ukázalo, že velké množství respondentů má za hranicemi známé, přátele a příbuzné. Průměrně má v Polsku 67,4 % dotazovaných občanů přátele a 53,9 % příbuzenstvo. Rodinu a kamarády mají v Polsku nejvíce respondenti z Dolních Marklovice. V ostatních částech obce se tyto dva sledované jevy různí. Příkladem je Závada, která vykazuje hned po Marklovcích největší počet polských přátel, zatímco rodinné příslušníky má v Polsku jen 41,9 % těchto dotazovaných.

Obr. 32: Otázka č. 11: Máte v Polsku příbuzné?

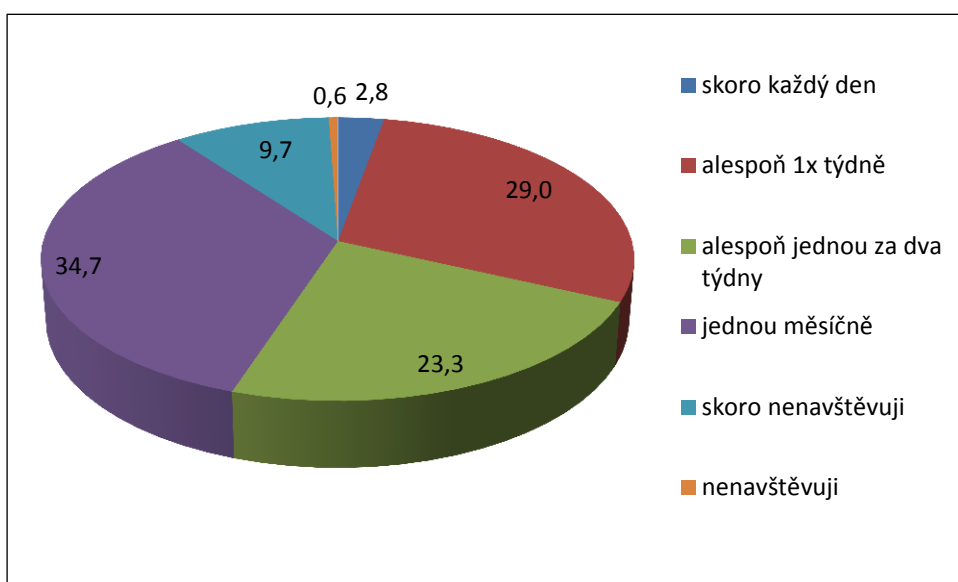
I přes neustále se objevující závadné potraviny polského původu, drtivá většina Petrovičanů, jež se zúčastnilo dotazníkové šetření, navštěvuje polskou republiku za účelem nákupu jídla a problematiku vadných potravin považují za propagandu. K nákupu v Polsku lákají příznivé ceny, v některých případech kvalitnější zboží, větší výběr a jiné druhy výrobků, které na trhu v České republice chybí. Respondenti za hranicemi nakupují především levnější benzín, potraviny, květiny a textil.

Obr. 33: Otázka č. 12: Jaký je nejčastější důvod vašich cest do Polska?

Úspěch má v obci také pojízdná prodejna polských potravin, kterou provozují Poláci. Ačkoli u této otázky mohli zúčastnění zvolit pouze jednu možnost, mnoho z nich zároveň uvedlo návštěvu příbuzných/známých nebo volný čas/rekreace. Podíl cest do Polska s cílem návštěvy známých a příbuzných je vyšší u obyvatel Závady (10,3 %). Studium není dle výsledků příčinou putování do sousedního státu ani v jednom případě.

Výšečový graf na obr. 34 prezentuje výsledky otázky č. 13 ohledně frekvence cest směřovaných do Polska. Jednou měsíčně navštěvuje polskou republiku nejvíce respondentů, 29 % tam jezdí alespoň jednou za týden. Jednou za dva týdny cestuje do sousední země 23,3 % z nich. Jedna desetina obyvatel Polsko nenavštěvuje vůbec nebo skoro nenavštěvuje.

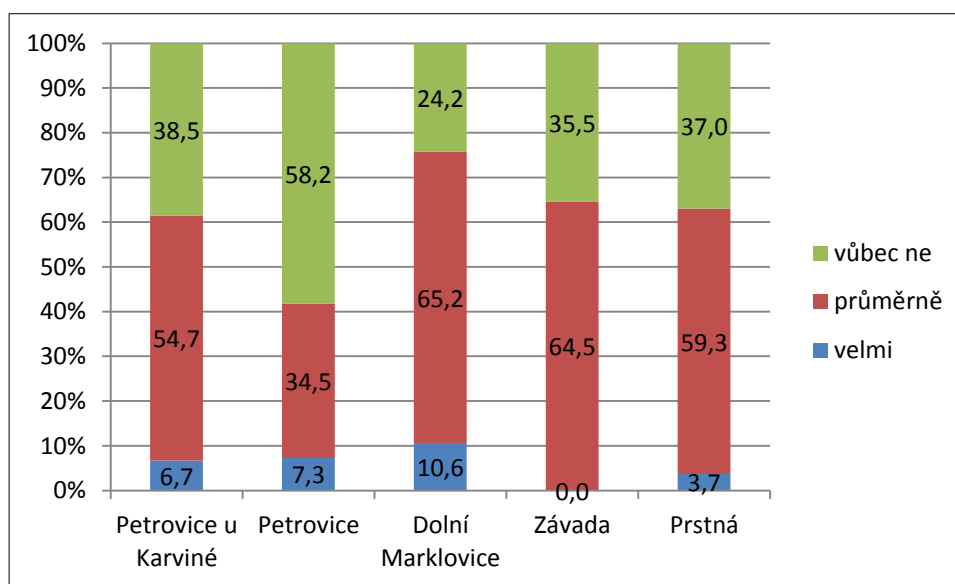
Obr. 34: Otázka č. 13: Jak často navštěvujete Polsko?

Na otázku č. 14: *Co se vám vybaví, když se řekne Polsko?* většina napsala slovo nákup, Baltské moře, souseď, benzín, příbuzní, obchodování (podnikání a kšeftování), katolický stát, dobré jídlo, hezká země. Poláky charakterizují jako příjemné, pohostinné a vlastenecké lidi. Avšak Polskou republiku mají někteří spojené také se zběsilými a bezohlednými řidiči, špatným stavem cest, horníky a alkoholem.

Pro respondenty je dle výsledků na dotaz č. 15: *Které město v Polsku byste rád/a navštívil/a?* nejatraktivnějším městem v Polské republice Kraków, Warszawa a Gdaňsk. Dalšími místy, která lákají zdejší obyvatele, jsou Sopoty, Katowice, Wrocław, Poznaň, Wieliczka známá solnými doly a oblast Mazurských jezer.

Současnou ekonomickou situaci Polské republiky hodnotí 35,6 % respondentů jako dobrou, 13,5% ji přirovnává ke stavu ekonomiky v České republice, 11,5 % vidí polskou ekonomiku ve srovnání s ČR jako lepší, 11,5% ji považuje za průměrnou a pouze 6,7 % za horší než ekonomiku českou. Pětina dotázaných současnou ekonomickou situaci v Polsku nehodnotí, neboť nesleduje tamější ekonomické dění a neorientuje se v této problematice.

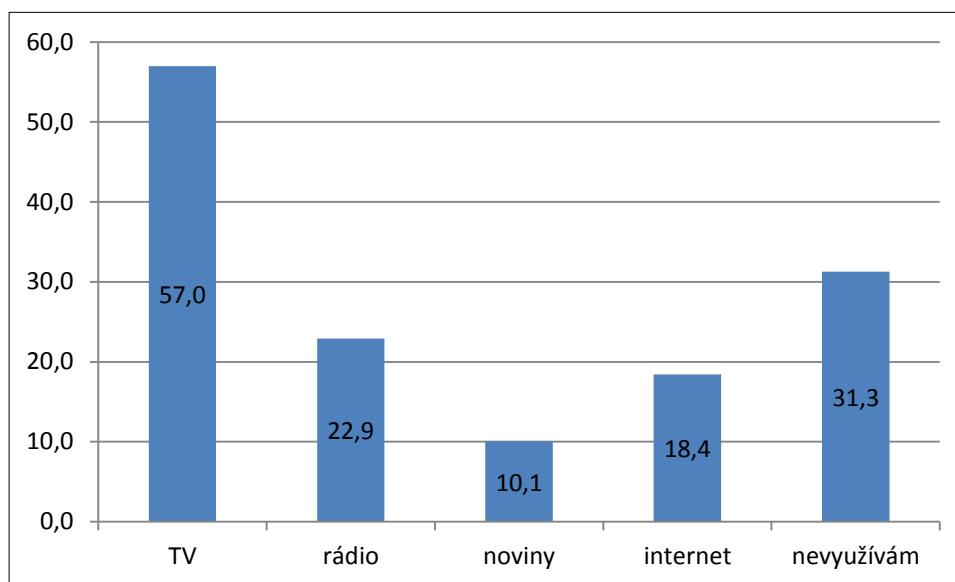
Otázka č. 17 měla za úkol zjistit, zda se respondenti zajímají o současné dění v Polsku v rovině ekonomické, politické, kulturní nebo sportovní. Obr. 35 umožňuje na grafu pozorovat, jak se mění výsledky ankety v jednotlivých částech obce a jaké hodnoty nabývají odpovědi za celou obec. Celkově se o aktuální události týkajících se sousední země velmi zajímá 6,7 % a průměrně 54,7 %. Největší zájem o dění v Polské republice mají obyvatelé Dolních Marklovic, nejmenší v části obce Petrovice, kde 58,2 % respondentů dění v Polsku vůbec nezajímá.

Obr. 35: Otázka č. 17: Zajímáte se o současné dění v Polsku (ekonomika, politika, kultura, sport)?

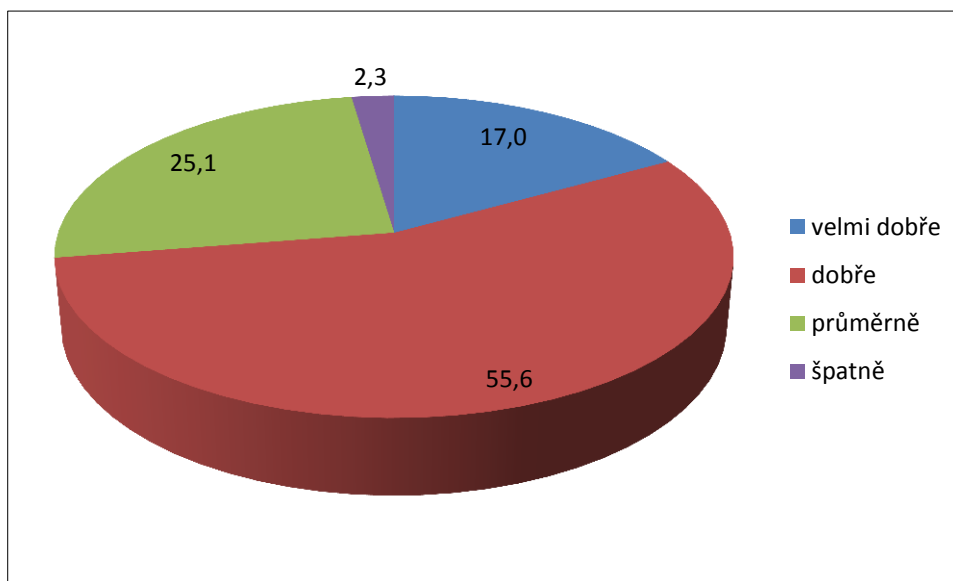
Polské média obyvatelé zájmového území využívají hojně, 31,3 % této možnosti neužívá. U této otázky měli respondenti možnost výběru z více odpovědí, proto graf na obr. 36 znázorňuje procentuální výsledky, které součtem netvoří 100 %. Nejpopulárnější stále zůstávají polské televizní kanály. Zvláště za socialismu se těšila polská televize velké oblíbenosti u obyvatel příhraničních obcí. V době, kdy vysílala pouze česká veřejnoprávní televize, byl kanál TVP1 a TVP2 svým programem mnohdy atraktivnější než televize domácí, neboť polské televizní kanály často zařazovaly do

vysílání kvalitní zahraniční filmy, jež na obrazovkách České televize chyběly. V současné době dochází k útlumu poptávky po polském tisku na úkor vzrůstající atraktivitě internetu. Nejvíce mají o polská média zájem opět Marklovičané, 71,2 % z nich sleduje polskou televizi (36,4 % rádio, 21,2 % noviny, 27,3 % internet, 18,2 % nevyužívá), 45,5 % obyvatel části obce Petrovice polská média nevyužívá (43,6 % TV, 18,2 % rádio, 3,6 % noviny, 12,7 % internet).

Obr. 36: Otázka č. 18: Jaké polské média využíváte?

72,6 % všech dotázaných hodnotí česko-polské vztahy jako velmi dobré nebo dobré, 25,1 % se jeví jako průměrné a jen 2,3 % je považuje za špatné. Možnost *velmi špatně* ne zvolil ani jeden respondent.

Obr. 37: Otázka č. 19: Jak podle Vašich zkušeností hodnotíte česko-polské vztahy?

10. Závěr

Diplomová práce je příkladem regionálně-geografické studie malé obce Petrovice u Karviné, významné zejména polohou v příhraničním regionu Těšínska, kdy součástí katastrálního území je mimo jiné důležitý železniční hraniční přechod Petrovice u Karviné – Zebrzydowice. Obec je významná i polohou v suburbánní zóně, kdy plní funkci cílové destinace pro silně urbanizovanou zónu Ostravska a je příkladem rychle se rozvíjející příměstské obce s výrazným růstem počtu obyvatel. I přesto si Petrovice u Karviné zachovávají ráz nesouvislé rozptýlené sídelní zástavby, která je situována většinou podél silnic a ulic. Poloha obce se odráží v národnostní struktuře obyvatelstva, s tím souvisí hojně užívané slezské nářečí a výskyt národnostně smíšených manželství, jejichž děti však dle výsledků anketárního šetření mají ve většině případů národnost českou, moravskou nebo slezskou. Charakteristické jsou vazby na Polskou republiku a dobré česko - polské vztahy, to dokládá také zájem respondentů o politické, ekonomické, kulturní či sportovní dění v Polsku, využívání polských médií, časté návštěvy Polské republiky a také skutečnost, že 67,4 % dotazovaných má za hranicemi přátele a 53,9 % příbuzné.

Pro provedení komplexní geografické charakteristiky území byla provedena analýza fyzicko - geografických, sociálních a ekonomických poměrů v obci Petrovice u Karviné, která vycházela z vlastního terénního výzkumu, mapování, inventarizace a vyhodnocení rizikových jevů, vodohospodářských staveb, významných krajinných prvků a současného využití ploch. Součástí práce bylo také dotazníkové šetření s místními obyvateli, zaměřené na národnostní problematiku, pracovní příležitosti, život a rizika v obci.

V současné době obec Petrovice u Karviné ohrožuje možné schválení průzkumného území Dětmárovice – Petrovice a následná otvírka tohoto ložiska černého uhlí. Dobývání uhlí metodou zplyňování by mělo za následek zhoršení kvality životního prostředí, stejně jako kvality života. V souvislosti s tím by docházelo k opačnému trendu oproti současnému stavu, a to k poklesu počtu obyvatelstva společně s prohlubováním demografických problémů a negativními socioekonomickými dopady na Karvinsku. Také je i přes některá opatření zájmové území nadále postihováno přírodními riziky v podobě povodní a negativně ovlivňuje život v obci také znečištění ovzduší zejména v zimních měsících z důvodu využívání méně hodnotných paliv. Záplavy na řece Petruvce se v současné době řeší ohrazováním protipovodňovými

zemními hrázemi a v některých místech také železobetonovými stěnami. Dle dotazníkového šetření jsou s tímto postupem nespokojeni obyvatelé Závady a Dolních Marklovic, tedy částí obce, které zvýšená hladina ohrožuje nejvíce. Ekologicky ceněná území soustavy Natura 2000 mají však i přes svůj velký význam a přínos také dopad nepříznivý a to na vodohospodáře, kteří jsou nuceni redukovat chov ryb ve vodních nádržích, jež se nacházejí v Evropsky významné lokalitě rozmnožiště kuňky ohnivě.

Mezi silné stránky, z nichž vyplývají příležitosti a řada možností rozvoje obce, patří atraktivní krajina, jež je součástí chráněných území v rámci ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Také velké množství zeleně a vodních ploch, unikátní ekosystémy přirozených meandrů Petrůvky, ale i četnost kulturních památek přispívá k vysoké turistické atraktivitě. Právě rybníky jsou pro tuto krajinnou strukturu typické, nachází se zde přes 25 vodních ploch, z nichž přibližně 10 se využívá pro intenzivní chov sladkovodních ryb. Rybníky, které tady mají dlouhou tradici, vznikaly ve většině případů hloubením. Orné a lesní půdy jsou nejvíce rozšířeným pokryvem a představují polovinu celkové rozlohy zájmového území.

Zdejší krajinu esteticky obohacuje četná sakrální a cerebrální architektura, která se zde vyskytuje v podobě kostelů, kaplí, kapliček, křížů, soch svatých, svatých obrázků, památníků a pomníků. V současné době dochází k rozvoji cykloturistiky díky příhraniční spolupráce a spolufinancování Evropským rozvojovým dotačním fondem. Omezené možnosti zimní rekreace by mohlo vyřešit zimní využití cyklostezek pro běžecské trasy.

Žádoucí je tedy pokračovat v úzké spolupráci s partnerskými příhraničními obcemi a efektivněji využívat programů příhraniční spolupráce a Evropských fondů k těmto účelům určených.

11. Summary

The submitted thesis explores the cadastral municipality of Petrovice u Karviné within the studies of regional geography. The aim of this thesis is to implement the fundamental analysis of physical geographical, social and economic status while at the same time focusing on the risk phenomena (floods), air pollution, the main landscape features, and the development of the settlement and the land use in the municipality. The study includes the questionnaire survey executed among local residents focusing on the issues of nationality, Czech-Polish relations, risk phenomena, job opportunities and the life in the municipality,.

The municipality Petrovice u Karviné lies in the north eastern part of the Moravian-Silesian region near the border with Poland and falls under the political district Karviná. Petrovice u Karviné consists of four parts: Petrovice, Dolní Marklovice, Závada and Prstná. The importance of the area lies mainly with its border location and the cross-border traffic (e.g. the important railway border crossing Petroviceu Karviné - Zebrzydowice). The area is also an important base for the resettlement of inhabitants from the neighboring villages and towns and for this reason it is a fast-growing suburban community with a significant population growth. Nevertheless, Petrovice u K. maintains its character of randomly scattered residential settlement, mostly concentrated along the roads and streets.

The ethnic structure of the population is reflected in the location of the municipality with 12, 8 % of inhabitants being of the Polish nationality. For its protected areas, numerous inland water bodies, and cultural sights it is a very appealing area for recreational purposes. But among the main problems are floods, which are being dealt with by building a flood control weirs, followed by air pollution and the possible approval of the exploration area Dětmarovice - Petrovice.

12. Zdroje

Prameny:

Kroniky obce Petrovice u Karviné:

1. kronika 1955 – 1975: Státní okresní archiv Karviná, Fond: Petrovice u Karviné. Inv.č. 254
2. kronika 1987 – 2002: Obecní úřad Petrovice u Karviné
3. kronika od roku 2003: v domě obecního kronikáře PhDr. Miroslava Vlčka

*Obnova rybníku v Marklovicích 1962 – 197.*Fond: MNV Petrovice u Karviné 1945 – 1990 (1991). Státní okresní archiv Karviná, Inv. č. 361, č. kart. 95.

Rybník Fojtík Petrovice – Marklovice 1982. Fond: ONV Karviná 1960 – 1990. Státní okresní archiv Karviná, Inv. č. 896, č. kart. 938.

Zřízení rybníka v Petrovicích a obnova rybníka v Dolních Marklovicích 1962. Fond: ONV Karviná 1960 – 1990. Státní okresní archiv Karviná, Inv. č. 1470, č. kart. 1440.

Nedej se. Televizní dokument. Česká televize, Praha 2004.

Literatura:

BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL, M. (2011): *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

BAŠANDA, P. (2010): *Analýza vývoje krajiny v katastrálních územích Staré Město u Karviné, Koukolná a Závada nad Olší od poloviny 19. století.* Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita v Ostravě.

BAYER, J. (1879): *Pamětihodnosti města Fryštátu.* Vídeň.

BENATZKÝ, J. (1987): *Lovecký zámeček v Prstné.* Těšínsko - vlastivědný zpravodaj. č. 1, s. 34.

BROSCH, O. (2005): *Povodí Odry.* Ostrava: Anagram.

BUKAČOVÁ, I. (2011): *Paměť krajiny. VII, Soupis drobných památek Toušovska a Uněšovska.* Mariánská Týnice: Muzeum a galerie severního Plzeňska.

CICHÁ, I. (2001): *Olza od pramene po ujście.* Český Těšín: Region Silesia 2001.

CULEK, M. a kol. (1996): *Biografické členění České republiky.* Praha: Enigma.

ČERNÝ, I. a kol.(2003): *Uhelné hornictví v Ostravsko – karvinském revíru.* Ostrava: Anagram.

DEMEK, J. a kol. (1965): *Geomorfologie českých zemí.* Praha: Československá akademie věd.

DEMEK, J.; MACKOVČIN, P. eds. (2006): *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny.* Brno: AOPAK ČR.

- GROBELNÝ, A. (1986): *K dějinám obce Závady v letech 1906-1908*. Těšínsko - vlastivědný zpravodaj. č. 1, s. 36 – 37.
- GROBELNÝ, A. (1982): *Petrovice a první povstání na Hornickém Slezsku roku 1919*. Těšínsko - vlastivědný zpravodaj. č. 2, s. 8 – 12.
- GROSS, M. (2008): *Kuřimsko: regionálně geografická studie*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- HAJNYŠ, F. (2001): *Dřevěná krása. Dřevěné kostely v Beskydech a Pobeskydí*, Ostrava: Montanex a.s..
- HAJZLEROVÁ, I. (2002): *Pohledy do Petrovic u Karviné*. Obec Petrovice u Karviné, Karviná: Zemský archiv v Opavě - Státní okresní archiv Karviná.
- HAJZLEROVÁ, I. (2005): *Petrovice u Karviné: 700 let od první písemné zmínky*. Obec Petrovice u Karviné, Karviná: Zemský archiv v Opavě - Státní okresní archiv Karviná.
- HAMPL, M., GARDAVSKÝ, V., KÜHL, K. (1989): *Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR*. Praha: Univerzita Karlova.
- HANÁKOVÁ, L. (2007): *Boskovicko: regionálně geografická studie*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- HOLEČEK, J., BINEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K., SVOBODOVÁ, H. (2009): *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Brno: GaREP Publishing.
- JAKUBCZYK, D. (2011): *Wspólne ścieżki gminy na królewskim szlaku*. Godów.
- JURÁŠKOVÁ, D. (2007): *Regionální analýzu mikroregionu Holešovska*. Diplomová práce, Fakulta ekonomicko správní, Masarykova Univerzita v Brně.
- JURČÍKOVÁ, S. (2011): *Polsko – české vztahy v kulturních spolcích v malých obcích Karvinska (80. léta 19. století – 30. léta 20. století)*. Diplomová práce, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně
- KASZPER, R., MAŁYSZ, B. (2009): *Poláci na Těšínsku*. Český Těšín: Kongres Poláků v České republice.
- KLUČÁR, M. (2012): *Návrh koncepce odkanalizování obce Petrovice u Karviné*. Bakalářská práce, Hornicko-geologická fakulta, Vysoká škola báňská – Technická univerzita v Ostravě.
- KOVALOVÁ, J. (2012): *Návrh novostavby penzionu s restaurací v Petrovicích u Karviné*. Diplomová práce, Fakulta stavební, Katedra stavebního inženýrství, škola báňská – Technická univerzita v Ostravě.
- KUČA, K. (1996): *Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku II.*. Praha: Libri.
- KUČERA, P. (2011): *Možnosti rozvoje obce Sehradice z pohledu jejích obyvatel – nástroj řízení obce*, Bakalářská práce, Ekonomicko - správní fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- KUČERA, P. (2010): *Valašsko - Kloboucko a Luhačovicko: regionálně geografická studie*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- KUKAL, Z., POŠMOURNÝ, K. (2005): *Přírodní katastrofy a rizika*. Příspěvek geologie k ochraně lidí a krajiny před přírodními katastrofami. č. 3, Praha: MŽP.

- LIŠKOVÁ, V. (2006): *Regionálně geografická studie Hlučínska*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci.
- LONDZIN, J. (1932): *Kościoly drewniane na Śląsku Cieszyńskim*, Cieszyn: Dziedzictwa blog. Jana Sarkandra.
- MANOVÁ, L. (2009): *Regionální analýza mikroregionu Vizovicko*. Diplomová práce, Fakulta managementu a ekonomiky, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- MÍČKA, M. (2010): *Multitemporální analýza vývoje krajiny v katastrálních územích Petrovice u Karviné, Prstná a Dolní Marklovice od pol. 19. stol.* Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita v Ostravě.
- MICHALSKA, M. (2001): *Male formy architektury sakralnej Zaolzia*. Český Těšín: Olza.
- MORCINKOVÁ, K. (2011): *Edukační příležitosti pro seniory v Petrovicích u Karviné*. Bakalářská práce, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci.
- MUSIL, F., PLAČEK, M., ÚLOVEC, J. (2005): *Zaniklé hrady, zámky a tvrze Čech, Moravy a Slezska po roce 1945*. Praha: Libri
- MÜLLER, A. (2011): *Drobné církevní stavby a pamětihodnosti na katastrech obcí farnosti křtinské*. Křtiny: Protis, spol. s.r.o..
- NEVĚDĚL, L. (2006): *Regionálně geografická studie Židlochovicka a Hustopečska*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- NYTRA, L. (2010): *Sledování druhového a početního zastoupení obojživelníků (Amphibia) a plazů (Reptilia) v oblasti Dolní Marklovice*. Diplomová práce, Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně.
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (1996): *Petrovický zpravodaj*. č. 4,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (1998): *Petrovický zpravodaj*. č. 4
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2000): *Petrovický zpravodaj*. č. 6,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2001): *Petrovický zpravodaj*. č. 8,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2002): *Petrovický zpravodaj*. č. 5
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2003): *Petrovický zpravodaj*. č. 1, 5
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2004): *Petrovický zpravodaj*. č. 3, 5-6,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2005): *Petrovický zpravodaj*. č. 2, 5
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2006): *Petrovický zpravodaj*. č. 2,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2007): *Petrovický zpravodaj*. č. 2, 4,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2008): *Petrovický zpravodaj*. č. 4, 5,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2009): *Petrovický zpravodaj*. č. 3,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2010): *Petrovický zpravodaj*. č. 1, 4, 5,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2011): *Petrovický zpravodaj*. č. 1, 2, 5,
- OBEC PETROVICE U KARVINÉ (2012): *Petrovický zpravodaj*. č. 1, 2,

- PAVLÍKOVÁ, J. (1986): *Státní seznam nemovitých kulturních památek okresu Karviná*. Ostrava: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě
- PICHLER, P. (2008) *Regionálně geografická analýza území správního obvodu ORP Břeclav*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Masarykova Univerzita v Brně.
- POLÁŠEK, J. (2001): *Dřevěné kostely a kaple Moravy a Slezska*, Český Těšín: Agave.
- POTŮČEK, R. (2011): *Regionálně geografická analýza Osoblažska se zaměřením na vývoj po roce 1989*. Diplomová práce, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci.
- ROZEHNALOVÁ, E., TOMÍŠKOVÁ, M. (1995): *Církevní stavby*. Brno: Ústav územního rozvoje.
- SMOLOVÁ, I.; KIRCHNER, K. (2010): *Základy antropogenní geomorfologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- SVOBODA, J. (2012): *Železniční trať Petrovice u Karviné – Karviná město - optimalizace provozu*. Bakalářská práce, Fakulta stavební, Katedra stavebního inženýrství, škola báňská – Technická univerzita v Ostravě.
- SZCZYGIELOVÁ, E. (2011): *Vybrané antropogenní tvary reliéfu v povodí Petrůvky*. Bakalářská práce, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci.
- ŠVENDOVÁ, K. (1998): *Floristický výzkum mokřadních společenstev na katastru obce Petrovice u Karviné*. Těšínsko - vlastivědný zpravodaj. č. 2, s. 29 – 33.
- ŠVENDOVÁ, K. (1994): *Zajímavé přírodní lokality okresu Karviná - Lazecká Remíza*. Těšínsko - vlastivědný zpravodaj. č. 3, s. 29.
- TOLASZ, R. a kol. (2007): *Atlas podnebí Česka: Climate atlas of Czechia*. Olomouc: Český hydrometeorologický ústav a Univerzita Palackého v Olomouci.
- TOMÁŠEK, M. (1995): *Atlas půd České Republiky*. Praha: Český geologický ústav.
- VESELSKÁ, J. (1994): *Dřevěné kostelíky v Beskydech a Pobeskydí, Frýdek - Místek*: Muzeum Beskyd ve Frýdku – Místku.
- VLČEK, V. a kol. (1984): *Zeměpisný lexikon ČR: Vodní toky a nádrže*. Praha: Academia.
- WEISSMANNOVÁ H., a kol. (2004): *Chráněná území ČR: Ostravsko*. Svazek X. Praha: AOPK ČR a EkoCentrum Brno.
- ZAPLETAL, L. (1977): *Antropogenní reliéf Československa*. Olomouc: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis.
- ZAPLETAL, L. (1968): *Geneticko-morfologická klasifikace antropogenních forem reliéfu I*. Olomouc: Acta Universitatis Palackianae Olomucensis,
- ZAPLETAL, L. (1969): *Úvod do antropogenní geomorfologie I.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Internetové zdroje:

- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-02-14].
Dostupné na: < <http://www.ochranaprirody.cz/> >
- AMK Petrovice u Karviné* [online]. © 2010 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na:
<<http://amkp.webnode.cz/>>
- Arcibiskupství pražské – sv. Jan Nepomucký* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné na:
< <http://www.apha.cz/sv-jan-nepomucky/>>
- BMX Petrovice* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
<http://www.petroviceuk.cz/bmx/index.html>>
- Česká geologická služba* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
<http://www.geology.cz/extranet>>
- Český hydrometeorologický ústav – Informace o kvalitě ovzduší v ČR* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: <
http://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/locality/pollution_locality/loc_TPEA_CZ.html>
- Český hydrometeorologický ústav – Zdroje znečištění za rok 2010 v okrese Karviná* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: <
http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/web_generator/plants/karvina_CZ.html>
- Česká společnost ornitologická – Heřmanský stav – Odra – Poolší* [online]. © 2002 - 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < http://www.birdlife.cz/index.php?a=cat.1000&spa_id=10 >
- Český statistický úřad: Historický lexikon obcí České republiky 1868 - 2005* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné na: < <https://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04> >
- Český statistický úřad: Malý lexikon obcí ČR* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné na:
< <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1302-12> >
- Český statistický úřad: MOS – městská a obecní statistika – obec Petrovice u Karviné* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-22]. Dostupné na: <
http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=599077&cislotab=MOS+ZV01 >
- Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2001* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11].
Dostupné na: < <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/599077?OpenDocument> >
- Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11].
Dostupné na: < <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!/stranka=podle-tematu&tu=30628&th=&v=&vo=null&vsuzemi=null&void=>> >
- Český statistický úřad: Statistická ročenka České republiky 2012* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < https://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/0001-12-r_2012-0300 >

- ČRS MO Karviná* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://rybarikarvina.cz/>>
- Cz-Pl* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://www.cz-pl.eu/>>
- ČÚZK: Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. © 2004-2013 [cit. 2013-03-11]. Petrovice u Karviné. Dostupné na: < <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/> >
- Euroregion Těšínské Slezsko - Śląsk Cieszyński* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://www.euregio-teschinensis.eu/#cz>>
- HBI Česká republika – on-line databáze firem* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: < <http://www.hbi.cz>>
- Historický ústav AV ČR: Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska* [online]. © 2001 - 2010 [cit. 2013-02-14]. Dostupný na: <<http://oldmaps.geolab.cz>>
- Hrady.cz – Dolní Marklovice* [online]. © 1995 - 2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <<http://www.hrady.cz/index.php?OID=2911>>
- Informační systém životního prostředí Moravskoslezského kraje. Dolní Marklovice* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: < <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/priroda/natura/evl/dolni-marklovice-1195/>>
- Informační systém životního prostředí Moravskoslezského kraje. Ptačí oblast Heřmanský stav - Odra - Poolší* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: < <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/priroda/natura/ptaci-oblasti/ptaci-oblast-hermanský-stav---odra---poolsi-1368/>>
- Integrovaný registr znečišťování* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: < <http://www.irz.cz>>
- Inter Petrovice* [online]. © 2009-2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: < <http://www.interpetrovice.cz/>>
- Krajský integrovaný program ke zlepšení kvality ovzduší Moravskoslezského kraje* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: < <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/ovzdusi/Koncepce/aktualizace-pzko-2012.pdf>>
- Kontaminovaná místa* [online]. © 2009 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://kontaminace.cenia.cz/>>
- Laboratoř geoinformatiky. Univerzita J.E. Purkyně: Prezentace starých mapových děl z území Čech, Moravy a Slezska* [online]. © 2001 - 2010 [cit. 2013-03-11]. Dostupný na: <<http://oldmaps.geolab.cz>>
- Lidové misie – duchovní obnovy celých farností* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://www.lidovemisie.cz/cs/lidove-misie/lidove-misie-mainmenu-30>>
- Metodická podpora regionálního rozvoje* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: < <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/regionalni-analyza.html>>

- Ministerství životního prostředí - Polsko si vyjednalo měkčí limity znečištění* [online]. © 2008-2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
http://www.mzp.cz/cz/articles_110712_horizont/>
- Ministerství životního prostředí – Zpráva ekologického právního servisu č. 6, podzim 2010* [online]. © 2008-2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
http://www.mzp.cz/projekty.2011/supl/e_240_priloh13.pdf>
- Natura 2000. Evropsky významné lokality* [online]. © 2006 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: <
http://www.nature.cz/natura2000-design3/web_lokality.php?cast=1805&akce=karta&id=1000069303>
- Natura 2000. Ptačí oblasti v ČR* [online]. © 2006 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: <
<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1804>>
- Obec Petrovice u Karviné* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <
<http://www.petroviceuk.cz/>>
- Pískovna Petrovice* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <
<http://www.glory.cz/piskovna/>>
- Plán péče o Evropsky významnou lokalitu CZ0813442 Dolní Marklovice na období 2012 - 2016.* [online]. © 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné na: <
http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/priroda/natura/dolni_marklovice_2010.pdf>
- Povodí Odry* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
<http://www.pod.cz/>>
- Povodí Odry – Atlas hlavních vodních toků povodí Odry* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
http://www.pod.cz/atlas_toku/petruvka.html#charaktertoku>
- PZKO* [online]. © 2010 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <
<http://pzko.cz/pzko/o-pzko.html>>
- Regionální informační servis* [online]. © 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=599077>>
- Religiózní krajina – Religion landscape* [online]. Neuvedeno [cit. 2013-03-11]]. Dostupné na: <
<http://www.religion-landscape.cz/>>
- Silnice - železnice* [online]. © 2002 - 2013 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <
<http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/modernizace-zeleznicni-site-v-ceske-republice/>>
- Situační zpráva o kvalitě ovzduší na území Moravskoslezského kraje za kalendářní rok 2011* [online]. © 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/assets/ovzdusi/Koncepce/121204_08_004_01.pdf>
- TJ Lokomotiva Petrovice* [online]. © 2010-2012 [cit. 2013-02-05]. Dostupné na: <
<http://lokomotivapetrovice.iplace.cz/>>
- Územně identifikační registr České republiky* [online]. © 1997 - 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné na: <
<http://www.uir.cz/obec/599077/Petrovice-u-Karvine>>

Mapové podklady:

Geologická mapa 1: 50 000. Česká geologická služba.

QUITT, E.: Klimatické oblasti Československa. Studia Geographica 16, GU ČSAV, Brno 1971, 73 s.

Základní mapa ČR. List 15–42–19, 15–42–23, 15–42–24. 1:10 000. Český úřad zeměměřičský a katastrální. Opava 2006.

Nepublikované materiály:

Hráz na Petruvce, Petrovice u Karviné km 9,900-11,500 etapa I. ev.č. 5619. Aktualizace dokumentace pro stavební povolení. Přerov: KLASIK – stavební společnost s. r. o., Přerov 2009.

Manipulační řád pro rybník Radecki II

MRVA, F.: Manipulační řád pro rybník Fojtík. Ostrava.

MRVA, F.: Manipulační řád pro soustavu rybníků Adamecki I. a II.. Ostrava 2007.

MRVA, F.: Manipulační řád pro rybník Radecki I.. Ostrava 2006.

MRVA, F.: Manipulační řád pro rybník JZD 5. Ostrava 2007.

MRVA, F.: Manipulační řád pro soustavu rybníků Urbančík I. a II.. Ostrava 2006.

MRVA, F.: Manipulační řád pro soustavu rybníků Petr 2, Petr 3 a Petr 3a v Petrovicích – Prstné. Ostrava 2004.

Územně analytických podkladů pro správní obvod úřadu územního plánování Karviná, 2012

Ústní sdělení:

Alois Adamecki – majitel rybníků a autor drobné církevní architektury

Ing. Vladimír Durčák – předseda Českého rybářského svazu, místní organizace Karviná

Mgr. Stanislav Hanzel - autor drobné církevní architektury

Mgr. Jadwiga Karolczyk – předseda PZKO Petrovice

Ing. Martin Kudla – kněz ve farnosti Chlebovice

Mgr. Jindřich Lorisz – kněz ve farnosti Petrovice u Karviné

Eva Michlová – tajemnice obecního úřadu Petrovice u Karviné

Miroslav Morcinek – majitel rybníku Kotlina III.

Bc. Jaroslav Smiech – majitel rybníku Fojtík

Jan Szczygiel – bývalý majitel části rybníku Radecki II.

Michal Šafránko – Povodí Odry státní podnik

Použité programy:

ESRI ArcGis 9.3

Microsoft Office 2007

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
c.k.	císařsko-královské
ČR	Česká republika
ČRS	Československá republika
ČSA	ďůl Československé armády
ČSÚ	Český statistický ůrad
ČRS	Český rybářský svaz
ČÚZK	Český ůrad zeměměřičský a katastrální
ČVUT	České vysoké učení technické
EIA	Environmental Impact Assessment - Vyhodnocení vlivů na životní prostředí
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita
ha	hektar
km	kilometr
m	metr
mil.	milion
MNV	Místní národní výbor
NHKG	Nová huť Klementa Gottwalda
n. m.	metrů nad mořem
OKD	Ostravsko-karvinské doly
ONV	Okresní národní výbor
ORP	obec s rozšířenou působností
OÚ	Obecní ůrad
PM ₁₀	prachová částice frakce menší než 10μm
p.o.	politický okres
PZKO	Polski Związek Kulturalno-Oświatowy
Q _n	n-letý průtok
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
SLDB	Sčítání lidí domů a bytů
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
s. p.	státní podnik
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
UAP	územně analytické podklady
UCG	Underground coal gasification
ú.s.	ústní sdělení
VKP	významný krajinný prvek

SEZNAM OBRÁZKŮ:

- Obr. 4: Lokalizace středověké tvrze a panského dvoru se zámekem na Císařských otiscích stabilního katastru Moravy a Slezska
- Obr. 5: Lokace zaniklé tvrze při povodni řeky Petrůvky
- Obr. 6: Panský dvůr se zámekem v roce 2005
- Obr. 7: Dobový nákras Panského dvora se zámekem

Seznam map:

- Obr. 1: Poloha zájmového území v rámci MS kraje a politického okresu Karviná
- Obr. 2: Zájmová oblast v hranicích katastrálního území obce Petrovice u Karviné
- Obr. 3: Části katastrálního území obce Petrovice u Karviné k 31.12. 2012
- Obr. 8: Povrchové vrty realizované na území katastru obce Petrovice u Karviné
- Obr. 9: Plánované průzkumné území Dětmarovice – Petrovice
- Obr. 10: Vymezení geomorfologických jednotek v zájmovém území
- Obr. 11: Územní soustava Natura 2000 v zájmové území katastru obce Petrovice u Karviné
- Obr. 13: Záplavové území v Petrovicích u Karviné
- Obr. 14: Protipovodňové opatření - I. etapa realizovaná v zájmovém území
- Obr. 17: Krajinný pokryv v katastru obce Petrovice u Karviné (stav k 31.12. 2012, vlastní mapování)
- Obr. 18: Lokalizace vybraných vodních ploch v Petrovicích u Karviné
- Obr. 19: Evropsky významná lokalita Dolní Marklovice – rozmnožiště kuňky ohnivě
- Obr. 20: Významné krajinné prvky v obci Petrovice u Karviné (stav k 31.12. 2012, vlastní mapování).
- Obr. 27: Vývoj osídlení v obci Petrovice u Karviné od roku 1920 do roku 2012

Seznam grafů:

- Obr. 12: Denní koncentrace suspendovaných částic frakce PM₁₀ v Petrovicích u Karviné během roku 2012
- Obr. 15: Otázka č. 20: Býváte postiženi povodněmi?
- Obr. 16: Otázka č. 23: Jste spokojeni s protipovodňovým opatřením ve Vaší obci?
- Obr. 21: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 - 2011 podle bazického indexu
- Obr. 22: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 – 2011 podle řetězového indexu
- Obr. 23: Přírůstek přirozený, umělý a celkový Petrovic u Karviné v letech 2000 – 2012.
- Obr. 24: Počet narozených a zemřelých v porovnání s počtem církevních obřadů s nimi spojenými v Petrovicích u Karviné v letech 2000 – 2012
- Obr. 25: Otázka č. 6: Jaký je váš mateřský jazyk? Otázka č. 7: V jakém jazyce jste studoval/a základní školu? Otázka č. 8: V jakém jazyce jste studoval/a střední školu?
- Obr. 26: Otázka č. 27: Pokud dojíždíte do práce, do jaké vzdálenosti?
- Obr. 28: Otázka č. 24: Jak hodnotíte život v obci?
- Obr. 29: Otázka č. 25: Pokud navrhujete zlepšení, v jaké oblasti?
- Obr. 30: Otázka č. 9: Jak často se setkáváte s Poláky?
- Obr. 31: Otázka č. 10: Máte v Polsku známé/přátele?

- Obr. 32: Otázka č. 11: Máte v Polsku příbuzné?
 Obr. 33: Otázka č. 12: Jaký je nejčastější důvod vašich cest do Polska?
 Obr. 34: Otázka č. 13: Jak často navštívíte Polsko?
 Obr. 35: Otázka č. 17: Zajímáte se o současné dění v Polsku (ekonomika, politika, kultura, sport)?
 Obr. 36: Otázka č. 18: Jaké polské média využíváte?
 Obr. 37: Otázka č. 19: Jak podle Vašich zkušeností hodnotíte česko-polské vztahy?

SEZNAM TABULEK:

- Tab. 1: Základní demografické údaje respondentů
 Tab. 2: Základní demografické údaje respondentů
 Tab. 3: Hodnoty N-letých průtoků pro profil Petřůvky v Zebrzydowicích, Petrovicích u Karviné a ústí do Olše v m³/s .
 Tab. 4: Stupně povodňové aktivity na řece Petřůvce a jejich vodní stavy
 Tab. 5: Přehled historických povodní na řece Petřůvce
 Tab. 6: Rozloha jednotlivých kategorií krajinného pokryvu a jejich procentuální podíl na celkové rozloze v zájmovém území
 Tab. 7: Technické parametry vybraných rybníků v zájmovém území.
 Tab. 8: Drobná církevní architektura a cerebrální antropogenní tvary v zájmovém území
 Tab. 9: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 – 2011
 Tab. 10: Vývoj počtu obyvatel ve vybraných administrativních celcích v letech 1869 - 2011 podle bazického a řetězového indexu
 Tab. 11: Vybrané demografické charakteristiky v porovnání s církevními obřady s nimi spojenými v Petrovicích u Karviné v letech 2000 – 2012
 Tab. 12: Věkové složení Petrovic u Karviné v roce 2001 a 2011
 Tab. 13: Struktura obyvatelstva v obci Petrovice u Karviné podle náboženského vyznání v letech 2001 a 2011
 Tab. 14: Národnostní struktura obyvatel Petrovic u Karviné v letech 2001 a 2011
 Tab. 15: Otázka č. 4: Národnost a č. 5: Jakou řečí mluvíte?
 Tab. 16: Vzdělanostní struktura obyvatel Petrovic u Karviné v roce 2001 a 2011
 Tab. 17: Ekonomická aktivita obyvatel Petrovic u Karviné v letech 2001 a 2011
 Tab. 18: Vyjíždějící do zaměstnání a škol v obci Petrovice u Karviné v letech 2001 a 2011
 Tab. 19: Počet domů a přírůstek domů v obci Petrovice u Karviné a jejích částech v letech 1869 – 2011
 Tab. 20: Silnice procházející Petovicemi u Karviné

SEZNAM PŘÍLOH:

1. Dotazník

Mapové přílohy:

2. Zájmová oblast v hranicích katastrálního území obce Petrovice u Karviné
3. Významné krajinné prvky v Petrovicích u Karviné
4. Významné krajinné prvky v jižní části zájmového území
5. Významné krajinné prvky v Dolních Marklovicích
6. Významné krajinné prvky v severní části zájmového území
7. Významné krajinné prvky v Prstné
8. Významné krajinné prvky v Závadě
9. Koordinační situace II. etapy protipovodňového opatření v Závadě
10. Záplavové území v Petrovicích u Karviné
11. Záplavové území v Dolních Marklovicích
12. Záplavové území v Petrovicích
13. Záplavové území v Závadě
14. Krajinný pokryv v obci v Petrovicích u Karviné
15. Vývoj osídlení v obci Petrovice u Karviné

16. Fotodokumentace (příloha volná – CD ROM)

17. Katalog sakrální architektury a cerebrálních antropogenních tvarů v obci Petrovice u Karviné

DOTAZNÍK PRO OBYVATELE OBCE PETROVICE U KARVINÉ

Vážená paní, Vážený pane,
 dovoluji Vám předložit několik otázek týkajících se života ve Vaší obci. Výzkum je anonymní a provádí ho Bc. Eliška Szczygielová v rámci diplomové práce na Katedře geografie Univerzity Palackého v Olomouci.
 Kontakt: eliska.sz@email.cz, tel: 732 761 062

1. Ve které části Petrovic u Karviné bydlíte?
 a) Petrovice b) Dolní Marklovice c) Závada d) Prstná
2. Jak dlouho bydlíte v této obci?
 a) stále (od narození, bez přerušení)
 b) od narození ale s přestávkami (bydlel/a jsem také jinde)
 c) přistěhovala jsem se
3. Uvažujete o tom, že byste se z obce Vašeho současného bydliště odstěhoval/a
 a) ano brzy (do 2 let) b) ano, výhledově c) zatím nevím d) ne
4. Národnost : - zvolte vždy jen jednu odpověď a tu označte symbolem X (pokud nemáte děti či partnera, tato pole nevyplňujte)

Jaká je národnost?	česká/moravská/slezská	polská	jiná
Vaše			
Vašeho partnera			
Vašich dětí			

5. Jakou řečí nejčastěji mluvíte?

Jakou řečí nejčastěji mluvíte?	spisovně česky	slezským nářečím (po našem)	spisovně polsky	jinak
se svými rodiči				
se svým partnerem				
se svými dětmi				

6. Jaký je váš mateřský jazyk? a) český b) polský c) slovenský d) jiný
7. Základní školu jste studoval/a v jazyce: a) českém b) polském c) jiném
8. Střední školu jste studoval/a v jazyce:
 a) českém b) polském c) jiném d) nestudoval/a jsem
9. Jak často se setkáváte s Poláky?
 a) skoro každý den b) alespoň 1x týdně c) alespoň 1x za 2 týdny
 d) jednou měsíčně e) skoro se nesetkávám f) vůbec se nesetkávám
10. Máte v Polsku známé/přátele? a) ano b) ne
11. Máte v Polsku příbuzné? a) ano b) ne
12. Jaký je nejčastější důvod vašich cest do Polska?
 a) nákup b) návštěva příbuzných/známých c) volný čas, rekreace
 d) práce e) studium f) pouze průjezd g) jiný
13. Jak často navštěvujete Polsko?
 a) skoro každý den b) alespoň 1x týdně c) alespoň 1x za 2 týdny
 d) jednou měsíčně e) skoro nenavštěvuji f) nenavštěvuji
14. Co se Vám vybaví, když se řekne Polsko – tři slova:

15. Které město v Polsku byste rád/a navštívil/a:

16. Jak hodnotíte současnou ekonomickou situaci v Polsku:

.....

17. Zajímáte se o současné dění v Polsku (ekonomika, politika, kultura, sport)?

- a) velmi b) průměrně c) vůbec ne

18. Jaké polské média využíváte? (můžete uvést více možností)

- a) TV b) rádio c) noviny d) internet e) nevyžívám

19. Jak podle Vašich zkušeností hodnotíte česko-polské vztahy?

- a) velmi dobře b) dobře c) průměrně d) špatně e) velmi špatně

Rizikové jevy v obci

20. Býváte postiženi povodněmi?

- a) ano, při každé povodni b) ano, většinou c) ojediněle d) ne

21. Řešili jste v posledních letech povodňové škody na vlastním majetku (s pojišťovnou, úřadem,...)

- a) ano b) ne

22. Realizovala obec nebo vodohospodářství v posledních 10 letech v obci nějaká protipovodňová opatření?

- a) ano b) ne c) nevím

23. Jste spokojeni s protipovodňovým opatřením ve Vaší obci? Jestliže ne, proč? Co navrhuje?

- a) ano b) ne
-
-

Život v obci

24. Jak hodnotíte život v obci?

- a) velmi dobře b) dobře c) průměrně d) špatně e) velmi špatně

25. Pokud navrhuje zlepšení, v jaké oblasti? (můžete uvést více možností)

- a) pracovní příležitosti b) životní prostředí c) kultura
d) dopravní obslužnost e) sport, rekreace e) obchodní síť

Pracovní příležitosti

26. Pracujete v místě bydliště? a) ano b) ne c) jsem nezaměstnaný

27. Pokud dojíždíte do práce, do jaké vzdálenosti:

- a) do 10 km b) 11 – 20 km c) více než 20 km d) pracuji v Polsku

28. V rámci pracovních kontaktů spolupracujete s Polskem? a) ano b) ne

Základní údaje o dotazovaném:

Pohlaví: a) muž b) žena

Věk: a) 15-19 b) 20-29 c) 30-39 d) 40-49 e) 50-59 f) 60+

Vzdělání: a) ZŠ b) SŠ bez maturity c) SŠ s maturitou d) VŠ

Kategorie povolání:

a) dělník b) zaměstnanec c) úředník d) vedoucí pracovník e) podnikatel

f) student g) žena v domácnosti či na MD h) důchodce i) nezaměstnaný

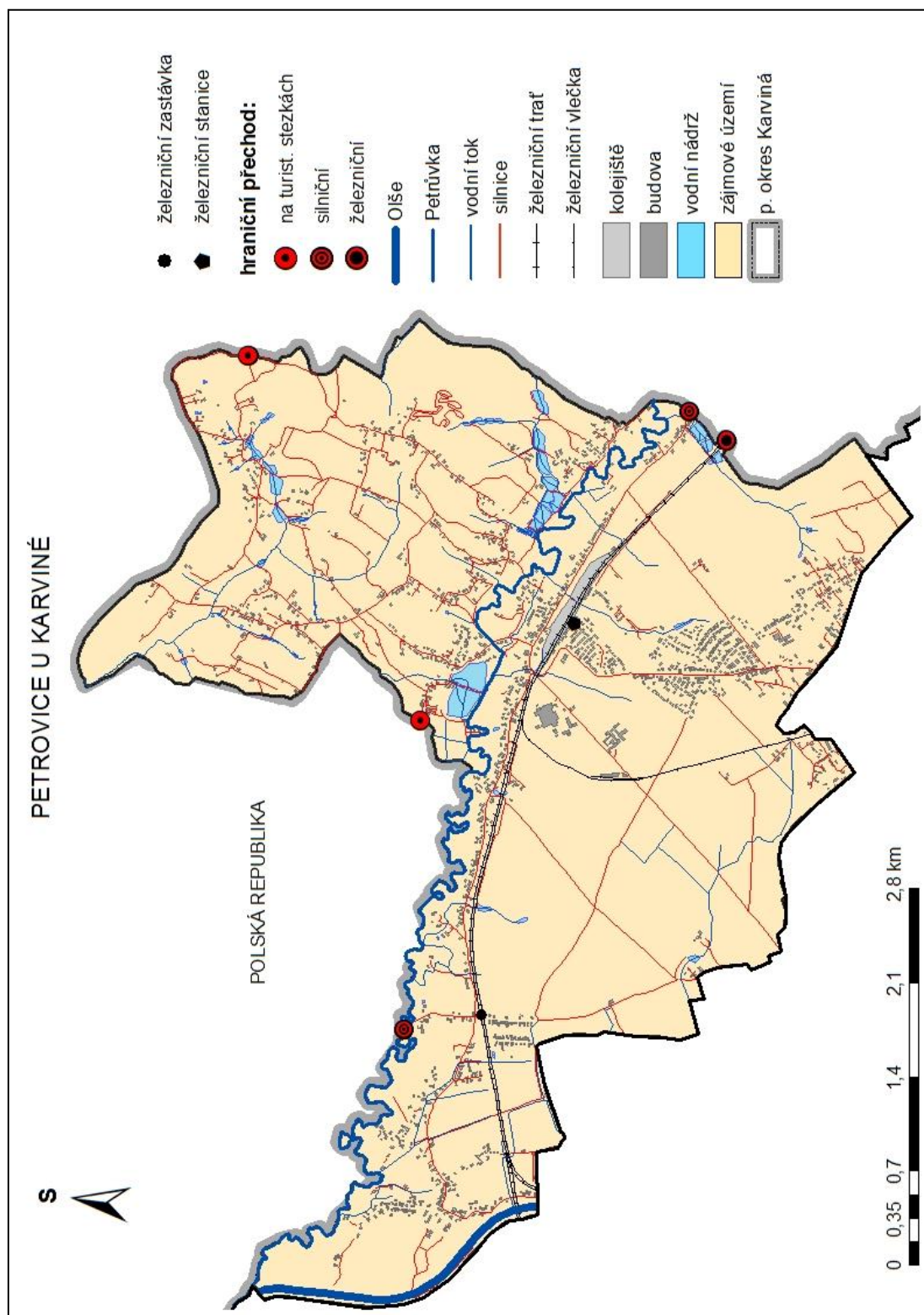
Odvětví zaměstnání:

a) zemědělství b) průmysl c) stavebnictví d) obchod a služby

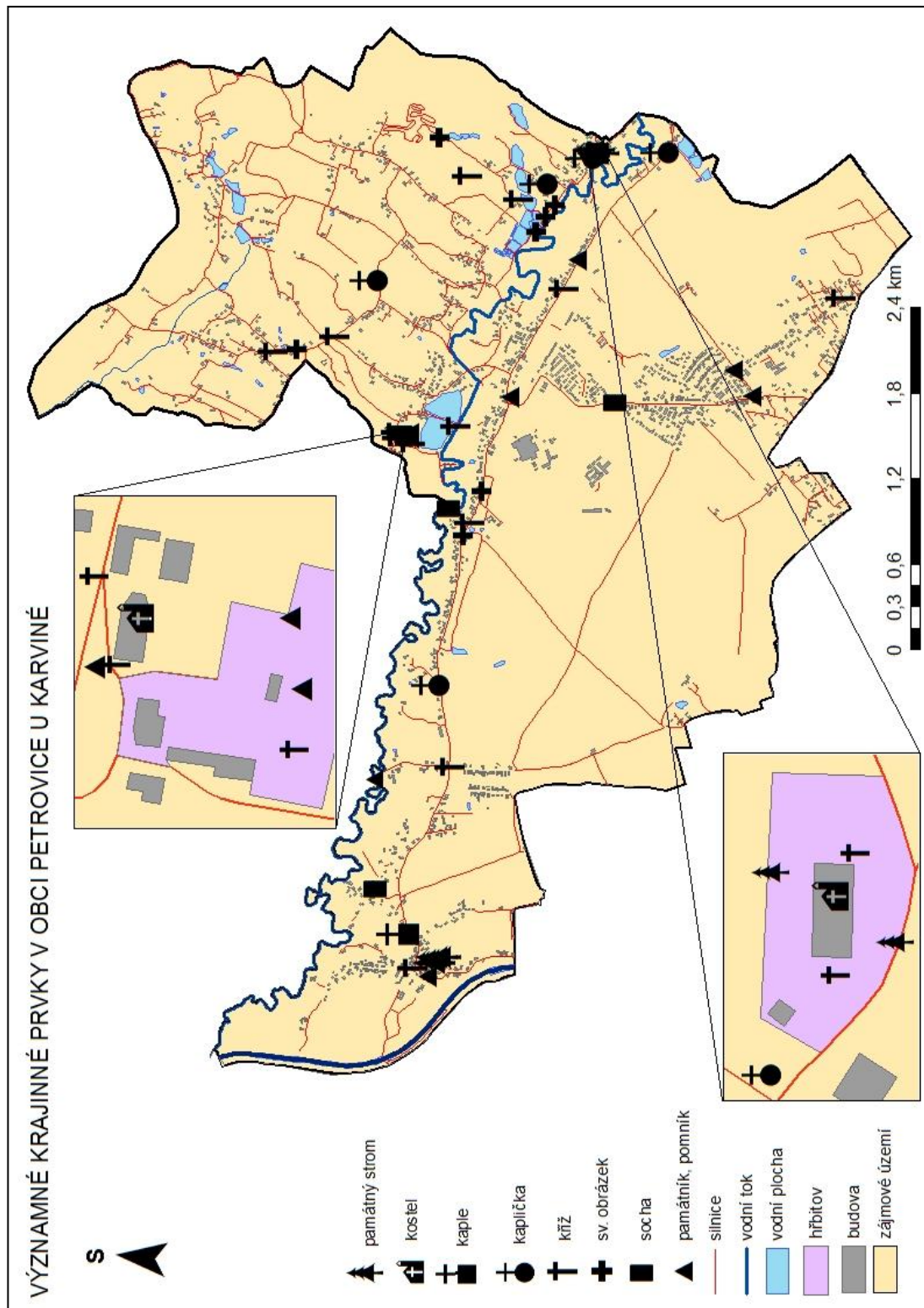
e) doprava a spoje f) veřejné služby g) ostatní činnosti

Děkuji za Váš čas

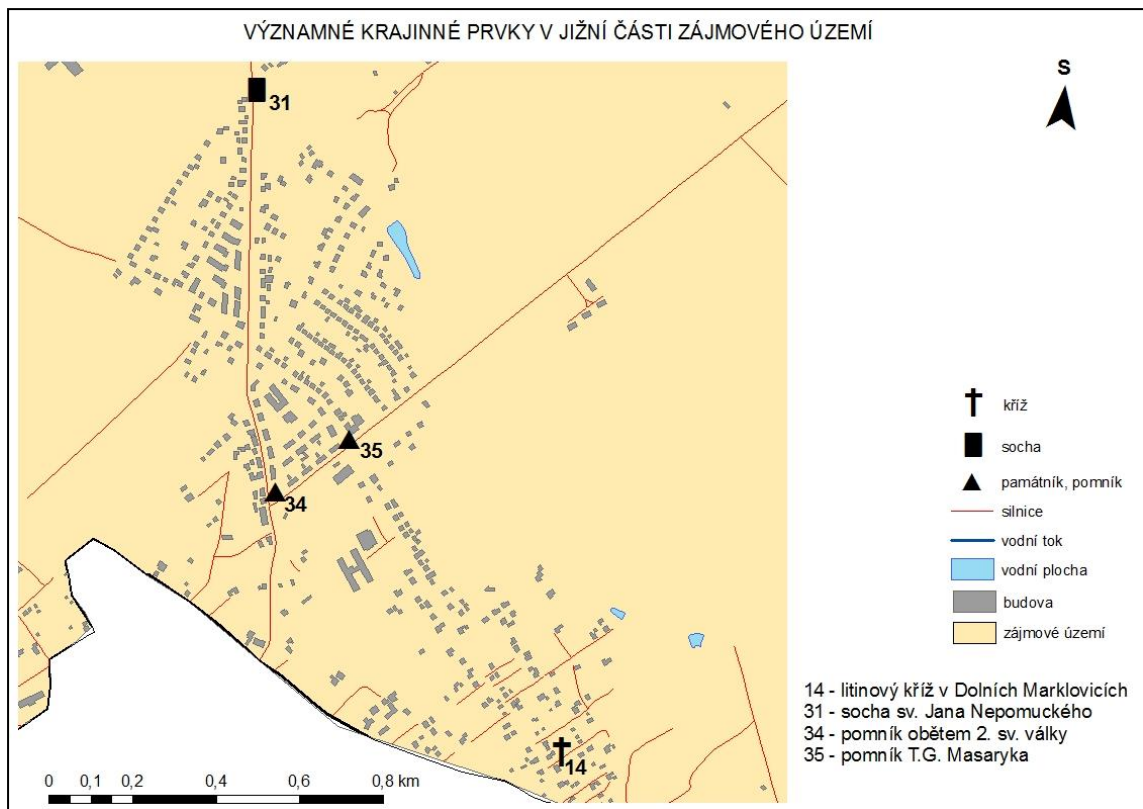
Příloha č. 2: Zájmová oblast v hranicích katastrálního území obce Petrovice u Karviné

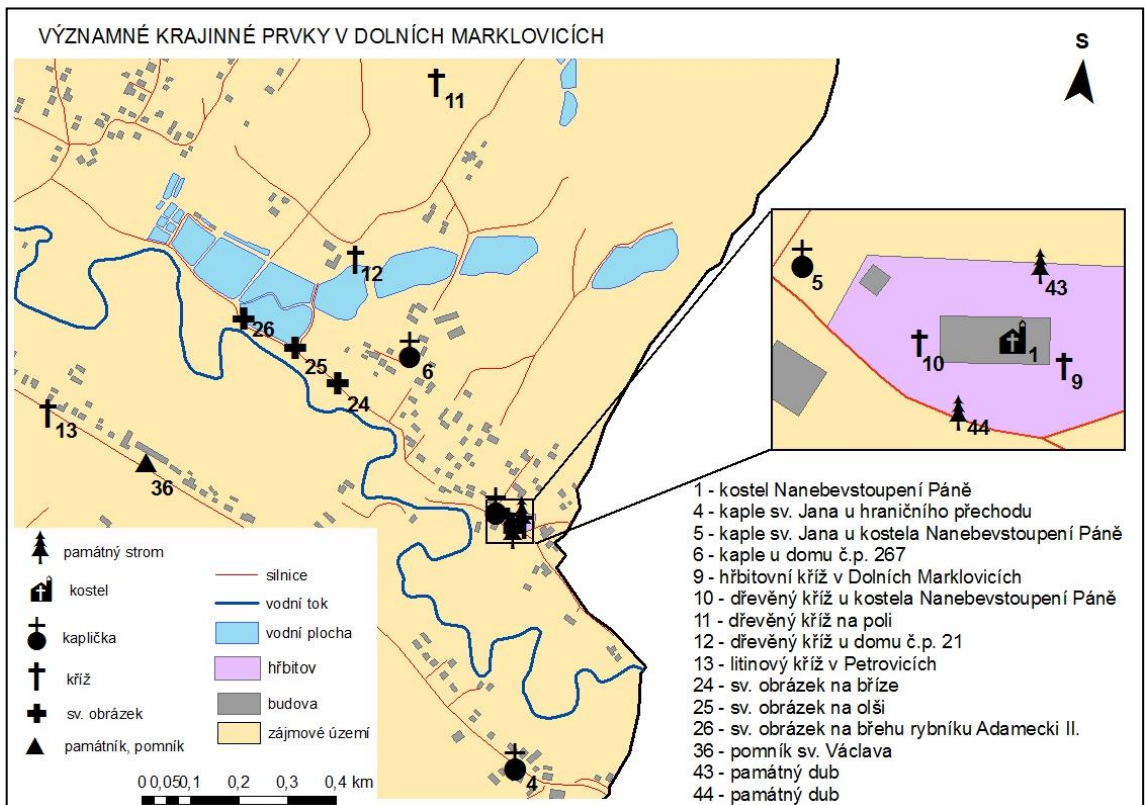
Příloha č. 3: Významné krajinné prvky v obci Petrovice u Karviné

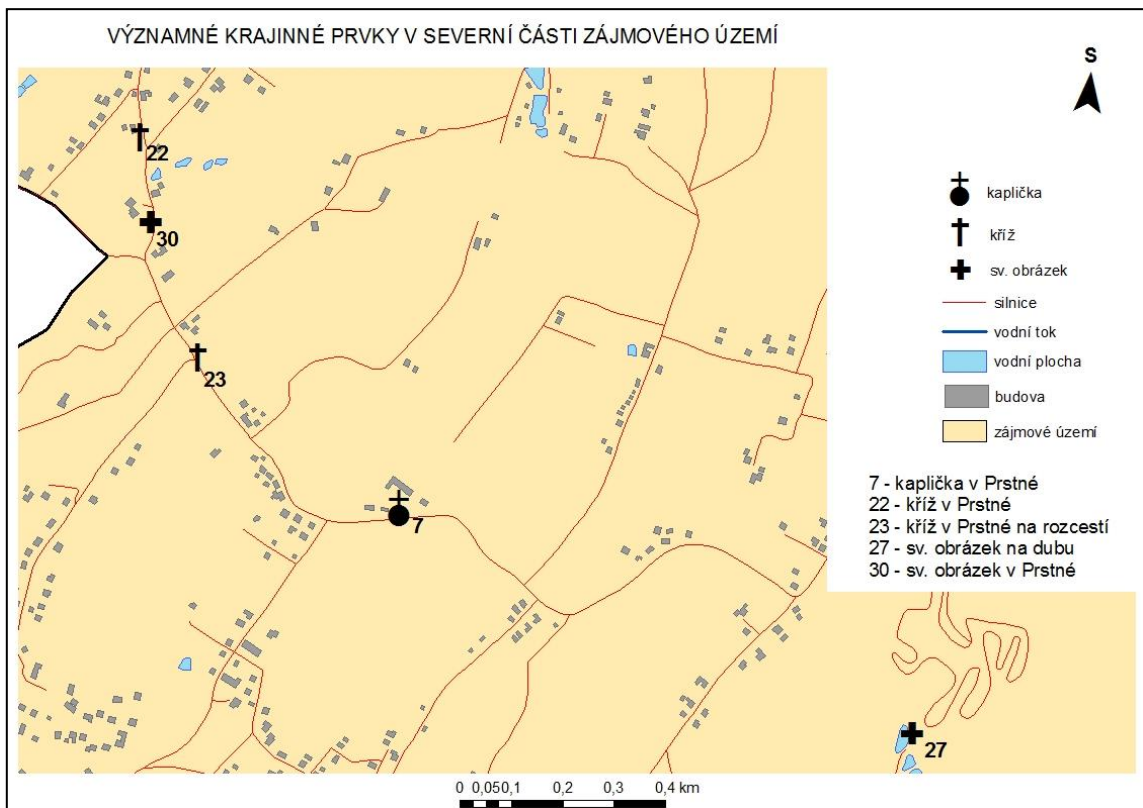
Příloha č. 4: Významné krajinné prvky v jižní části zájmového území

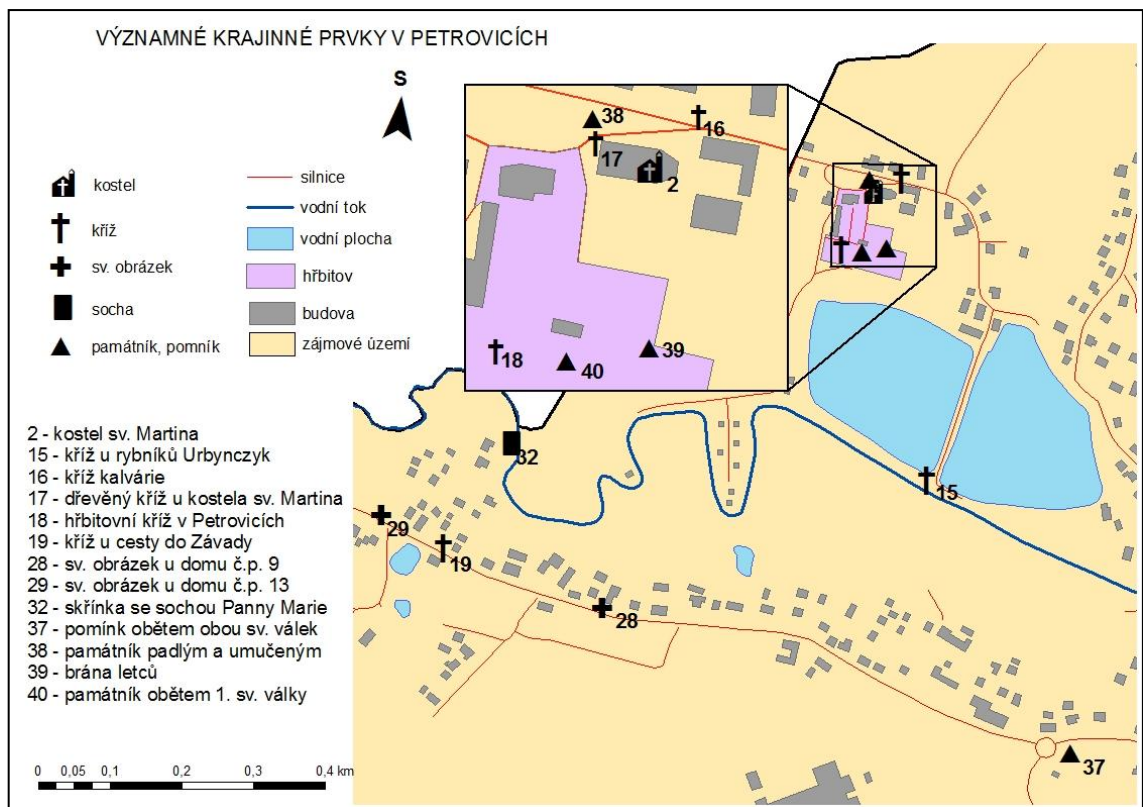
Příloha č. 5: Významné krajinné prvky v Dolních Marklovicích

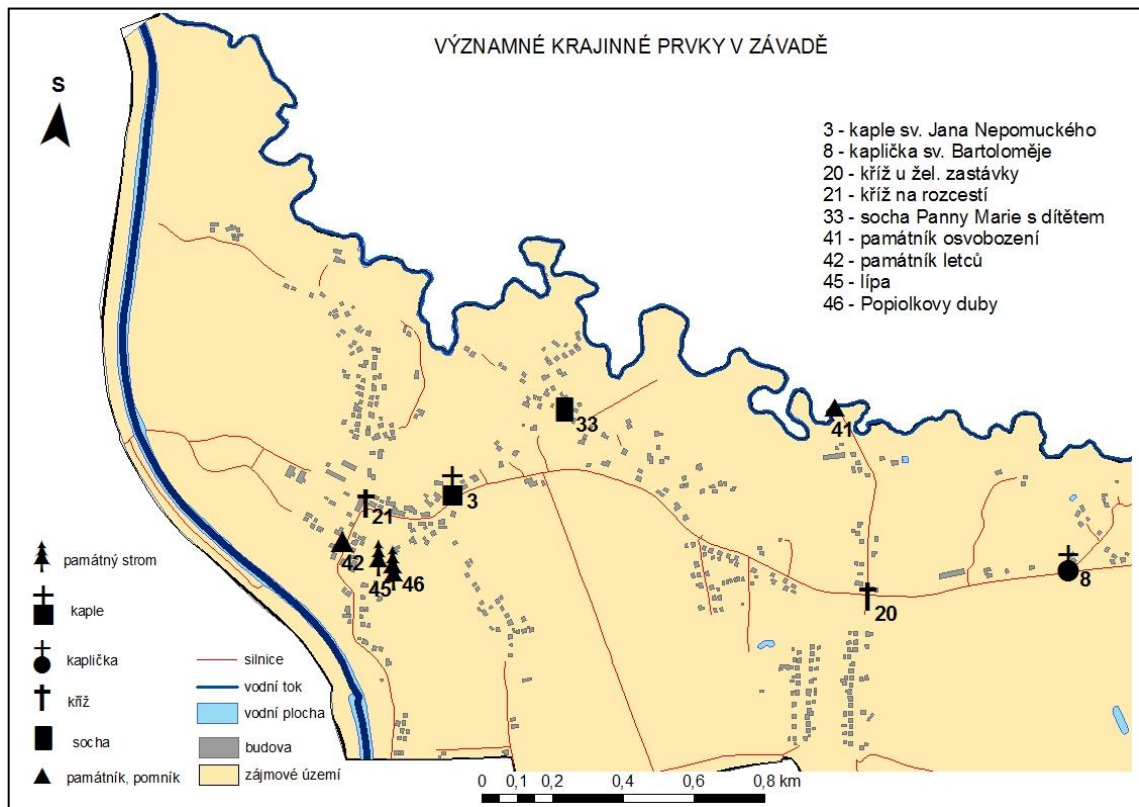
Příloha č. 6: Významné krajinné prvky v severní části zájmového území

Příloha č. 7: Významné krajinné prvky v Petrovicích

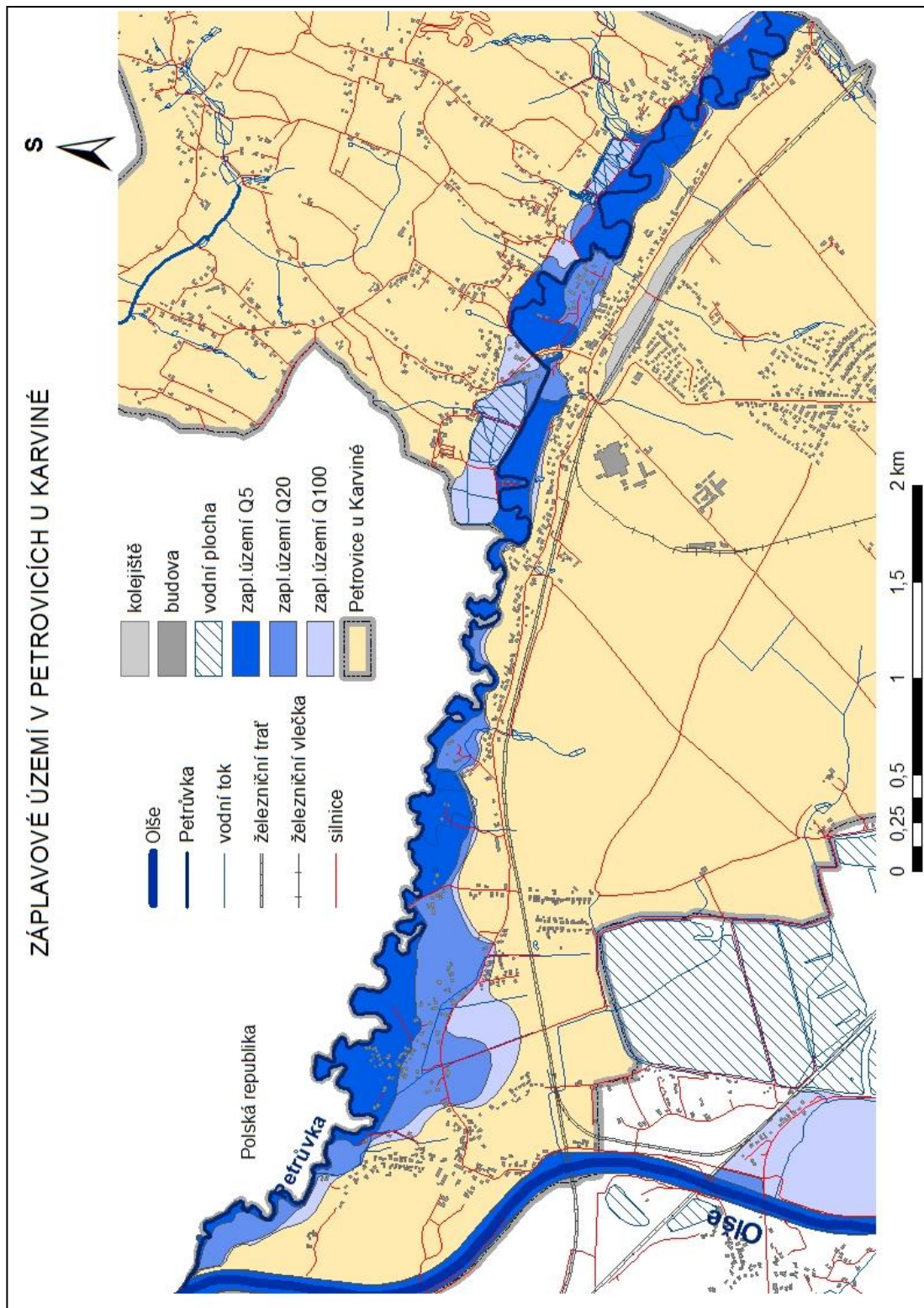
Příloha č. 8: Významné krajinné prvky v Závadě

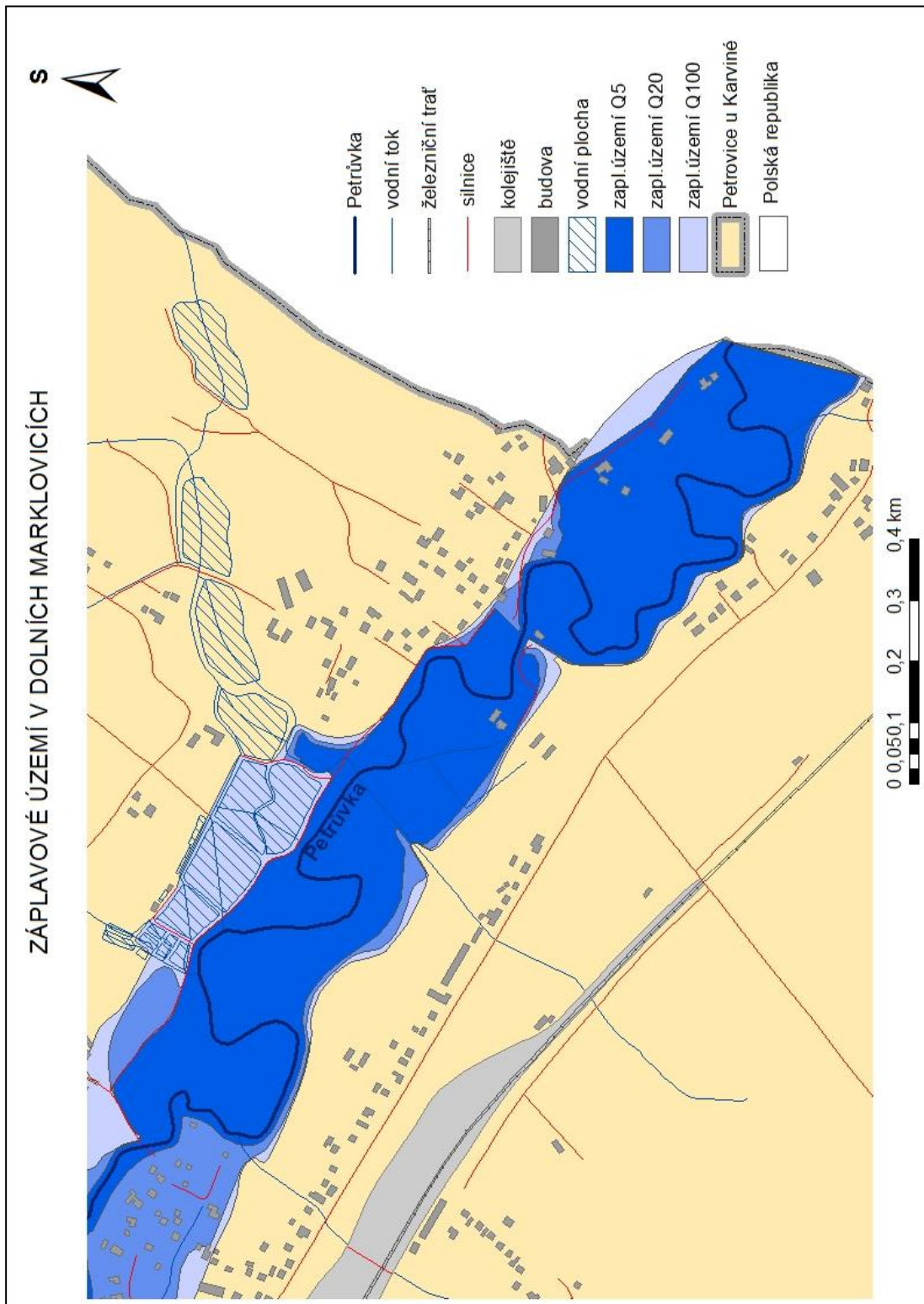
Příloha č. 9: Koordinační situace II. etapy protipovodňového opatření v Závadě

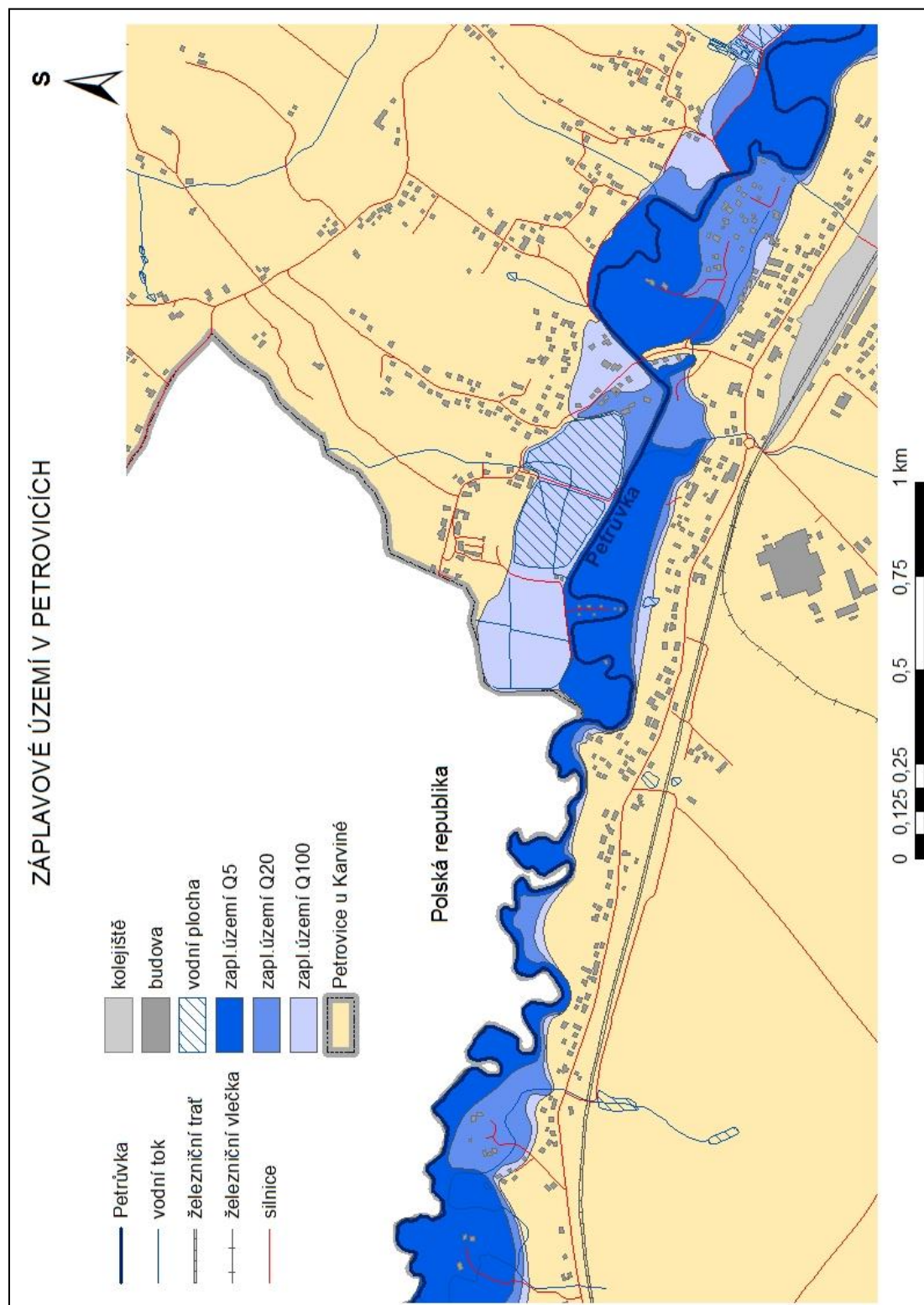
Příloha č. 10: Záplavové území v obci Petrovice u Karviné

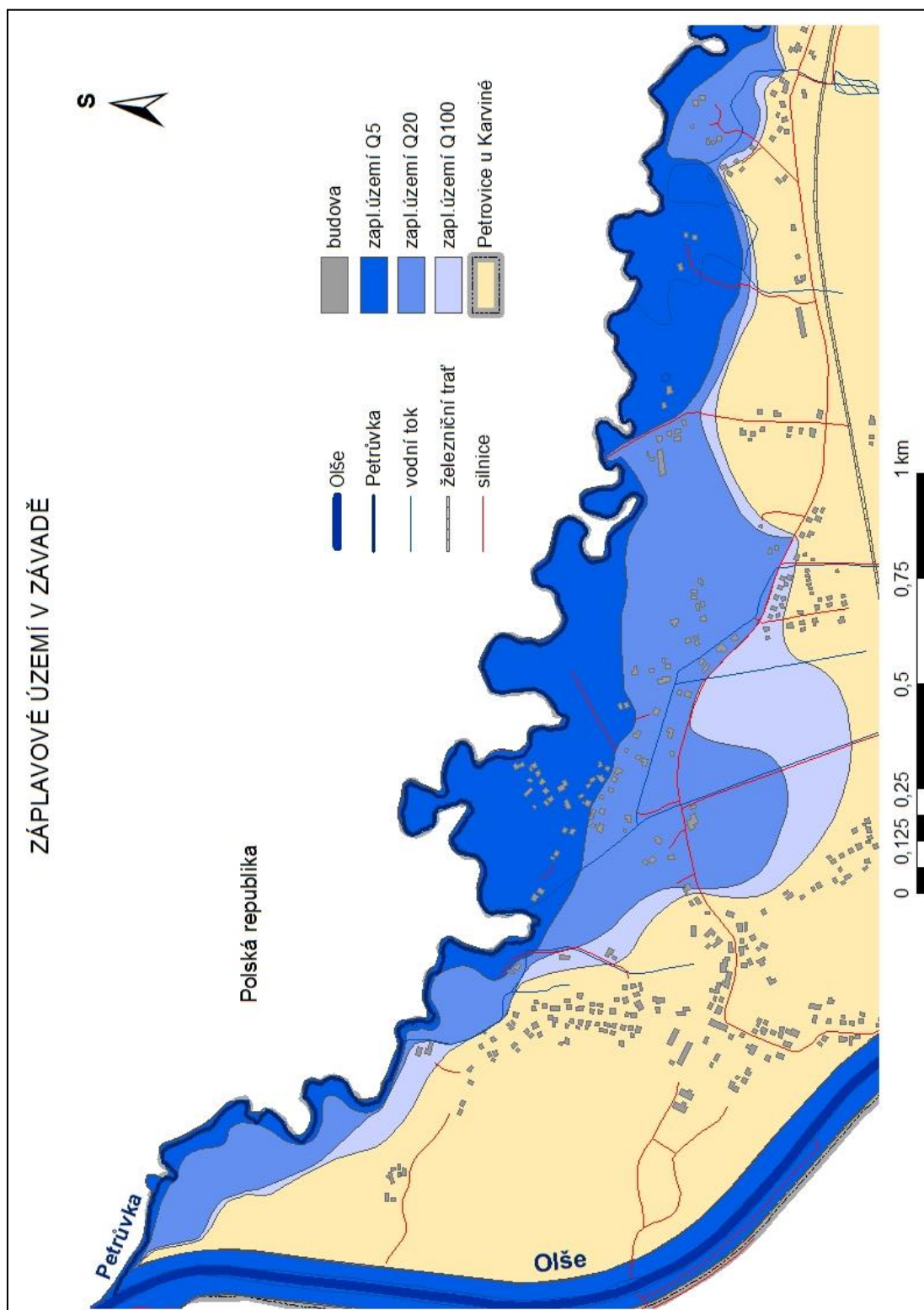

Příloha č. 11: Záplavové území v Dolních Marklovicích

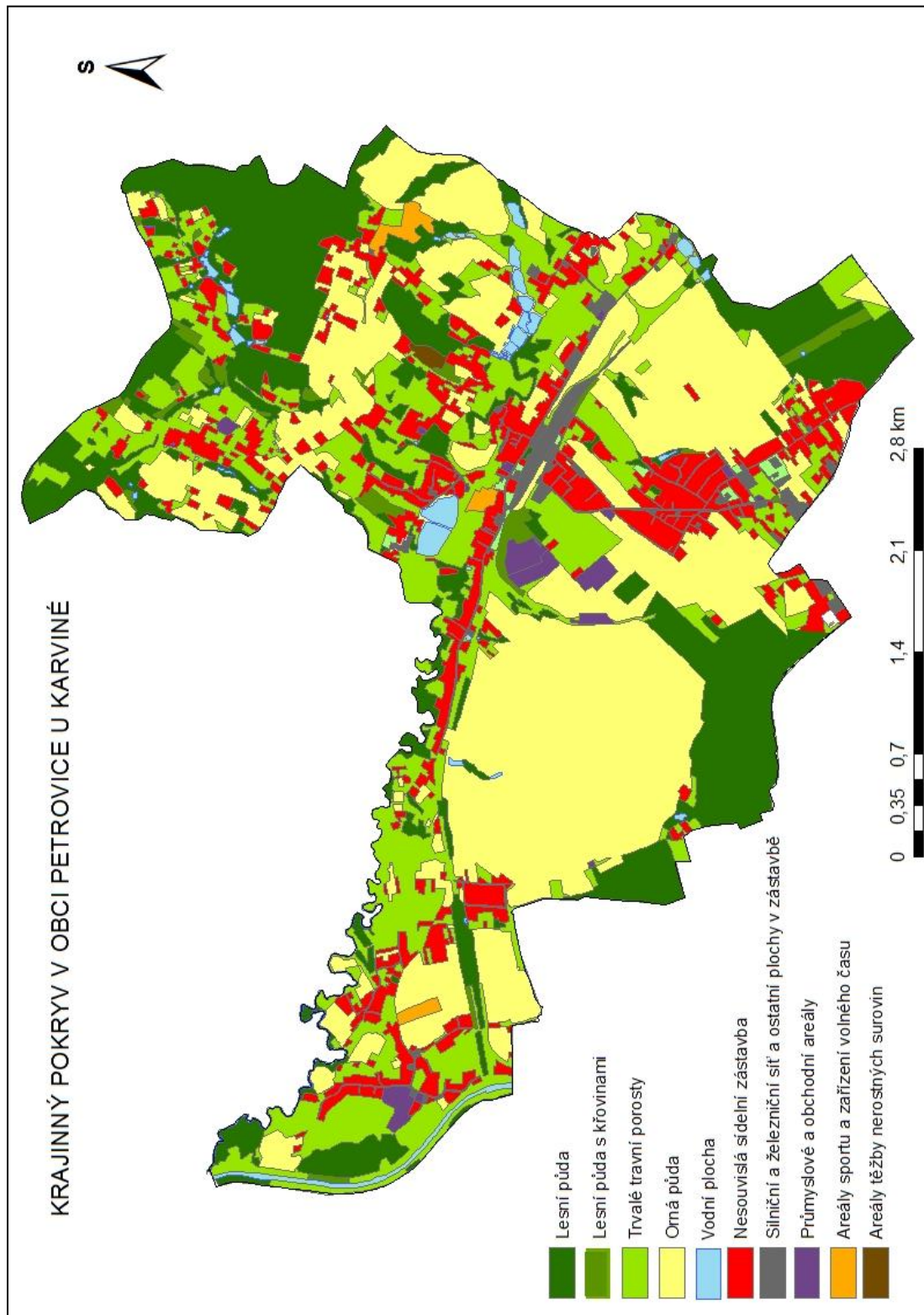

Příloha č. 12: Záplavové území v Petrovících

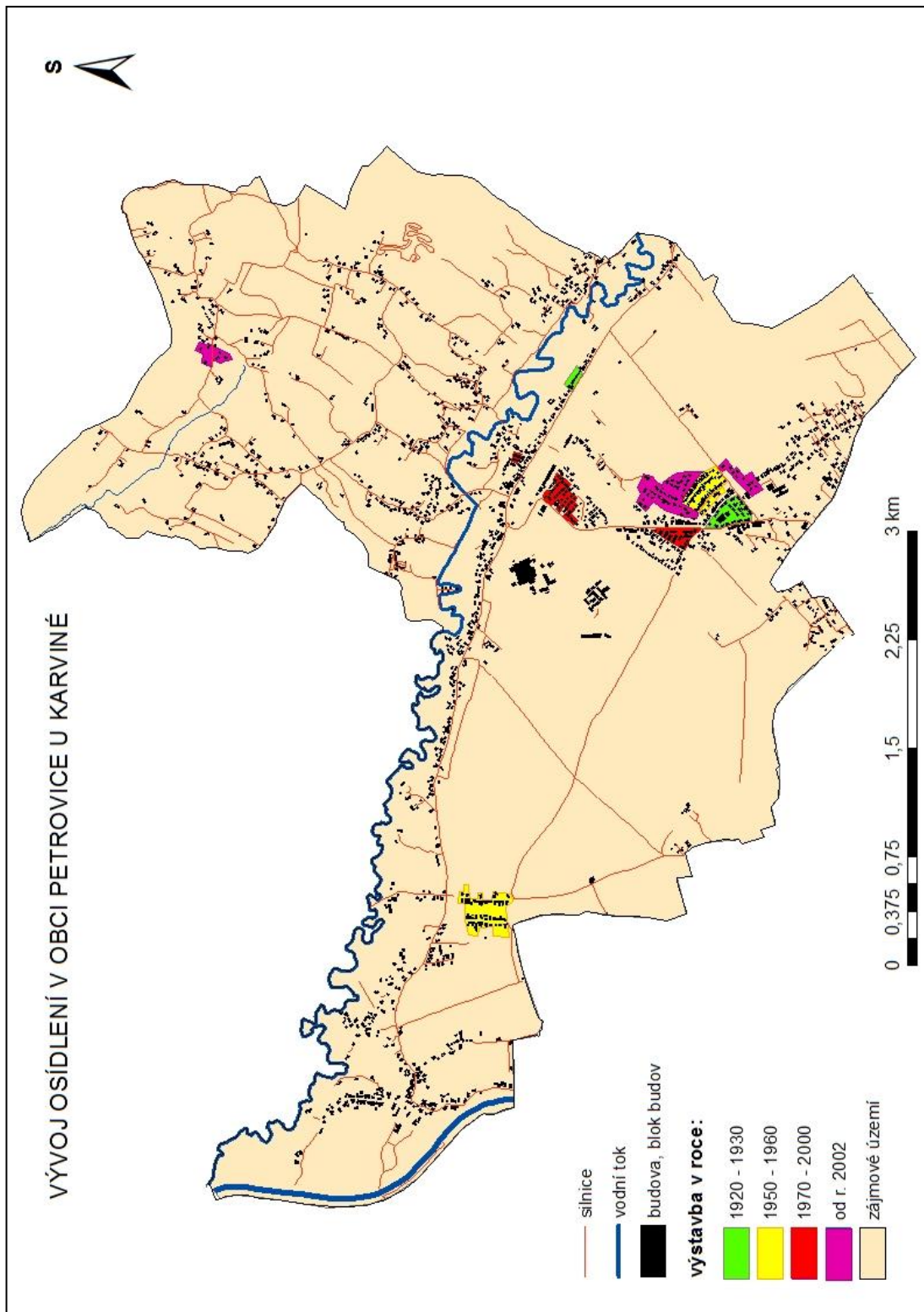

Příloha č. 14: Krajinný pokryv v obci Petrovice u Karviné

Příloha č. 15: Vývoj osídlení v obci Petrovice u Karviné

Příloha č. 16: Fotodokumentace – seznam fotografií pořízených od září 2010 do dubna 2011 a od září 2012 do března 2013

- Obr. 1: Upravené koryto řeky Petruvky na polském území - září 2012
- Obr. 2: Ohrazované nivní louky – září 2010
- Obr. 3: Pozůstatky hrází tzv. groble – únor 2011
- Obr. 4: Výstavba betonové stěny - duben 2011
- Obr. 5: Betonová stěna - listopad 2012
- Obr. 6: Zemní hráz - listopad 2012
- Obr. 7: Obecní úřad – listopad 2012
- Obr. 8: Rybník Urbanczyk I. – září 2010
- Obr. 9: Rybník Urbanczyk II. – září 2010
- Obr. 10: Soustava rybníků JZD 5 – září 2010
- Obr. 11: Rybník Adamecki I. – září 2010
- Obr. 12: Rybník Adamecki II. – září 2010
- Obr. 13: Rybník Radecki I. – září 2010
- Obr. 14: Rybník Radecki II. – září 2010
- Obr. 15: Rybník Fojtík – září 2010
- Obr. 16: Rybník Kotlina III. – leden 2013
- Obr. 17: Rybník Petr 2 – září 2012
- Obr. 18: Rybník Petr 3 – září 2012
- Obr. 19: Rybník Petr 3a – září 2012
- Obr. 20: Rybník Petr 4 – září 2012
- Obr. 21: Rybník JZD 8A – září 2012
- Obr. 22: Dům dělnické kolonie - březen 2013
- Obr. 23: Novostavby v lokalitě u Základní školy v Dolních Marklovicích – září 2012
- Obr. 24: ZE-FA, s.r.o - listopad 2012
- Obr. 25: Bekaert, s.r.o - listopad 2012
- Obr. 26: Salt Agro a.s - listopad 2012
- Obr. 27: Lumo plus s.r.o. - březen 2013
- Obr. 28: SIMANDL, spol. s r.o. - listopad 2012
- Obr. 29: Prodejna stavebních materiálů – listopad 2012
- Obr. 30: Petrovická pálenice - březen 2013
- Obr. 31: Železniční stanice Petrovice u Karviné – září 2010
- Obr. 32: Železniční zastávka Závada nad Olší – listopad 2012
- Obr. 33: Silniční podjezd – září 2010
- Obr. 34: Silniční dvojviadukt – září 2010
- Obr. 36: Základní škola v Dolních Marklovicích - listopad 2012
- Obr. 37: Mateřská škola v Dolních Marklovicích - listopad 2012
- Obr. 38: Základní škola v Petrovicích - listopad 2012
- Obr. 39: Základní škola v Zavadě - listopad 2012

- Obr. 40: Vyšší odborná a střední škola Dakol o.p.s., střední odborné učiliště Dakol s.r.o.
- listopad 2012
- Obr. 41: Zdravotní středisko - listopad 2012
- Obr. 42: Domy s pečovatelskou službou - březen 2013
- Obr. 43: Středisko slezské diakonie Sára - listopad 2012
- Obr. 44: Hřiště Tělovýchovné jednoty INTERNACIONÁL Petrovice – září 2010
- Obr. 45: Motokrosový areál – září 2010
- Obr. 46: BMX park – září 2010
- Obr. 47: Česká pošta - listopad 2012
- Obr. 48: Prodejna smíšeného zboží Coop Tuty v Dolních Marklovicích - listopad 2012
- Obr. 49: Prodejna smíšeného zboží Coop Tuty v Petrovicích - listopad 2012
- Obr. 50: Hospoda Na Růžku v Prstné – listopad 2012
- Obr. 51: Hasičská zbrojnice v Dolních Marklovicích – listopad 2012
- Obr. 52: Hotelový dům - březen 2013
- Obr. 53: Hotel Dakol - listopad 2012
- Obr. 54: Lovecký zámeček – září 2010
- Obr. 55: Hraniční kámen – září 2010
- Obr. 56: Pozůstatky hraničního oplocení – září 2010

Příloha č. 17: Katalog sakrální architektury a cerebrálních antropogenních tvarů v obci Petrovice u Karviné

**KATALOG SAKRÁLNÍ ARCHITEKTURY
A CELEBRÁLNÍCH ANTROPOGENNÍCH TVARŮ
V OBCI PETROVICE U KARVINÉ**

**1. dřevěný kostel
Nanebevstoupení Páně**

Kulturní památka

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 1739

2. zděný kostel sv. Martina

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 1789

3. kaple sv. Jana Nepomuckého

Kulturní památka

Lokalita: Závada

Rok vzniku: 1862

Renovace: 1996, 2009

4. kaplička sv. Jana Nepomuckého

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 19. století

Renovace: 2010

- socha sv. Jan Nepomuckého
- menší socha panny Marie a Krista
- jako památník švédským vojákům
- prosklené dvoukřídle dveře

5. kaplička sv. Jana Nepomuckého

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 19. století

Renovace: 2010

- socha z pískovcového kamene
- ve štítu vymalován symbol Božího oka
- prosklené dvoukřídle dveře

6. kaplička u domu čp. 267

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 2000

- dřevěná skřínková
- obraz Ježíše Krista, Božího milosrdenství a Panny Marie

7. kaplička v Prstné

Lokalita: Prstná

Rok vzniku: 19. století

- sádrová socha Panny Marie Bolestné
- prosklené dvoukřídle dveře

8. kaplička sv. Bartoloměje

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: okolo roku 1890

Renovace: 2010

- uvnitř obraz sv. Bartoloměje, obraz Panny Marie a Krista, 3 sochy Panny Marie, a 4 malé sošky andělů
- obraz Svaté rodiny ve štítu
- prosklené dveře

9. hřbitovní kříž v Dolních Marklovicích

Lokalita: Dolní Marklovice

Materiál: kámen

Nápis: *Jam jest zmartwychwstanie i żywot. Jan.11.2.*

(Překlad: Já jsem vzkříšení a život. Jan.11.25.)

- vícedílný

**10. kříž u kostela
Nanebevstoupení Páně**

Lokalita: Dolní Marklovice
Rok vzniku: 15.4 1923
Materiál: dřevo
Nápis: *MISIO, 15.4 1923, 2000*
- misijní kříž

11. kříž na poli

Lokalita: Dolní Marklovice
Rok vzniku: 20. Listopadu 2010
Materiál: modřínové dřevo

12. kříž u domu č.p. 21

Lokalita: Dolní Marklovice
Rok vzniku: 20. Listopadu 2010
Materiál: modřínové dřevo

13. kříž v Petrovicích

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 1871

Materiál: litina

Nápis: *Jakob i Marianna Radecki*

Fundatorzi tego krzyżu, 1871

(Překlad: Jakob a Marianna Radecki, zakladatelé tohoto kříže, 1871)

Renovace: 1999

- reliéf Krista

14. kříž v Dolních Marklovicích

Kulturní památka

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 1832

Materiál: litina

Nápis: *Fundatorzy tego krzyża, Józef i*

Marianna Groborzowie, 7. listopada

1983, na cześć i chwałę Bogu

(Překlad: Zakladatelé toho kříže, Josef a Marianna Groborzowie, 7. Listopadu 1983, ke cti a slávě Boží)

Renovace: 2008

- reliéf Panny Marie s rukama zkříženými na prsou, lucerna

15. kříž u rybníků Urbanczyk

Lokalita: Petrovice

Materiál: kámen

Nápis: *O Jezu odkupicielu świata
wysłuchaj mnie bo Tobie wszystko mozno
tylko biednego odrzucić nie. O Jezu moj,
o Marya miłosierdzia udzieli.*

(Překlad: Ó Ježíši, vykupiteli světa, vyslyš mě, protože ty všechno můžeš, jen chudého omítnou ne. Ó Ježíši můj, ó Marie milosrdenství uděl.)

Renovace: 2007

- vícedílný

16. kříž Kalvárie

Kulturní památka

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 1858

Materiál: kámen

Renovace: 1995

- metrové sochy Panny Marie a sv. Jana
po stranách kříže

- reliéf sv. Veroniky

- spodní část krucifixu zdobena symboly
Kristova umučení

17. kříž u kostela sv. Martina

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: ??

Materiál: dřevo

- misijní kříž

18. hřbitovní kříž v Petrovicích

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 1874

Materiál: mramor

Nápis: *Fundatorzy tego Krzyża świętego
Franciszek i Magdalena Koczwara.*

Niech wszyscy odpoczywają w pokoju!

1874

(Překlad: Zakladatelé tohoto kříže svatého
František a Magdalena Koczwara. Necht' všichni
odpočívají v pokoji. 1874)

Renovace: 2010

- vícedílný s lucernou

19. kříž u cesty do Závady

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 1910

Materiál: mramor

Nápis: *Któryś dla nas był ukrzyżowany
Jezu Chryste zmiluj się nad nami*

(Překlad: Který jsi za nás byl ukřižovaný, Ježíši Kriste, smiluj se nad námi.)

Renovace: 2009

- vícedílný

20. kříž u železniční zastávky

Lokalita: Závada

Rok vzniku: 1878

Materiál: slezský mramor

Nápis: *Niech będzie Jesus Chrystus
pochwalone na wieki, Amen*

(Překlad: Nechť je Ježíš Kristus chválen na věky, Amen)

Renovace: 2012

- vícedílný

- reliéf Panny Marie

21. kříž na rozcestí v Závadě

Lokalita: Závada

Materiál: pískovec

Renovace: 2012

- kolorovaný

22. kříž v Prstné

Lokalita: Prstná

Rok vzniku: 1899

Materiál: kámen

Nápis: *Na cześć i na chwale Panu Bogu
postawili obywatele z Piersnej*

(Překlad: Ke cti a chvále panu Bohu postavili
obyvatele Prstné)

Renovace: 2008

- vícedílný

- reliéf Panny Marie

23. kříž na rozcestí v Prstné

Lokalita: Prstná

Rok vzniku: okolo roku 1890

Materiál: kámen

Nápis: *Ojcze v rece twe polecam ducha
mego*

(Překlad: Otče, v ruce tvé odevzdávám ducha
svého)

Renovace: 2010

- reliéf Panny Marie

24. sv. obrázek na bříze

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: kolem roku 1990

- obraz Panny Marie Częstochowské,
růženec

- v dřevěné skřínce

<p style="text-align: center;">25. sv. obrázek na olši</p> <p>Lokalita: Dolní Marklovice Rok vzniku: 25.10.1995 - obraz Matky boží s dítětem, růženec - v dřevěné skřínce</p>	
<p style="text-align: center;">26. sv. obrázek na hrázi rybníka Adamecki II.</p> <p>Lokalita: Dolní Marklovice Rok vzniku: 2005 - obraz Božího milosrdenství v dřevěné skřínce</p>	
<p style="text-align: center;">27. sv. obrázek na dubu</p> <p>Lokalita: Dolní Marklovice Rok vzniku: 2005 - obraz Božího milosrdenství - v dřevěné skřínce</p>	
<p style="text-align: center;">28. sv. obrázek u domu č.p. 9</p> <p>Lokalita: Petrovice - obraz Panny Marie - v dřevěné skřínce - na dřevěném sloupku</p>	
<p style="text-align: center;">29. obrázek u domu č.p. 13</p> <p>Lokalita: Petrovice - obraz Krista - v dřevěné skřínce - na sloupku v túji</p>	
<p style="text-align: center;">30. sv. obrázek v Prstné</p> <p>Lokalita: Prstná - obraz Panny Marie Częstochowské - v dřevěné skřínce - na sloupku</p>	

31. socha sv. Jana Nepomuckého

Kulturní památka

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: konec 18. století

Materiál: pískovec

Renovace: 2008

- kamenická práce Juliuse Pelikána
z Olomouce

- na vysokém zděném podstavci se
skosenými boky a s jehlanovou stříškou

32. skříňka se sochou zvěstování Panny Marie

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 19. století

33. socha Panny Marie s dítětem

Lokalita: Závada

Rok vzniku: 2004

Materiál: pískovec

- na vysokém podstavci

- sochař Jan Voldán

34. pomník obětem 2. sv. války

Lokalita: Dolní Marklovice

Nápis: *Děk rudé armádě. Věčná památka našich mučedníků. Na pamiatkę naszym meczennikom. Adamecki Josef 26.5. 1944 Oświęcim, Fajkosz Viktor 2.10. 1940 Mauthausen, Pawlita František 12.6. 1944 Oświęcim, Pawlita Viktor 12.6. 1944 Oświęcim, Wilkus Karel 28.2. 1944 Oświęcim, Wolarek Viktor 2.9. 1940 Mauthausen.*

Renovace: 2004

35. pomník T. G. Masaryka

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 27. Dubna 1990

Nápis: *T. G. Masaryk zasloužil se o stát.*

36. pomník sv. Václava

Kulturní památka

Lokalita: Dolní Marklovice

Rok vzniku: 28.10. 1930

Materiál: pískovec

Nápis: *Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím, 929 – 1929.*

Renovace: 2009

- výška 520 cm

- sochař Julius Pelikán z Olomouce

37. pomník obětem obou sv. válek

Lokalita: Petrovice

Materiál: žula

Nápis: *Na paměť padlým a umučeným R 1914-1918 a 1938-1945 věnuje SBS jednota Petrovice u Boh.*

Renovace: 2005

38. památník padlým a umučeným

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 18. listopadu 1973

Materiál: červená švédská žula

Nápis: *Obětem koncentračních táborů, Ofiaróm hitlerowskich obózow zaglady, 1939-1945, Gawelczyk Jan, Grobelny Franc., Mastalerz Ignacy, Mastalerz Julia, Korpak Rudolf, Kot Jan, Krótki Franc., Popiołek Aloizy, ks. Szymeczek Fryd.*

- bludný balvan

39. brána letců

Lokalita: Petrovice

Rok vzniku: 16. dubna 2005

Nápis: *Za naši svobodu padli věrní synové československé republiky rotmistr Pavol Slatinský, desátník Ján Bílka*

- akademický sochař Miroslavý Rybička z Jistebníku

40. památník obětem 1. Sv. války

Lokalita: Petrovice

Materiál: mramor

Renovace: 2007

- po stěnách seznam padlých

41. památník osvobození

Lokalita: Závada

Materiál: beton

42. památník letců

Kulturní památka

Lokalita: Závada

Rok vzniku: 30. dubna 1980

Materiál: beton

Nápis: *Při osvobození ČSR padli 19.4.1945 na území obce Petrovice-Závada letec rtm. Pavel Slatinský a střelec des. Jan Bilka - Podczas wyzwolenia CSR podlegli 19.4.1945 na terytorium gminy Piotrowice-Zawada pilot rtm. Paweł Slatiński i strzelec des. Jan Bilka.*

